EVALUATIE
AANPAK DRUGSOVERLAST
IN VENLO

Hektor 2010 en 2011

J. Snippe

R. Nijkamp

B. Bieleman

INTRAVAL
bureau voor onderzoek & advies

HEKTOR 2010 EN 2011

Evaluatie aanpak drugsoverlast in Venlo

April 2012

INTRAVAL
Groningen-Rotterdam

COLOFON

© St. INTRAVAL

Postadres:
Postbus 1781
9701 BT Groningen
E-mail *info@intraval.nl*

www.intraval.nl

Kantoor Groningen:
St. Jansstraat 2C
Telefoon 050 - 313 40 52
Fax 050 - 312 75 26

Kantoor Rotterdam:
Goudsesingel 68
Telefoon 010 - 425 92 12
Fax 010 - 476 83 76

April 2012

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of anderszins, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Tekst: J. Snippe, R. Nijkamp, B. Bieleman
Opmaak: M. Haaijer
Omslag: E. Cusiel
Druk: Copy-Copy
Opdrachtgever: Gemeente Venlo

ISBN: 978 90 8874 131 9

INHOUDSOPGAVE

Hoofdstuk 1	**Inleiding**		**1**
	1.1	Probleemstelling en onderzoeksvragen	3
	1.2	Onderzoeksopzet	3
	1.3	Indeling rapport	5
Hoofdstuk 2	**Beleidsveronderstellingen**		**7**
	2.1	Projectplannen	7
	2.2	Coffeeshopbeleid	8
	2.3	Handhaving	11
	2.4	Schematisch overzicht beleidsveronderstellingen	12
Hoofdstuk 3	**Proces**		**17**
	3.1	Organisatiestructuur	17
	3.2	Handhavingsspoor	17
	3.3	Coffeeshopspoor	27
Hoofdstuk 4	**Inspanningen**		**29**
	4.1	Bestuurlijke maatregelen	29
	4.2	Strafrechtelijke maatregelen	31
	4.3	Financiële maatregelen	36
Hoofdstuk 5	**Resultaten**		**37**
	5.1	Coffeeshopbezoek(ers)	37
	5.2	Omwonenden	42
	5.3	Politieregistraties	45
	5.4	Gevolgen drugsoverlast	48
Hoofdstuk 6	**Conclusies en aanbevelingen**		**53**
	6.1	Aanpak	53
	6.2	Resultaten	55
	6.3	Succes- en faalfactoren	56
	6.4	Coffeeshopbezoek door jeugdigen	57
	6.5	Aanbevelingen	58
	Geraadpleegde literatuur		**61**

1. INLEIDING

Sinds het begin van de jaren negentig is in het centrum van Venlo in toenemende mate sprake van overlast door het gebruik van en de handel in met name softdrugs op straat en vanuit panden. De overlast is vooral het gevolg van Duitse drugstoeristen die in steeds grotere aantallen afkomen op de in Venlo aanwezige verkooppunten van softdrugs. In 1996 is het aantal verkooppunten van softdrugs teruggebracht van 20 tot vijf gedoogde coffeeshops. De verkoop van softdrugs beperkt zich echter niet tot de vijf gedoogde coffeeshops. Het onderscheid tussen een gedoogde en niet gedoogde coffeeshop is voor bezoekers, en zeker voor Duitse drugstoeristen, niet altijd te maken. De illegale verkoop vindt naast woningen tevens plaats vanuit horecagelegenheden en detailhandelszaken (winkels).

Rond de eeuwwisseling telde de binnenstad van Venlo naast de vijf gedoogde coffeeshops tientallen illegale verkooppunten van softdrugs. In het jaar 2000 zijn door de gemeente Venlo 42 panden gesloten vanwege de verkoop van softdrugs, waaronder 35 woningen, zeven horecagelegenheden en een winkel. Daarnaast zijn 75 eigenaren van panden gewaarschuwd dat sluiting zal plaatsvinden wanneer de verkoop niet onmiddellijk wordt gestaakt. De meeste panden zijn geconcentreerd in het gebied Q4, een deel van de binnenstad waar op dat moment twee van de vijf gedoogde coffeeshops zijn gevestigd. Op het hoogtepunt van de pandsluitingen zijn in het jaar 2001 50 drugspanden door de gemeente gesloten, waaronder tien horecazaken en vijf winkels. Nog eens 80 eigenaren hebben een waarschuwing ontvangen. In de daaropvolgende jaren neemt het aantal sluitingen sterk af. De verkoop van drugs verplaatst zich deels naar de straat en de uitvalswegen.

In 2001 start Hektor, een aanpakstrategie gericht op het bestrijden van de overlast en criminaliteit die samenhangt met de handel in verdovende middelen. Voor deze aanpak is een driesporenbeleid ontwikkeld dat zich richt op handhaving, vastgoed en coffeeshops. De aanpak richt zich in eerste instantie op Q4 en uitvalswegen.

In 2004 worden de twee in Q4 gevestigde coffeeshops verplaatst naar de periferie van de gemeente. De druk van drugstoeristen op de binnenstad neemt daardoor fors af. Mede hierdoor krijgt de politie steeds beter zicht op de straathandel. De verkoop vanuit panden en op straat neemt mede onder druk van het straatteam en het rechercheteam van de politie gestaag af. Ook het aantal sluitingen van drugspanden neemt af.

In 2007 zijn drie drugspanden gesloten en 37 eigenaren gewaarschuwd. De door bewoners van de binnenstad ervaren drugsoverlast is sterk afgenomen. Vooral de verplaatsing van de twee coffeeshops uit de binnenstad naar de periferie van de gemeente heeft sterk bijgedragen aan de vermindering van de drugsoverlast in de binnenstad van Venlo (Snippe e.a. 2005).

Met de uitvoering van het driesporenbeleid (handhaving, herontwikkeling en verplaatsing coffeeshops) heeft project Hektor laten zien dat drugsoverlast effectief kan worden bestreden (Snippe e.a. 2010). Wel blijkt de drugshandel zich in beperkte mate te hebben verplaatst naar overige delen van de gemeente, met name naar de Kaldenkerkerweg, maar ook vanuit Venlo Zuid, Tegelen en Blerick komen meldingen van drugshandel (Snippe e.a. 2010). De aanpak is in 2007 verbreed naar de gehele gemeente Venlo. In 2008 en 2009 stijgt het aantal vanwege drugshandel gesloten panden. De toename lijkt zich vooral voor te

doen buiten de traditionele Hektorgebieden en zal deels een gevolg zijn van de toegenomen activiteiten van het Straatteam en Rechercheteam in de overige delen van de gemeente Venlo.

Continuering Hektor

In 2010 en 2011 is Hektor voortgezet conform de aanpak volgens het Projectplan Hektor 2007-2009. Sinds 2010 is de externe financiering van het Rijk vervallen. De partners – gemeente, politie, Openbaar Ministerie en Belastingdienst – hebben afspraken gemaakt over de borging van de Hektor-activiteiten in de eigen organisatie. Het Hektorprogramma volgens het driesporenbeleid blijft bestaan. Het vastgoedtraject maakt geen onderdeel uit van de evaluatie van Hektor 2010 en 2011. De nadruk ligt in 2010 en 2011 namelijk vooral op handhaving, waarbij de stadsbrede aanpak is gecontinueerd. Het primaire doel van het spoor Handhaving is nog steeds gericht op het terugdringen van drugstoerisme en drugsoverlast en het verminderen van onveiligheidsgevoelens van burgers. De voorgaande Hektor-periodes is de handhaving voornamelijk gericht geweest op het aanpakken van de aanbodzijde van de drugsoverlast en de criminaliteit, terwijl vanaf 2006 ook meer aandacht is besteed aan de beïnvloeding van de vraagzijde van de drugsoverlast. Het verminderen van het aantal Duitse drugstoeristen die Venlo dagelijks bezoeken, kan namelijk effect hebben op de overlastgevoelens van de inwoners van Venlo.

Nieuwe ontwikkelingen drugsbeleid

In het regeerakkoord Vrijheid en verantwoordelijkheid van september 2010 neemt het huidige kabinet zich voor om de overlast en criminaliteit die verband houden met de coffeeshops en de handel in verdovende middelen tegen te gaan. De coffeeshops moeten kleiner en beheersbaarder worden gemaakt, omdat het ontstaan van zeer grote coffeeshops volgens de Commissie van de Donk (2009) overlast zou geven, zoals parkeerdrukte en lawaai. Daarnaast worden coffeeshops door de Commissie van de Donk beschouwd als structurele voorzieningen voor klanten uit het buitenland, die komen voor eigen consumptie maar tevens om in Nederland drugs te kopen om die thuis verder te verhandelen. Het kabinet wil de aantrekkingskracht van coffeeshops op buitenlandse gebruikers terugdringen. In de Drugsbrief van mei 2011 is daarom het voornemen geformuleerd om de coffeeshops om te vormen tot besloten clubs die alleen voor meerderjarige inwoners van Nederland toegankelijk zijn op vertoon van een geldig identiteitsbewijs en op basis van een lidmaatschap van de desbetreffende coffeeshop. Coffeeshops dienen een ledenbestand te gaan bijhouden, dat uit maximaal 2.000 leden mag bestaan. Invoering van deze besloten clubvorm en het ingezetenencriterium vindt plaats per 1 mei 2012 in de zuidelijke provincies Limburg, Noord-Brabant en Zeeland en per 1 januari 2013 in de rest van het land, met uitzondering van het maximum van 2.000 leden dat per 1 januari 2013 voor alle coffeeshops zal gelden.

Evaluatie 2010 en 2011

De gemeente Venlo heeft onderzoeks- en adviesbureau INTRAVAL opdracht gegeven om de resultaten van Hektor 2010 en 2011 te evalueren door een replica uit te voeren van de vorige evaluatie voor de jaren 2006-2009. In deze evaluatie zijn daarom zoveel mogelijk dezelfde indicatoren gebruikt als in de voorgaande metingen. In 2002 is een eerste meting uitgevoerd (over 2001), waarin indicatoren zijn vastgesteld die geschikt zijn om de resultaten van Hektor te meten (Snippe en Bieleman 2002). Onder andere in 2006 (over 2005) is een vervolgmeting uitgevoerd, met dezelfde indicatoren (Snippe e.a. 2006). In de metingen voor de periode 2006-2009 zijn wederom dezelfde indicatoren gebruikt. De metingen zijn ingekaderd in een model, waarin duidelijk is weergegeven welke activiteiten zijn ingezet tegen welk probleem en tot welk resultaat de verschillende activiteiten geacht worden te leiden.

Doel evaluatie
In de raadsvergadering van 30 maart 2011 waarin de toekomst van het Venlose drugsbeleid is besproken, is door raadsleden het belang van een evaluatie van Hektor benadrukt. Aangegeven is dat de succesvolle bestanddelen van Hektor kunnen worden meegenomen in de ontwikkeling van een nieuw lokaal beleid. Besloten is een actualisering van het door INTRAVAL in 2010 verrichte onderzoek 'Hektor 2006-2009. Evaluatie aanpak drugsoverlast' uit te voeren. Het doel van deze evaluatie is inzichtelijk krijgen welk effect het project Hektor 2010-2011 op de drugssituatie in Venlo heeft (gehad). In de volgende elementen dient inzicht te worden verkregen:

- de ontwikkelingen in het aantal straatdealers;
- de ontwikkelingen in coffeeshopbezoeken door jeugdigen;
- de onderlinge relatie tussen beide;
- het effect dat de Venlose inspanningen in 2010 en 2011 hebben gehad;
- de lokale situatie mede gerelateerd aan recente landelijke en provinciale ontwikkelingen.

1.1 Probleemstelling en onderzoeksvragen

Uit het voorgaande wordt duidelijk dat de probleemstelling als volgt kan worden omschreven:

Wat zijn de ervaringen van de betrokken met Hektor in de jaren 2010 en 2011 en welke resultaten zijn in deze periode bereikt?

Onderzoeksvragen
Uit de centrale probleemstelling vloeien de volgende onderzoeksvragen voort:

1. Is de beoogde aanpak gerealiseerd?
2. Zijn de beoogde resultaten op de verschillende sporen bereikt?
3. Welke factoren hebben bijgedragen aan het behalen van de doelstellingen en wat waren faalfactoren?
4. Wat zijn de ontwikkelingen met betrekking tot het coffeeshopbezoek onder de Venlose jeugd, aantallen straatdealers in Venlo en een eventueel onderling verband tussen beiden, mede gerelateerd aan de inspanningen van Hektor?
5. Zijn er mogelijkheden de successen van Hektor en de huidige kabinetsplannen te verenigen in een nieuw lokaal beleid?

1.2 Onderzoeksopzet

De onderzoeksopzet is volledig vergelijkbaar met de opzet van het onderzoek Evaluatie aanpak drugsoverlast in Venlo, Hektor 2006-2009. Om zeker te zijn van een goede en correcte vergelijking zijn voor de meting 2010-2011 dezelfde indicatoren gebruikt als in de vorige meting. Om die goed te kunnen samenstellen en te vergelijken met eerdere metingen zijn in deze meting dezelfde methoden en technieken gebruikt.

Procesevaluatie
Aan de hand van de door de onderzoekers opgestelde onderwerpenlijst (overeenkomstig die uit de vorige meting) zijn gesprekken gevoerd met medewerkers van gemeente, politie, Openbaar Ministerie en Belastingdienst. Gevraagd is onder meer naar de uitvoering van Hektoractiviteiten in 2010 en 2011, de kwaliteit van de samenwerking, de continuïteit van

de aanpak, de knelpunten en de succes- en faalfactoren. Daarnaast heeft deskresearch plaatsgevonden. Er zijn beleidsplannen, projectverslagen en eerder uitgevoerde onderzoeken in Venlo onder meer door de GGD Noord-Limburg en INTRAVAL en in andere (grens)gemeenten verzameld en bestudeerd.

Verzamelde gegevens voor indicatoren
Er is zoveel mogelijk gebruik gemaakt van dezelfde registratiegegevens van gemeente, politie, OM en Belastingdienst als bij de vorige meting. De uit de verzamelde gegevens samengestelde indicatoren zijn vergeleken met de data en indicatoren van 2006-2009 en eerder, waarmee ontwikkelingen goed in beeld zijn gebracht.

Enquête ondernemers en bewoners
Overeenkomstig de vorige meting zijn uit het bedrijvenbestand van de gemeente Venlo aselect 200 bedrijven uit de binnenstad getrokken. Naar de ondernemers is op briefpapier van de gemeente Venlo een brief gestuurd waarin het doel van het onderzoek wordt toegelicht en de komst van een medewerker van INTRAVAL voor het afnemen van een vragenlijst wordt aangekondigd. Er zijn 100 ondernemers geënquêteerd waarvan ongeveer de helft is gevestigd in $Q4^+$ (Q4 + het begin van de Straelseweg en Helbeek).

Voor de ervaren drugsoverlast van bewoners is tevens een enquête onder omwonenden van coffeeshops gehouden, vergelijkbaar met de meting die wij in 2004 en 2005 hebben uitgevoerd voor het onderzoek *Evaluatie verplaatsing twee coffeeshops in Venlo*. Hierdoor is een vervolgmeting onder omwonenden mogelijk, waardoor drugsoverlast en onveiligheidsbeleving over een langere periode kunnen worden vergeleken. Onder ruim 100 bewoners rond de coffeeshops in Q4, Venlo Zuid en het Schwanenhaus zijn enquêtes afgenomen, vergelijkbaar met de metingen uit 2004 en 2005. De bewoners in Q4 en Venlo Zuid zijn telefonisch geënquêteerd.

Daarnaast is gebruik gemaakt van de resultaten van de landelijke Veiligheidsmonitor. De gemeente Venlo laat in oneven jaren door het CBS extra bewoners bevragen voor de Veiligheidsmonitor, zodat uitspraken op wijkniveau mogelijk zijn. De resultaten van de Veiligheidsmonitor zijn beschikbaar voor de gehele gemeente Venlo en uitgesplitst naar wijkniveau. De resultaten zijn vergeleken met de meting van 2009 van de Veiligheidsmonitor die als nulmeting geldt. Vergelijkingen met de resultaten van de Stadspeiling, waarvan in voorgaande metingen gebruik is gemaakt, vervallen. De gehanteerde onderzoeksmethoden verschillen te veel voor een zinvolle vergelijking.

Tellingen en observaties
De tellingen zijn begin 2012 uitgevoerd op dezelfde wijze als de meting van INTRAVAL die voor de evaluatie Hektor 2006-2009 is gebruikt (Bieleman e.a. 2009). Op verschillende dagen (door de week en in het weekend) en tijdstippen (tussen openings- en sluitingstijd) zijn in totaal 200 tellingen uitgevoerd van het aantal bezoekers. Daarnaast is voorafgaand aan het tellen van bezoekers de omgeving van de coffeeshops geobserveerd. Hierbij is met name gelet op de aanwezigheid van voertuigen met een Duits kenteken. De observaties zijn bedoeld als extra informatie en ter ondersteuning van politiegegevens over drugsoverlast en drugshandel in de omgeving van de coffeeshops.

Enquêtes coffeeshopbezoekers
Naast tellingen zijn tevens face-to-face enquêtes afgenomen bij de bezoekers van de vijf coffeeshops in Venlo. In totaal zijn 150 bezoekers op verschillende dagen en tijdstippen ondervraagd, gemiddeld zo'n 30 per coffeeshop. De respondenten zijn op willekeurige wijze geselecteerd, waardoor een goede dwarsdoorsnede van de coffeeshopbezoekers is verkregen. De vragenlijsten zijn eerder in Venlo onder bezoekers afgenomen. De

vragenlijsten zijn wederom afgenomen door tweetalige onderzoekers in het Nederlands en Duits. Gevraagd is naar: leeftijd; geslacht; woonplaats; wijze van vervoer; bezoekfrequentie; eventuele bezoek aan meerdere coffeeshops op één dag; koopgedrag in en buiten (alleen gesteld aan softdrugstoeristen) coffeeshops; en mogelijk overlastgevend gedrag (parkeeroverlast, stankoverlast, rondhangen in omgeving van coffeeshop).

Aanbevelingen lokaal beleid
Voor de vraag naar de mogelijkheden om de successen van Hektor en de huidige kabinetsplannen te herenigen in een nieuw lokaal beleid zijn onder meer met de burgemeester en enkele raadsleden gesprekken gevoerd over zaken als het besloten clubmodel, het ingezetenencriterium en het afstandscriterium tot scholen, en de succesfactoren van Hektor. Omdat de problematiek in gemeenten niet overal hetzelfde is en de situatie in Venlo op het gebied van drugsbeleid redelijk uniek mag worden genoemd is onderzocht wat de consequenties van de nieuwe kabinetsplannen voor Venlo zijn en wat dit betekent voor belangrijke pijlers onder het lokale drugsbeleid, met name handhaving. Het Venlose drugsbeleid kenmerkt zich al jarenlang door een gezamenlijke aanpak waarbij men op daadkrachtige wijze koste wat kost de drugsoverlast wenst terug te dringen. Nagegaan is hoe de succesfactoren van Hektor kunnen worden gecombineerd met de nieuwe landelijke richtlijnen.

1.3 Indeling rapport

Het volgende hoofdstuk behandelt de beoogde aanpak van Hektor in 2010 en 2011. In hoofdstuk drie komt het verloop van de uitvoering van het project aan de orde (proces). In hoofdstuk vier worden de inspanningen (output) beschreven. Hoofdstuk vijf behandelt de resultaten (outcome). De bevindingen van hoofdstuk twee tot en met vijf zijn gebaseerd op de bestudeerde documenten, de verzamelde registratiegegevens, tellingen en enquêtes onder coffeeshopbezoekers, de enquêtes onder bewoners en ondernemers en de interviews met vertegenwoordigers van betrokken organisaties. In hoofdstuk zes, ten slotte, worden de conclusies en aanbevelingen besproken.

2. BELEIDSVERONDERSTELLINGEN

In dit hoofdstuk worden de beleidsveronderstellingen van Hektor 2010 en 2011 besproken. Ten opzichte van de periode 2006-2009 zijn deze ongewijzigd gebleven. De beleidsveronderstellingen zijn in het Projectplan Hektor 2007-2009 wel gewijzigd ten opzichte van die uit het oorspronkelijke plan van aanpak. Dit hoofdstuk is dan ook grotendeels gebaseerd op de vorige evaluatie (Snippe e.a. 2010). Omdat in de huidige opdracht het vastgoed geen onderdeel is van de evaluatie zijn de passages die daarop betrekking hebben weggelaten. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een schematisch overzicht van de huidige beleidsveronderstellingen.[1]

2.1 Projectplannen

Het Hektor programma heeft in de periode 2001-2006 volgens het Projectplan Hektor 2007-2009 tot duidelijk zichtbare resultaten geleid (Gemeente Venlo 2007). Met name in het Q4 gebied, de Straelseweg en de omgeving van Venlo-Zuid is de handhaving intensief geweest. Overlastgevende personen zijn aangehouden en dealpanden zijn gesloten. Door de verplaatsing eind 2004 van twee coffeeshops van de binnenstad naar de periferie is het aantal softdrugsklanten vooral in Q4 sterk afgenomen (Snippe e.a. 2006). De openbare ruimte wordt meer en meer in beslag genomen door bewoners en bezoekers van de binnenstad (Snippe e.a. 2005). Voor de drugshandel is de Kaldenkerkerweg een aantrekkelijke locatie geworden, omdat dit de voornaamste route is van de binnenstad en het station naar het Schwanenhaus waar de twee verplaatste coffeeshops zijn gevestigd. Hoewel ook aan de Kaldenkerkerweg voor 2007 de nodige handhavingsinspanningen zijn verricht, wordt in het Projectplan vastgesteld dat een extra impuls door een structurele aanpak nodig is.

De ministers van Justitie en Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) hebben op 17 januari 2007 besloten de handhaving van het Hektor-project financieel te ondersteunen. Deze ondersteuning vindt tot en met 2009 plaats, maar wordt gaandeweg afgebouwd. In het Projectplan 2007-2009 is aangegeven op welke wijze Hektor wordt voortgezet. Het projectplan is grotendeels een continuering van de eerdere Hektor-periodes, aangevuld met enkele onderwerpen uit de evaluaties. De nadruk ligt op handhaving.

De overgang van een projectmatige aansturing van Hektor naar een inbedding van de gemeentelijke taken in de staande organisatie heeft in 2005 zonder veel problemen plaatsgevonden. In het Projectplan hebben de sporen tot en met 2009 eigen doelstellingen gekregen, die als lijnactiviteit in de organisaties zijn uitgevoerd. In 2009 heeft de gemeenteraad van Venlo besloten om het jaar 2010 een overgangsjaar te laten zijn. In dat jaar is op dezelfde wijze samengewerkt als in de periode 2007-2009 bij de bestrijding van overlast door drugshandel. De bedoeling was om in 2011 een nieuw drugsbeleid vast te stellen. Door de ingrijpende ontwikkelingen van het landelijke drugs- en coffeeshopbeleid is besloten in 2011 geen nieuw beleid te ontwikkelen. In afwachting van deze ontwikkelingen is de werkwijze van Hektor in 2011 gecontinueerd.

[1] Het vastgoed is hierin wel vermeld. De beleidsveronderstellingen zijn immers ongewijzigd gebleven.

2.2 Coffeeshopbeleid

De belangrijkste doelstelling van het coffeeshopbeleid is om de overlast van de handel in en het gebruik van cannabis te beperken en beheersbaar te houden. Bij de start van Hektor is gesteld dat dit doel kan worden bereikt door het aantal gedoogde coffeeshops bij wijze van experiment met twee perifeer gelegen verkooppunten uit te breiden. Met die uitbreiding wordt beoogd de bezoekersstromen af te buigen en qua omvang te reduceren. De bestaande coffeeshops in de binnenstad zouden ten behoeve van de lokale vraag gehandhaafd moeten blijven. In 2004 is echter besloten tot uitplaatsing van twee gedoogde coffeeshop uit het gebied Q4 naar de periferie (Bevrijdingsweg). Deze verplaatsing, die in november 2004 zijn beslag heeft gekregen, kan niet als invulling van dit experiment worden gezien, ofschoon met de verplaatsing wel (deels) aan de opdracht die ten grondslag ligt aan de doelstelling is voldaan. Door de vestiging van de beide verkooppunten in de periferie zijn bestaande bezoekersstromen richting gedoogde shops in Q4 afgebogen naar de nieuwe locatie. Tevens moet daarbij in acht worden genomen dat de verplaatsing per saldo heeft geleid tot een vergroting van het bestaande verkoopvloeroppervlak.

Naar aanleiding van een onderzoek naar de verplaatsingseffecten van twee coffeeshops vanuit de binnenstad naar de periferie hebben het College van B&W en de gemeenteraad geconcludeerd dat de voorkeur uitgaat naar handhaving van de huidige situatie (gemeente Venlo 2007). In een door INTRAVAL uitgevoerd onderzoek zijn vier alternatieven met elk daarbij behorende voor- en nadelen beschreven (INTRAVAL 2006). De voor- en nadelen zijn per alternatief gewogen op een vijftal kerncriteria: geringere overlast; verbeterde afstemming vraag/aanbod; verbeterde beheersbaarheid; goede uitvoerbaarheid; en beter imago. Het alternatief 'verhuizing van één of beide coffeeshops Venlo-Zuid naar de periferie' heeft volgens het College als nadeel dat de overlast in de binnenstad zou kunnen toenemen. Dit zou eveneens gelden voor het alternatief 'extra shop(s) in de periferie', terwijl het alternatief 'regionale spreiding' in 2006 niet actueel werd gevonden.

Landelijke ontwikkelingen
Daarnaast blijft evenals in de voorgaande Hektorperiodes het beleid van de Nederlandse regering van belang. Het coffeeshopbeleid zal per 1 mei 2012 veranderingen ondergaan. Deze datum valt buiten de evaluatieperiode van 2010 en 2011, maar heeft wel betrekking op de vraag naar de mogelijkheden de successen van Hektor en de huidige kabinetsplannen te herenigen in een nieuw lokaal beleid.

In juli 2009 is het rapport "Geen deuren maar daden" door de Commissie Van de Donk verschenen. In dit rapport wordt beschreven dat de coffeeshopsituatie grote lokale en regionale verschillen vertoont. De commissie constateert tevens dat de handhaving van de in 1995 beoogde doelen niet zijn bereikt. De afgelopen jaren is de handel in drugs groter, professioneler en commerciëler geworden. De aanpak van georganiseerde (drugs)criminaliteit wordt daarom geïntensiveerd. De commissie stelt vast dat het coffeeshopbeleid aanpassing behoeft. Tot op heden is er met name lokaal ingegrepen. Bepleit wordt dat het opsporings- en vervolgingsbeleid weer in het verlengde van en ondersteunend aan de doelstellingen van ons drugsbeleid in OM-richtlijnen moet worden vastgelegd, ondersteund door bestuursrechtelijke maatregelen. De verantwoordelijke autoriteiten moeten in nauw overleg en samenwerking aan die handhaving werken. Doelstelling is om de coffeeshops (voor de gedoogde verkoop van cannabis) kleinschaliger te maken en zich alleen te laten richten op de lokale gebruiker. De visie hierachter is dat met kleinschalige coffeeshops de overlast en criminaliteitsrisico's beter in de hand zijn te houden.[2]

[2] http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/drugs/het-nederlandse-drugsbeleid.

In het regeerakkoord van september 2010 is opgenomen dat coffeeshops besloten clubs worden, met maximaal 2.000 leden. Zij zijn enkel toegankelijk voor meerderjarige inwoners van Nederland op vertoon van een clubpas. Er is daarnaast een nieuw afstandscriterium vastgesteld met betrekking tot scholen voor voortgezet onderwijs (VO) en middelbaar beroepsonderwijs (MBO), te weten 350 meter. Tot slot wordt cannabis met een THC-gehalte van 15% of meer ingedeeld als harddrug.

De strengere regels betekenen dat coffeeshops alleen de lokale markt mogen bedienen. Toegang tot coffeeshops worden slechts verleend aan meerderjarige inwoners van Nederland op vertoon van een identiteitsbewijs en clubpas waaruit het lidmaatschap blijkt. Het lidmaatschap is duurzaam van aard (minimaal één jaar) en dient te kunnen worden gecontroleerd door een (verplichte) ledenadministratie van de coffeeshopexploitant. De kleinschaligheid van coffeeshops wordt gerealiseerd door maximering van het aantal leden. Het aantal leden wordt door de burgemeester vastgesteld passende bij de lokale infrastructuur, omgeving van een coffeeshop en gegevens over het gemiddeld aantal cannabisgebruikers, maar mag het maximum van 2.000 leden niet overschrijden. Van het lidmaatschap worden niet-ingezetenen uitgesloten. Het in het regeerakkoord genoemde afstandscriterium tot scholen wordt ingevoerd voor scholen van voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs. De afstand van 350 meter heeft betrekking op de afstand die te voet wordt afgelegd van de voordeur van de coffeeshop tot aan de hoofdingang van de betreffende school voor VO of MBO.

De invoering van deze maatregelen geschiedt landelijk. Op 1 mei 2012 gelden de regels voor de zuidelijke provincies, Limburg, Noord-Brabant en Zeeland. Op 1 januari 2013 volgt de rest van het land, inclusief de voorwaarde dat coffeeshops maximaal 2.000 leden mogen hebben.

Aanvullende criteria
Coffeeshops moeten kleiner en beheersbaarder worden gemaakt. De aantrekkingskracht van coffeeshops op gebruikers uit het buitenland met worden teruggedrongen en middelengebruik van minderjarigen wordt sterk tegengegaan, met name kwetsbare jongeren moeten worden beschermd tegen drugsgebruik (TK 24077 nr. 267).

Het Besloten-clubmodel houdt in dat uitsluitend toegang kan worden verleend en verkocht mag worden aan leden van de coffeeshop. Daarnaast is bepaald dat een coffeeshop maximaal tweeduizend lidmaatschappen mag uitgeven en dit documenteert in de vorm van een controleerbare ledenlijst. De coffeeshophouder is verantwoordelijk voor de juistheid van de ledenlijst.

Het Ingezetenencriterium houdt in dat een lidmaatschap van de coffeeshop uitsluitend toegankelijk is voor ingezetenen van Nederland van achttien jaar of ouder. Het ingezetenschap wordt aangetoond met een uittreksel van de Gemeentelijke Basisadministratie van de woonplaats dat bij het aangaan van lidmaatschap niet ouder is dan vier weken.

Het Afstandscriterium houdt in dat de minimale afstand tussen een coffeeshop en een school voor voortgezet of beroepsonderwijs voor scholieren jonger dan 18 jaar 350 meter moet zijn.

Over de invoering van dergelijk criteria is veel discussie. De vraag is onder meer of een exploitant hiertoe verplicht kan worden. Dergelijke voorwaarden kunnen niet worden opgenomen in de gemeentelijke verordening. Wel kan de verplichting onderdeel vormen van de beleidsregels die de burgemeester hanteert bij de uitoefening van de bestuursdwangbevoegdheid als in art 13b lid 1 Opiumwet. Een coffeeshophouder die hier niet aan mee wil werken wordt niet geconfronteerd met een weigering of intrekking van een gedoogver-

klaring/exploitatievergunning, maar bestuursdwang (zoals sluiting) op grond van art. 13b lid 1 Opiumwet.

De invoering van een zogenoemde wietpas brengt het risico met zich mee dat de illegale handel zoals doorverkoop en straathandel toeneemt met alle gevolgen van dien. Deze mogelijke neveneffecten roepen weerstand op bij diverse gemeenten met betrekking tot de invoering van de wietpas. Dit bemoeilijkt de invoering, omdat een verkoopverbod aan niet-ingezetenen in een plaatselijke verordening moet worden vastgelegd. Ook onder deskundigen leidt dit tot kritiek (Brouwer 2011).

- Europees Hof van Justitie

Het Europees Hof van Justitie heeft zich uitgesproken over de wettelijke legitimatie van de invoering van een wietpas. Hieruit is naar voren gekomen dat een coffeeshophouder zich niet kan verzetten tegen dergelijke gemeentelijke regelingen. De gedoogde verkoop van cannabis in Nederland kan niet worden geplaatst onder het vrij verkeer van goederen of diensten (als bedoeld in de art. 12, 18 en 29 f 49 EG) vanwege het verboden karakter ervan. Dit geldt niet voor de verkoop van alcoholvrije dranken en etenswaren in een coffeeshop. Dat de verkoop van deze goederen gezien kan worden als een te verwaarlozen economische activiteit van coffeeshops doet niet ter zake. De vraag die moet worden beantwoord is of de gemeentelijke regeling een beperking vormt van de uitoefening van de vrijheden uit art. 49 EG en of de maatregel kan worden gerechtvaardigd door het doel van bestrijding van drugstoerisme en daarmee gepaard gaande overlast. Tot slot is bepalend of de maatregel in verhouding staat tot het doel. Het ingezetenencriterium heeft betrekking op inwoners van Nederland. Dit betekent dat er sprake is van verkapte discriminatie (leidt tot hetzelfde resultaat) en dus een beperking van art. 49 EG.

De invoering van de wietpas ter bestrijding van het drugstoerisme houdt verband met de handhaving van de openbare orde en de bescherming van de gezondheid van burgers, op zowel het niveau van de lidstaten als op Unie niveau. Deze doelstellingen vormen een rechtmatig belang dat in beginsel een beperking kan rechtvaardigen. Het wordt niet onbegrijpelijk geacht dat een lidstaat passende maatregelen neemt om de (massale) instroom van inwoners uit andere lidstaten, die gebruik maken van de voorzieningen die Nederlandse gedoogde coffeeshops bieden, te voorkomen. Er is daarbij geoordeeld dat de andere door de gemeenten genomen maatregelen onvoldoende en inefficiënt zijn. Dit leidt tot de conclusie dat de regeling geschikt is en niet verder dan noodzakelijk. Deze gerechtelijke uitspraak neemt de Europese belemmeringen voor de invoering van een wietpas weg.

- Raad van State

De Raad van State heeft, in navolging van het oordeel van het Hof van Justitie[3], op 29 juni 2011 uitspraak gedaan, in het door de gemeente Maastricht en een aldaar gevestigde coffeeshophouder aangetekende hoger beroep, over de vraag of het ingezetenencriterium in overeenstemming is met de Nederlandse wetgeving. De Raad van State heeft geoordeeld dat het ingezetenencriterium, zoals opgenomen in de gemeentelijke regelingen, moet worden getoetst aan verenigbaarheid met artikel 1 van de Grondwet. Het ingezetenen-criterium maakt volgens de Raad van State een indirect onderscheid naar nationaliteit en is in strijd met artikel 1 Grondwet, in het geval hiervoor geen objectieve en redelijke gronden bestaan.

In onderhavige zaak heeft de burgemeester naar het oordeel van de Raad van State aannemelijk gemaakt dat de openbare orde wordt aangetast door de toenemende stroom

[3] Het Hof van Justitie EU heeft uitspraak gedaan over de wettelijke legitimatie van de invoering van het pasjessysteem in relatie tot Europese wet- en regelgeving (vrij verkeer van goederen of diensten).

niet-ingezetenen en dat deze aantasting door hantering van het ingezetenencriterium kan worden tegen gegaan. Ook heeft de burgemeester aannemelijk gemaakt dat met minder verstrekkende maatregelen de openbare orde in de gemeente onvoldoende wordt gewaarborgd. Er bestaan hiermee naar het oordeel van de Raad van State objectieve en redelijke gronden voor het aldus vastgestelde onderscheid. Het in artikel 2.3.1.3e eerste lid van de APV in samenhang met het besluit van de burgemeester van 13 juli 2006 opgenomen ingezetenencriterium is, zo concludeert de Raad van State, niet in strijd met artikel 1 Grondwet. Met het ingezetenencriterium wordt echter de verkoop van softdrugs gereguleerd. De verkoop van softdrugs wordt door artikel 3 Opiumwet verboden. Dit absolute verbod in een wet in formele zin geeft geen ruimte voor nadere regulering van de verkoop van softdrugs in een gemeentelijke autonome verordening. Het in artikel 2.3.1.3e eerste lid van de APV neergelegde ingezetenencriterium, bezien in samenhang met het op grond van het tweede lid van die bepaling genomen besluit van de burgemeester van 13 juli 2006, is derhalve onverbindend.

2.3 Handhaving

De gemeente Venlo, het arrondissementsparket Roermond van het Openbaar Ministerie (OM), de regiopolitie Limburg-Noord en de belastingdienst Limburg werken binnen het handhavingsspoor samen aan het verbeteren van de veiligheid en leefbaarheid in Venlo. Als gevolg van de drugshandel heeft de overlast en criminaliteit een onevenredig grote invloed op de veiligheid en leefbaarheid in Venlo. In de periode van 2001 tot en met 2005 is gebleken dat de integrale aanpak van de overlast en criminaliteit en de aanpak van bestuurlijke en fiscale handhavingstekorten door een afgestemde inzet van bestuurlijke, politiële, justitiële, en fiscale bevoegdheden en instrumenten effectief en efficiënt is gebleken (Snippe e.a. 2006).

In het Projectplan Hektor 2007-2009 wordt onder de gezamenlijke aanpak van de genoemde handhavingstekorten het volgende verstaan:

- het beperken van drugsoverlast en -criminaliteit rond de gedoogde coffeeshops in Venlo;
- het aanpakken van drugsoverlast en –criminaliteit in wijken en buurten in Venlo waarbij de prioriteit in eerste instantie ligt op de oorspronkelijke Hektor-gebieden (Q4, Kaldenkerkerweg, Venlo-Zuid en Straelseweg);
- het ontmantelen en/of ontregelen van criminele samenwerkingsverbanden die zich in Venlo bezig houden met de handel in verdovende middelen (met name soft drugs);
- het reduceren van het aantal drugstoeristen dat Venlo bezoekt.

In 2010 en 2011 is het projectplan gecontinueerd. Het beleid of onderdelen daarvan, wordt met enige regelmaat aangepast naar aanleiding van gewijzigde inzichten of nieuwe wetgeving. De handhaving heeft zich voornamelijk gericht op het reduceren van de aanbodzijde van de drugshandel. Hieronder wordt verstaan het aanpakken van dealpanden, straatdealers en runners in de gemeente Venlo en het aanpakken van de zogenoemde midden-criminaliteit. Hieronder volgt een overzicht van de activiteiten die worden voortgezet.

Bibob

Drugsoverlast en -criminaliteit door vergunningen aan drugsgerelateerde bedrijven (drank- en horecawet en exploitatievergunningen aan horecabedrijven, coffeeshops en, head-, smart-, en growshops) en aan drugsgerelateerde personen en gebouwen (bouwvergunningen) worden preventief en repressief aangepakt door te screenen op grond van de wet Bibob.

Pandenaanpak
Drugsoverlast en –criminaliteit worden ook repressief aangepakt door een strikt gemeentelijke controle en handhavingsbeleid op drugsgerelateerde openbare inrichtingen, woningen, kamerverhuurbedrijven en personen. Dit gebeurt door medewerkers van de afdelingen Stadstoezicht, Stedelijke Ontwikkeling, Bouwen Wonen en Leefomgeving, Sociale Zaken en Bestuurs- en Managementondersteuning. In de gevallen waarbij dat mogelijk is volgt bestuurlijke handhaving na bestuurlijke en/of strafrechtelijke interventies. Waar nodig vinden controles plaats door medewerkers van de gemeente en de politie gezamenlijk.

Straatteam
Drugsoverlast veroorzaakt door personen, op locaties en vanuit panden wordt repressief aangepakt door de politie. Het Straatteam werkt stadsbreed. Drugsproblemen worden aangepakt binnen de doelstellingen van Hektor. Drugszaken worden in heel Venlo in samenwerking met de betreffende basiseenheden opgepakt. Speerpunt bij de aanpak is dat geld of goederen verkregen met de handel in verdovende middelen ter ontneming of bij verbeurdverklaring in beslag worden genomen. Er geldt in Venlo een zero-tolerance beleid ten aanzien van softdrugs.

Rechercheonderzoeken
De drugscriminaliteit, vooral de grootschalige handel in verdovende middelen vanuit Venlo naar Duitsland die gekarakteriseerd wordt als middencriminaliteit, wordt door het rechercheteam aangepakt. De onderzoeken zijn voor een belangrijk deel gericht op het ontnemen van wederrechtelijk verkregen voordeel. Financiële rechercheurs van het Bureau Financiële Ondersteuning (BFO) houden zich met deze zaken bezig.

Integrale aanpak hennepteelt
Met ingang van 1 januari 2011 is een start gemaakt met de integrale aanpak van de hennepteelt waarbij strafrechtelijke, bestuursrechtelijke en privaatrechtelijke maatregelen gecombineerd en in samenhang zijn ingezet. Onder regie van de gemeente Venlo werken politie, OM, Belastingdienst, woningcorporaties, UWV, sociale dienst en netwerkbeheerder Enexis hier gezamenlijk aan. De partijen maken gebruik van hun (wettelijke) mogelijkheden: de politie maakt proces-verbaal op en ontneemt het wederrechtelijk verkregen voorddeel uit de hennepteelt; de gemeente sluit bestuursrechtelijk panden op grond van artikel 13b van de Opiumwet en legt dwangsommen op; het OM vervolgt de georganiseerde misdaad achter de hennepteelt; de Belastingdienst legt naheffingsaanslagen op voor niet opgegeven inkomsten uit hennepteelt; woningcorporaties ontbinden de huurovereenkomst; UWV en sociale recherche vorderen ten onrechte genoten uitkeringen terug. In een maandelijks casusoverleg, waarin alle partijen zijn vertegenwoordigd, worden nieuwe en in onderzoek zijnde casussen besproken en informatie gedeeld.

2.4 Schematisch overzicht beleidsveronderstellingen

In figuur 2.1 worden schematisch de beleidsveronderstellingen van Hektor 2010-2011 gepresenteerd. Het betreft hier de veronderstellingen die reeds in eerdere evaluatierapporten zijn geëxpliciteerd (Snippe e.a. 2005; Snippe e.a. 2006; Snippe e.a. 2010).

Centrale aanpakstrategie 2001-2004
Met de integrale aanpak van drugsoverlast en -criminaliteit door Hektor in de periode 2001-2004 zijn de beoogde doelen grosso modo gerealiseerd. De activiteiten voor ieder spoor dienden een aantal noodzakelijke (gedrags)veranderingen te bewerkstelligen in zowel de aanbod- als vraagzijde van de sofdrugsmarkt. De aanpak richtte zich in de periode 2001-2004

vooral op de aanbodzijde van de drugsmarkt, met name op de meest in het oog springende overlastveroorzakende factoren in de binnenstad van Venlo, zoals de drugspanden, de straatdealers en de drugsrunners. Deze veranderingen moesten vervolgens tot de gewenste resultaten leiden: minder drugshandel en als gevolg daarvan minder drugsoverlast en criminaliteit op straat; afname van het aantal drugspanden in de binnenstad; bonafide herinvesteringen en een herinrichting van het gebied, hetgeen de leefbaarheid en de visuele aantrekkelijkheid ten goede diende te komen; en minder drugstoeristen in de binnenstad, met navenant minder overlast. Reductie van de overlast en een verbetering van de leefbaarheid en veiligheid zou met name in de gebieden (Q4, de Kop van Zuid, en de invalswegen) waar de drugsoverlast het omvangrijkst is, moeten plaatsvinden. Bovendien wordt met de vermindering van de drugsoverlast op termijn een verbetering van de economische positie van met name de binnenstad van Venlo beoogd. In 2004, aan het einde van de eerste Hektorperiode was in Venlo nog steeds sprake van een zekere mate van drugsoverlast en criminaliteit. De aanpakstrategie werd daarom in 2005 voor belangrijk deel gecontinueerd en verbreed.

Verbreding aanpak 2005

Binnen het driesporenbeleid is zogezegd in 2005 de centrale aanpakstrategie gecontinueerd. Daarnaast wordt in 2005 met flankerend beleid beoogd in een bredere context drugsoverlast en -criminaliteit aan te pakken. Naast het feit dat deze bredere aanpak (op termijn) de primaire uitkomsten van de centrale strategie positief dienden te beïnvloeden had dit tevens moeten leiden tot een afname van het aantal criminele samenwerkingsverbanden (waaronder de wietteelt) in de regio.

De beoogde veranderingen hadden verder betrekking op de afstemming en verankering in de staande organisaties, en de besluitvorming omtrent het toekomstige coffeeshopbeleid. Uit de evaluatie blijkt dat de voortzetting van de aanpak van de drugsoverlast in Venlo in 2005 grotendeels is verlopen zoals werd beoogd (Snippe e.a. 2006). Een uitzondering is het coffeeshopbeleid waar een voorgenomen besluit over het oorspronkelijke idee het aantal bestaande coffeeshops met twee uit te breiden niet is genomen. In plaats daarvan zijn twee coffeeshops uit Q4 verplaatst naar de periferie. De resultaten van de aanpak wezen in 2005 verder niet eenduidig één kant op. In Venlo ervoeren bewoners en ondernemers in 2005 nog steeds overlast, terwijl in gebieden buiten Q4 de drugsoverlast wat leek te zijn toegenomen. Drugsdealers zijn met name actief in straten in de binnenstad, maar vaker buiten Q4 en buiten bereik van de toezichtcamera's. In deze winkelgebieden vallen ze tussen het winkelend publiek minder op dan in Q4 waar sinds de verplaatsing van de coffeeshops minder kopers van softdrugs komen. De winkeliers in het winkelgebied hebben dan ook meer drugsoverlast ervaren dan in 2004. Ondanks de intensieve aanpak bleken de gezamenlijke inspanningen van met name politie en gemeente de straathandel en de daaraan gerelateerde overlast niet verder terug te dringen. Tevens werden drugspanden wat vaker aangetroffen net buiten Q4 en in de omgeving van de Straelseweg en aan de Kaldenkerkerweg.

Aanpassingen 2006-2009

De wijzigingen in het Hektor-programma, te weten de stadsbrede aanpak van drugsoverlast en het reduceren van Duitse drugstoeristen naar Venlo, dienen de toenemende overlast buiten Q4 en de aandachtsgebieden (Straelseweg, Kaldenkerkerweg en Kop van Zuid), waarop sinds de start van Hektor de inspanningen zijn gericht geweest, effectief te verminderen. Enerzijds door het repressieve optreden uit te breiden en overlastbronnen, zoals dealpanden en personen, direct aan te pakken door panden van waaruit in drugs wordt gehandeld te sluiten en dealers en runners aan te houden en te verbaliseren. Anderzijds door ook de instrumenten, die in het verleden goede diensten hebben bewezen in de aandachtsgebieden, stadsbreed in te zetten. Hierbij kan het gaan om onder meer

gezamenlijke controles van panden door gemeentelijke handhavers, het voeren van opmaatgesprekken met woningeigenaren en het uitvoeren van Bibob-onderzoeken. Door de vraagzijde te beïnvloedden kan het mes aan twee kanten snijden. Minder toeristen betekent minder vraag. Vraaguitval zal vervolgens leiden tot minder aanbod. Wanneer drugstoeristen bovendien de softdrugs in slechts één van de gedoogde coffeeshops kopen of in de coffeeshops in de periferie, zal dit een positief effect hebben op de overlast in de binnenstad van Venlo. Het coffeeshopbeleid is in 2010-2011 ongewijzigd gebleven.

Continuering handhaving 2010 en 2011
In 2010 en 2011 is met name ingezet op het spoor handhaving. Gemeente, OM, politie en Belastingdienst werken evenals voorgaande jaren nauw samen om de drugsoverlast te reduceren en onder controle te houden. Bibob, pandenaanpak, straatteam en rechercheteam zijn op vergelijkbare voet als in de voorgaande periode met de bestrijding van de drugsoverlast aan de slag gegaan. Per 1 januari 2011 heeft een uitbreiding plaatsgevonden met de aanpak van de hennepteelt in Venlo.

Randvoorwaarden
De veronderstellingen in figuur 2.1 gaan er van uit dat de aanpak van Hektor tot positieve resultaten zal leiden. De inzet van financiële middelen en menskracht is alleen zinvol wanneer wordt voldaan aan een aantal randvoorwaarden. Zo is de inzet en samenwerking sterk afhankelijk van voldoende politiek draagvlak. Keuzes ten aanzien van (de uitvoering van) de handhaving en keuzes op het gebied van het coffeeshopbeleid staan of vallen met voldoende draagvlak in de gemeenteraad en onder bestuurders. Een succesvolle uitvoering van de drugsaanpak is tevens afhankelijk van voldoende financiële middelen, voldoende menskracht en een praktisch uitvoerbaar tijdsplan. Voor de coördinatie van het programma is verder een goede samenwerking essentieel.

Exogene factoren
Buiten de randvoorwaarden spelen in de aanpak van drugsoverlast in de situatie van Venlo nog enkele exogene factoren een rol die van invloed kunnen zijn op de activiteiten en de uitkomsten van het project (Snippe e.a. 2005). Deze factoren, de vraag naar softdrugs en het drugsbeleid in Duitsland, zijn ten opzichte van de voorgaande perioden (2001-2004, 2005 en 2006-2009) niet wezenlijk gewijzigd. Een exogene factor die wel wezenlijk zal veranderen is het cannabisbeleid in Nederland. Deze veranderingen werpen mede door de verwachte vrijwillige sluiting van de coffeeshops Oase en Roots zijn schaduw vooruit en zijn bij het formuleren van een nieuw lokaal beleid van essentieel belang.

Uit een onderzoek naar de achtergronden van de georganiseerde drugshandel in Venlo blijkt dat de exogene factor georganiseerde criminaliteit in voorgaande jaren wel is aangepakt, maar dat de criminele samenwerkingsverbanden en de infrastructuur voor drugshandel niet daadwerkelijk is beïnvloed (Snippe en Bieleman 2008).

Figuur 2.1 Schematisch overzicht beleidsveronderstellingen Hektor 2010 en 2011

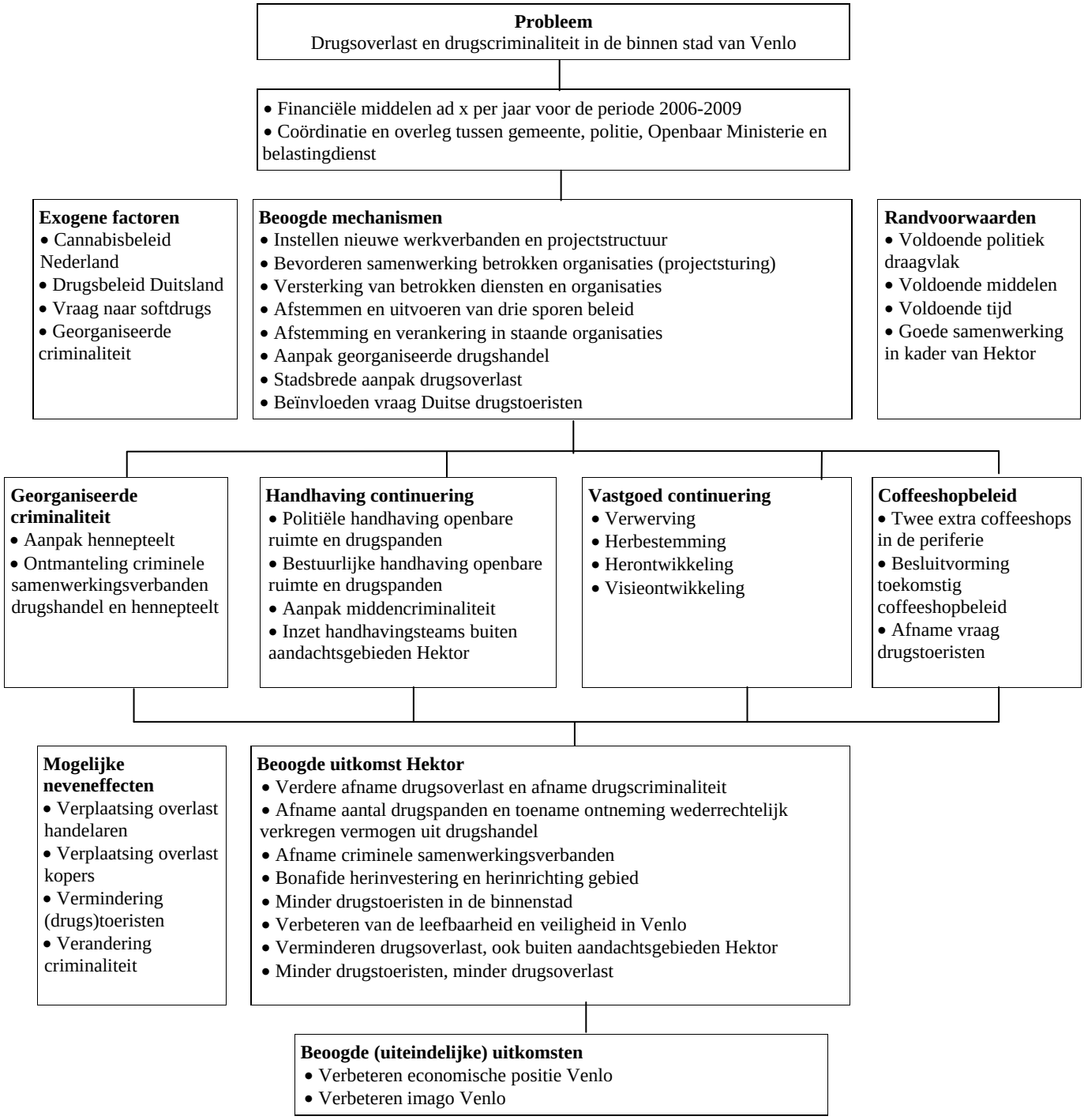

3. PROCES

Het projectplan Hektor 2006 en het projectplan 2007-2009 kennen een aantal aanvullingen op de eerdere Hektor-plannen. In dit hoofdstuk wordt op basis van schriftelijke bronnen en gesprekken met sleutelinformanten ingegaan op de ontwikkelingen die in 2010 en 2011 hebben plaatsgevonden. Allereerst wordt aandacht besteed aan de organisatiestructuur. In de paragrafen twee en drie wordt het verloop (proces) van respectievelijk het handhavingspoor en het coffeeshopspoor besproken.

3.1 Organisatiestructuur

Sinds 1 juni 2009 is het Hektor-programma volledig ingebed in de staande organisaties. De projectleider Veiligheid en Handhaving van de gemeente Venlo is verantwoordelijk voor de uitvoering van het drugsbeleid en adviseert de Stuurgroep Veiligheid en het bestuur. De samenhang tussen de sporen wordt op bestuurlijk niveau bewaakt door het College van Burgemeester en Wethouders.

Handhavingspoor
De directe aansturing van de handhaving van de drugscriminaliteit vindt (nog steeds) plaats in het Van Bommelslaboratorium (VBL). Het VBL en het Handhavingsoverleg komen onder voorzitterschap van de projectleider Veiligheid en Handhaving van de gemeente tweewekelijks bijeen om op tactisch en operationeel niveau afspraken te maken over het handhaven van de drugsoverlast en -criminaliteit. De aansturing van de handhaving van de openbare orde en veiligheid voornamelijk gerelateerd aan drugs vindt plaats in het Handhavingsoverleg Hektor.

In de overleggen (Van Bommelslaboratorium en Handhavingsoverleg Hektor) worden afspraken gemaakt tussen partijen over de inspanningen die worden gepleegd en de resultaten die worden nagestreefd. De inspanningen en resultaten zijn afgestemd op de beschikbare middelen.

Coffeeshopspoor
De aansturing van het coffeeshopspoor geschiedt door de projectleider coffeeshopbeleid. Deze projectleider neemt deel aan het zogenoemde Coffeeshophoudersoverleg dat twee maal per jaar plaatsvindt.

3.2 Handhavingsspoor

De uitvoering van de bestuurlijke en strafrechtelijke handhaving is in hoofdlijnen ongewijzigd gebleven. In deze paragraaf wordt het verloop (proces) van het handhavingsspoor besproken.

Bij de start van Hektor is een intensieve samenwerking tussen de gemeente, politie, het OM en de Belastingdienst op gang gekomen. Door de beschikbare financiële middelen van het Rijk was het mogelijk om langdurig extra capaciteit vrij te maken voor de aanpak van drugsoverlast en –criminaliteit. De samenwerking tussen deze partijen is vastgelegd in een convenant. Daarnaast is een privacyreglement opgesteld zodat de partijen informatie met

elkaar kunnen delen. Het privacyreglement is aangemeld bij het College Bescherming Persoonsgegevens (CBP).

Van Bommelslaboratorium en Handhavingsoverleg
De kern van de samenwerking tussen de betrokken partijen ligt in twee praktische en op de uitvoering gerichte overleggen. Het Van Bommelslaboratorum en het Handhavingsoverleg zijn onder voorzitterschap van de projectleider Veiligheid en Handhaving van de gemeente in 2010 tweewekelijks bijeen geweest om op tactisch en operationeel niveau afspraken te maken over het handhaven van de drugsoverlast en –criminaliteit. In 2011 is de frequentie van het overleg in het VBL teruggebracht naar een keer per maand.

In het Van Bommelslaboratorium (VBL) worden aandachtspanden en aandachtspersonen besproken en wordt een strategie bepaald. De voortgang van de opsporingsonderzoeken speelt een belangrijke rol bij de keuze voor de verdere aanpak. Hierbij wordt voortdurend de afweging gemaakt welke benadering het meeste rendement zal opleveren. In het ene geval is dat een bestuursrechtelijke en in het andere geval een strafrechtelijke aanpak.

In het Handhavingsoverleg ligt de nadruk op informatie uitwisseling en het maken van praktische afspraken om de overlastgevende panden en de hennepteelt aan te pakken.

Bestuurlijke handhaving
Eén van de bestuurlijke maatregelen is het sluiten van panden. Deze vorm van bestuurlijke handhaving is in 1998 gestart en in 1999 geïntensiveerd, nadat de wettelijke instrumenten in de vorm van de Wet Victoria en de Wet Damocles beschikbaar kwamen. De aanpak richt zich op panden waarvan door de politie is vastgesteld dat er in drugs wordt gehandeld, veelal op basis van observaties en aanhoudingen van kopers van softdrugs door het straatteam. De werkwijze bij de bestuurlijke aanpak is dat de eigenaren van panden, waarvan door de politie is vastgesteld dat er in drugs wordt gehandeld, worden aangeschreven en gewaarschuwd dat het pand op last van de burgemeester wordt gesloten indien de handel in drugs vanuit dit pand wordt voortgezet. De eigenaren zijn veelal particulieren, maar er zijn ook eigenaren van ondernemingen (BV's en holdings) en woningcorporaties gewaarschuwd, die panden verhuren waarvan is vastgesteld dat er in drugs wordt gehandeld.

In 2009 is besloten strenger op te treden tegen illegale verkooppunten. Geconstateerd werd dat in de binnenstad goede resultaten zijn behaald met het sluiten van drugspanden, maar dat in woonwijken steeds vaker illegale verkooppunten van verdovende middelen werden aangetroffen. De druk die een illegaal verkooppunt legt op de woonomgeving is volgens de gemeente Venlo (2010) in een woonwijk zwaar en ondermijnt de veiligheidsgevoelens van bewoners. Daarnaast wordt opgemerkt dat de aanwezigheid van illegale verkooppunten economisch schadelijke gevolgen heeft doordat de verkoopwaarde en verhuurbaarheid van de in de omgeving gelegen woningen daalt. Ondanks actieve handhaving worden regelmatig illegale verkooppunten aangetroffen. De gemeente veronderstelt dat het financiële verlies voor eigenaren of exploitanten van illegale verkooppunten niet zwaar genoeg is om de verkoop vanuit woningen te ontmoedigen. Om deze negatieve ontwikkeling te keren is de sluitingsduur gewijzigd. Wanneer wordt geconstateerd dat vanuit een pand illegale verkoop van drugs of hennepteelt plaatsvindt, volgt een sluiting van een jaar. Wanneer het uitsluitend om kleine hoeveelheden softdrugs gaat volgt eerst een waarschuwing. De verwachting is dat met een langere sluitingstermijn niet alleen de illegale verkoop direct wordt beëindigd maar de loop uit het pand wordt gehaald en de bekendheid in het illegale circuit ongedaan wordt gemaakt. Daarnaast zijn de financiële gevolgen voor de eigenaar zwaarder.

Uit interviews met medewerkers van de gemeente blijkt dat sluiting van woningen voor een jaar discussie kan oproepen, met name bij de rechtbank. Wanneer in de woning die met

sluiting van een jaar wordt bedreigd een gezin woont heeft de rechter moeite met een sluitingsperiode van een jaar. Zeker wanneer dit een gezin met kleine kinderen betreft. Om de rechter te overtuigen van de voorgestelde sluitingstermijn van een jaar dient de gemeente een uitgebreide toelichting te geven, waarin de casus wordt omschreven om de periode van sluiting te motiveren. Tot nu toe is de sluiting in eerste aanleg bij de rechtbank in stand gebleven. In de praktijk worden woningen met gezinnen wel eens voor kortere periodes gesloten, bijvoorbeeld voor drie maanden of een half jaar. Ook gedurende die kortere periode moet een gezin het huis verlaten. Bij huurhuizen is de financiële schade voor de woningeigenaar beperkter.

Bibob
Verder komt het voor dat personen die criminele antecedenten hebben voor handel in drugs panden kopen of huren om er een onderneming te starten. De gemeente kan de achtergrond van een bedrijf of persoon onderzoeken bij een af te geven of afgegeven vergunning. Om misbruik van vergunningen te voorkomen wordt door de gemeente Venlo veelvuldig gebruik gemaakt van Bibob. In Venlo is al direct na instelling van de wet Bibob (Wet Bevordering integriteit beoordelingen door het openbaar bestuur) gebruik gemaakt van de mogelijkheden die deze wet biedt. Bij vergunningen kan de Wet Bibob worden toegepast binnen de volgende branches: natte en droge horeca; milieu (vergunningplichtige inrichtingen volgens de Wet milieubeheer); bouw (reguliere bouwvergunningen); transport (goederen- en personenvervoer); woningcorporaties; en opiumverloven (productie en handel in (grond)stoffen die vallen onder de Opiumwet). Verder is de wet van toepassing op een aantal exploitatievergunningen voor bepaalde inrichtingen, zoals coffeeshops, seksinrichtingen, speelautomatenhallen en smart- en growshops. Het onderzoek voor het vaststellen van gevaar gebeurt aan de hand van gesloten bronnenonderzoek. Het bronnenonderzoek resulteert in een Bibob-advies. Bij een advies voor ernstig gevaar van misbruik kan de gemeente een vergunning weigeren of een reeds afgegeven vergunning intrekken.

De gemeente Venlo voert het bronnenonderzoek in het kader van de wet Bibob meestal zelfstandig uit. Waar andere gemeenten vaak een beroep doen op het landelijke bureau Bibob, dat valt onder het ministerie van Veiligheid en Justitie, heeft de gemeente Venlo de zaken evenals in de voorgaande Hektorperiode (2006-2009) ook in jaren 2010 en 2011 zelfstandig opgepakt. Volgens de gemeente Venlo is zij in staat het onderzoek in het kader van Bibob zelfstandig uit te voeren, omdat in het project Hektor de partners al nauw samenwerken, elkaars informatie delen en elkaar vertrouwen. Hierdoor is de benodigde informatie adequaat en bovendien vaak snel beschikbaar. Wanneer veracht wordt dat er meer en hardere informatie nodig is, bijvoorbeeld omdat er sprake lijkt van een concrete verdenking, dan wordt het landelijke bureau ingeschakeld. Het landelijke bureau heeft toegang tot meer informatiebronnen.

Aanpak hennepteelt
In de hennepteelt en de handel in wiet gaan grote sommen geld om. De bedrijfstak raakt volgens betrokkenen steeds meer in de greep van georganiseerde misdaad. De gemeente Venlo tracht met een integrale aanpak van de hennepteelt de kweek- en productielocaties terug te dringen. In het politiedistrict Venlo (waarvan naast Venlo ook de gemeenten Beesel en Peel en Maas deel uitmaken) zijn in 2008 en 2009 in totaal respectievelijk 60 en 82 hennepkwekerijen geruimd.

De aanpak dient te leiden tot een betere afstemming van de handhaving, de vermindering van de overlast van hennepkweek, het terugdringen van de gevaarzetting, de verbetering van de veiligheid in woonwijken en tot het terugdringen van de hennepteelt. Per 1 januari 2011 is met de uitvoering van het plan gestart. Er wordt gebruik gemaakt van strafrechtelijke,

bestuursrechtelijke en privaatrechtelijke maatregelen. Onder regie van de gemeente Venlo wordt samengewerkt tussen politie, OM, Belastingdienst, woningcorporaties, UWV en netwerkbeheerder Enexis. Deze partners maken gebruik van hun (wettelijke) mogelijkheden bij de bestrijding van de hennepteelt. Deze mogelijkheden zijn onder meer het opmaken van een proces-verbaal en ontneming van het wederrechtelijk verkregen voordeel uit de hennepteelt door de politie, het bestuursrechtelijk sluiten van panden op grond van artikel 13b van de Opiumwet en het opleggen van dwangsommen door het lokale bestuur, het opleggen van naheffingsaanslagen door de Belastingdienst voor niet opgegeven inkomsten uit hennepteelt, het ontbinden van huurovereenkomsten door woningcorporaties wanneer er van op verkoop gerichte, bedrijfsmatige teelt van hennep sprake is en het terugvorderen van ten onrechte genoten uitkeringen door UWV en Sociale Recherche. In een maandelijks casusoverleg, waarin de samenwerkende partijen door een afgevaardigde zijn vertegenwoordigd, worden zowel nieuwe als reeds in onderzoek zijnde casussen besproken en relevante gegevens gedeeld.

Bij de ontmanteling van hennepkwekerijen wordt door de politie strafrechtelijk binnengetreden en worden de hennepplanten in beslag genomen. Er is bewust gekozen voor strafrechtelijke ontmanteling. De aanpak van de hennepteelt en de ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel zijn bij politie en OM tot speerpunt benoemd. Volgens politie en OM wordt de hennepteelt beheerst door de georganiseerde misdaad en is bij de bestrijding de bestuursrechtelijke ontmanteling niet het meest geëigende middel. Bestuursrechtelijke ontmanteling zou bij uitstek geschikt zijn voor de aanpak van de individuele verdachten, de thuistelers, terwijl de strafrechtelijke ontmanteling de passende aanpak is bij georganiseerde hennepteelt. Anders dan bij bestuursrechtelijke ontmanteling vindt bij strafrechtelijke ontmanteling geen verhaal plaats van de kosten van de ontruiming van de hennepkwekerij. Wel kan de strafrechtelijke ontruiming een accurate berekening opleveren van het wederrechtelijk verkregen voordeel. In het plan van aanpak van de gemeente Venlo (2010) wordt verwezen naar een pilot in de politieregio Kennemerland waaruit gebleken is dat bij gebruik van de zogenoemde DIG-module[1] bij strafrechtelijke ontmantelingen de niet verhaalde kosten van de ontruiming, ruim werden gecompenseerd door het hogere bedrag aan ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel.

Volgens een medewerker van het Bureau Financiële Ontneming (BFO) van de politie wordt bij ontruimingen nog onvoldoende gekeken naar criminaliteit achter de hennepteelt. Ontneming van het wederrechtelijk verkregen voordeel vindt volgens de medewerker van het BFO nog te weinig plaats. De aanpak is nog te veel symptoombestrijding en te weinig gericht op het financieel aanpakken van de personen die aan de teelt verdienen. Als voorbeeld wordt genoemd de herhaalde ontruiming van een kwekerij bij een persoon. In totaal zou bij dezelfde persoon al meerdere keren een hennepkwekerij zijn ontruimd. Volgens deze betrokkene is voor een effectieve aanpak meer nodig dan alleen het ruimen van de wietkwekerij. Er zou volgens hem opsporingsonderzoek moeten worden gedaan naar georganiseerde misdaad achter de kwekerij om het wederrechtelijk verkregen voordeel te kunnen achterhalen. Wanneer er geen personen zijn waar op kan worden verhaald, is er voor het BFO verder weinig eer aan te behalen.

[1] DIG staat voor Database In beslag genomen Goederen en is een softwareprogramma voor de registratie, rapportage en analyse van in beslag genomen goederen. Het programma is ontwikkeld in nauwe samenwerking met de praktijk.

Strafrechtelijke handhaving
Strafrechtelijke handhaving wordt vooral uitgevoerd door het Straatteam en Hektorrechercheteam, aangestuurd door het Openbaar Ministerie.

Straatteam
Het Straatteam werkt sinds 2007 stadsbreed en heeft deze inzet in 2010 en 2011 gecontinueerd. Met de basiseenheden wordt goed samengewerkt bij het stadsbreed bestrijden van de drugsoverlast in Venlo. In heel Venlo is opgetreden tegen drugshandel uit woningen, lokaliteiten en straathandel. In het Handhavingsoverleg waarin het Straatteam en de basiseenheden zijn vertegenwoordigd wordt de inzet en het verlenen van assistentie van het Straatteam bij bijvoorbeeld binnentredingen en doorzoekingen in de basiseenheden besproken. Het Straatteam heeft in samenwerking met de basiseenheden tevens hennepkwekerijen ontmanteld. De samenwerking gaat ook breder dan alleen drugsonderzoeken. Zo heeft het Straatteam tevens assistentie verleend bij het ladingdiefstallenproject van de basiseenheid Blerick. In samenwerking met de KLPD, Koninklijke Marechaussee en de Bovenregionale Recherche zijn vijf verdachten aangehouden voor poging tot diefstal.

Volgens de teamleider is het aantal overlastmeldingen in 2010 en 2011 verder afgenomen. Mede als gevolg daarvan is het team op een andere wijze gaan werken. Werd in voorgaande Hektorperioden vooral gereageerd op meldingen die bij de politie binnenkwamen van burgers die overlast ervoeren van drugshandel waartegen vervolgens door het Straatteam handhavend werd opgetreden, in de jaren 2010 en 2011 is meer dan in voorgaande jaren aan opsporing van drugshandel gedaan. De onderzoeken vinden plaats met de basiseenheden, het Rechercheteam of worden zelfstandig uitgevoerd. Informatie over drugshandel is onder meer afkomstig van oplettende bewoners, uit eigen observaties van het Straatteam, de Criminele Inlichtingen Eenheid van de politie en in toenemende mate van het meldpunt Meld Misdaad Anoniem (MMA). MMA-meldingen maken een substantieel deel uit van de totale meldingen. De opsporingsactiviteiten van het Straatteam houden niet op bij de gemeentegrens. Het Straatteam is actief in het hele district, maar soms ook daarbuiten tot in Venray en Roermond. Al in 2009 is de samenwerking regionaal uitgebreid naar de districten Roermond en Venray. In de jaren 2010 en 2011 is die samenwerking gecontinueerd.

In januari en in mei 2011 zijn op het station in Venlo drugsrunners actief van rond de 25 jaar die afkomstig blijken te zijn uit Rotterdam. Leden van het Straatteam hebben beide keren een onderzoek gestart, die tot de aanhouding van de runners hebben geleid. In mei breidde dit onderzoek zich uit tot een woning in Tegelen, van waaruit drugs werden verkocht. Het Straatteam heeft drie kopers afgevangen. Alle drie bleken harddrugs te hebben gekocht, met name heroïne en cocaïne. Beide runners en de bewoner van het pand zijn aangehouden. In het pand werden naast harddrugs tevens hasj en hennep aangetroffen. De informatie over de woning en de verkoop van harddrugs heeft de politie doorgegeven aan de gemeente. De gemeente heeft vervolgens de woning voor een jaar gesloten. Volgens de politie wordt door deze en andere gerichte acties voorkomen dat de drugsmarkt in Venlo in handen komt van dealers die van elders afkomstig zijn. De politie maakt zich zorgen over de aantrekkingskracht van de Venlose drugsmarkt op drugsrunners uit Rotterdam. Wanneer zij niet de vinger aan de pols houden en direct hard optreden tegen deze runners bestaat naar haar mening de kans dat de drugsoverlast in Venlo weer toeneemt.

- Samenwerking
Het Staatteam werkt zeer nauw samen met het Hektorrechercheteam. Zij verlenen assistentie bij observaties van drugstransacties, het horen van verdachten en het uitvoeren van doorzoekingen van woningen. Bij wat grotere onderzoeken is de beperkte capaciteit

van het Rechercheteam al snel onvoldoende en is ondersteuning nodig van het Straatteam. In mei 2011 heeft het Straatteam bijvoorbeeld samen met het Hektorrechercheteam een onderzoek uitgevoerd naar handel in harddrugs in Venlo. Vastgesteld werd dat een verdachte cocaïne verkocht aan meerdere kopers. Deze verdachte is aangehouden en de woning van de verdachte is doorzocht. Daar werden geen drugs aangetroffen. Wel zijn goederen in beslag genomen, een scooter en een personenauto. Bij een doorzoeking van een woning van een naast familielid zijn wel harddrugs aangetroffen, een geringe hoeveelheid cocaïne en een grotere hoeveelheid heroïne. De verdachte is voorgeleid aan de rechter-commissaris en in bewaring gesteld. Daarnaast wordt het Straatteam ingezet bij het afvangen van kopers van drugs naar aanleiding van een verzoek van de Duitse politie, soms ook ter vervanging van het Observatieteam-Zuid (OT-Zuid), dat actief is in de zuidelijke provincies Limburg, Noord-Brabant en Zeeland.

Verder vindt samenwerking plaats met het Grensoverschrijdend Politieteam (GPT). Het GPT is een samenwerkingsverband tussen de Koninklijke Marechaussee district Noord-Oost, Politie regio Twente, Bundespolizei-inspektion Bad-Bentheim en Landespolizei Niedersachsen en Nordrhein-Westfalen. Het team voert in het grensgebied gemengde Nederlands-Duitse surveillances uit om grensoverschrijdende delicten, zoals drugssmokkel, mensenhandel en voertuigcriminaliteit te bestrijden. Diverse keren heeft het GPT in de afgelopen jaren contact gezocht met het Straatteam om bijvoorbeeld een observatie van bij drugshandel betrokken personen over te nemen in Venlo.

In de loop van de jaren zijn de verkopers van drugs volgens de politie steeds inventiever geworden. In de beginperiode van Hektor werden de drugsdeals vooral op straat gesloten. De politie nam die eenvoudig waar en kon snel ingrijpen. Koper en verkoper werden aangehouden en er werd een proces-verbaal opgemaakt. De verkoop verplaatste zich vervolgens meer en meer naar panden. Door de grote toeloop van drugstoeristen liepen deze panden al snel in de gaten. De kopers werden door de politie afgevangen en wanneer zij voldoende bewijsmateriaal hadden verzameld, ging de politie het pand binnen om de verkopers aan te houden. Overlastpanden werden vervolgens binnen een paar dagen door de gemeente gesloten. Nu worden afspraken gemaakt op straat, vaak niet eens zichtbaar maar via de telefoon. De daadwerkelijke drugstransactie vindt elders plaats. Het gebruik van moderne communicatiemiddelen maakt de handhaving en met name de opsporing voor de politie gecompliceerder. Door de grotere nadruk op opsporing zijn de zaken tijdrovender geworden. Er zijn meer verdachten per zaak en de bewijsconstructie kost meer tijd en is vaak ook gecompliceerder dan bij de handhavingsactiviteiten die in voorgaande Hektorperioden de boventoon voerden. Voor de leden van het Straatteam betekenen deze veranderingen dat zij over voldoende opsporingsvaardigheden moeten beschikken of voor moeten worden opgeleid.

- Capaciteit

Het Straatteam bestaat in totaal uit tien personen, inclusief de teamleider. Ten opzichte van de voorgaande Hektorperiodes is de capaciteit ongewijzigd gebleven. Regelmatig wordt een teamlid na een vaste periode in het team te hebben gefunctioneerd vervangen door een nieuw lid. De leden zijn afkomstig uit de basiseenheden. Het oude lid keert vaak weer terug naar de basiseenheid van waaruit hij of zij afkomstig is.

Rechercheteam

Het rechercheteam richt zich in beginsel op de aanpak van de middencriminaliteit, maar heeft volgens de teamleider vaak te maken met zware criminaliteit, te weten de internationale handel in verdovende middelen. Bij de toedeling van opsporingsonderzoeken wordt er ruwweg vanuit gegaan dat veelvoorkomende ‘commune criminaliteit’ en plaatselijke criminaliteit door de regiokorpsen wordt bestreden, regiogrensoverschrijdende

‘middencriminaliteit’ door Bovenregionale Rechercheteams en landelijk en internationaal opererende criminele organisaties door de Nationale Recherche (Weenink en Huisman 2003; Kruyer 2003). Auto-inbraken worden vaak gerekend tot de commune criminaliteit, ramkraken en overvallen tot de middencriminaliteit, terwijl bijvoorbeeld de groothandel in verdovende middelen tot de georganiseerde misdaad wordt gerekend.

De verdachten waarop het Hektor rechercheteam zich richt houden zich bezig met de (inter)nationale verdovende middelen handel van en naar Venlo. Deels bevoorraden deze verdachten de straatdealers, maar de handel richt zich voor het merendeel op export naar Duitsland. Deze internationale handel bestond tot enkele jaren geleden vooral uit softdrugs, onder meer hennep, maar in 2010 en 2011 wordt volgens de recherche voor het merendeel amfetamine en cocaïne uitgevoerd naar Duitsland. Softdrugs maakt hiervan een steeds kleiner deel uit. Verder richt het rechercheteam Hektor zich op de aanpak van de productie van harddrugs (amfetamine). Volgens de recherche is een toename waar te nemen van het aantal woningen binnen de gemeente Venlo waar amfetamine wordt geproduceerd.

- Opsporingsonderzoeken

Het Rechercheteam heeft in 2010 vijf onderzoeken uitgevoerd en in 2011 tien. De onderzoeken zijn veelal opgestart vanuit informatie vanuit de CIE, maar een toenemend aantal onderzoeken is opgestart na een rechtshulpverzoek met name vanuit Duitsland. In 2011 zijn vijf onderzoeken gestart naar aanleiding van een rechtshulpverzoek uit Duitsland. In drie gevallen is na het rechtshulpverzoek een nieuw zelfstandig onderzoek opgestart. Met name in 2011 is een toename te zien van het aantal rechtshulpverzoeken die hebben geleid tot primair een ondersteunend onderzoek van de Duitse politie maar vaak overgaand in een parallelonderzoek met de Duitsers waarin duidelijke afspraken zijn gemaakt en gelijktijdig is ingegrepen in Nederland en Duitsland.

De onderzoeken zijn vooraf ingebracht in het Van Bommelslab, voorgezeten door de gemeente en waarin ook politie, justitie en belastingdienst zitting hebben. In overleg worden de prioriteiten bepaald van de ontvangen onderzoeken of rechtshulpverzoeken. De voorstellen gaan gepaard met een advies van politie en justitie, omdat uiteindelijk zij moeten bepalen hoe de onderzoeken moeten worden uitgevoerd en in hoeverre daarvoor capaciteit beschikbaar is. In alle onderzoeken wordt verplicht aandacht besteed aan de financiële component. Daar waar ook maar enigszins kan worden ontnomen of wederrechtelijk verkregen voordeel kan worden vastgesteld, wordt dit meegenomen bij de afweging. Hiertoe is één medewerker van BFO nadrukkelijk gekoppeld aan de onderzoeken van het Hektorrechercheteam.

Her Rechercheteam ontplooit nagenoeg geen activiteiten richting de wietteelt. De meeste onderzoeken zijn gericht op de handel en uitvoer van harddrugs (met name amfetamine). De politie maakt in opsporingsonderzoeken relatief veel gebruik van het afluisteren van telefoonverkeer van verdachten (tappen) en observaties. In deze tapgesprekken wordt vaak over schone en vuile waar gesproken waarmee volgens de politie de kwaliteit van de hennep wordt bedoeld. Er is in deze tapgesprekken opvallend vaak geklaagd over de kwaliteit van de hennep. Of de slechtere kwaliteit te maken heeft met de toegenomen opsporingsdruk en ontmantelingen van hennepkwekerijen is niet duidelijk.

In de periode 2006-2009 heeft het rechercheteam meer tijd en middelen moeten investeren in onderzoeken dan in de perioden daarvoor om dezelfde resultaten te bereiken, vooral omdat er minder openlijk in drugs werd gehandeld en er minder vaak telefonisch over werd gesproken. Volgens de politie is dit mede een gevolg van de toegenomen opsporingsdruk. Daarnaast heeft de handelswijze van verdachten van drugshandel in 2010 en 2011 volgens de politie nadrukkelijk een wijziging laten zien. Volgens de politie passen criminelen hun modus operandi vaak aan wanneer de pakkans groter wordt. Dit vraagt van de politie een

nadrukkelijke investering in innovatieve methoden om voortdurend adequaat op deze veranderingen in handelswijze van criminelen te kunnen blijven inspelen. Steeds vaker gaan bijvoorbeeld geld- en goederenstromen afzonderlijk en op verschillende momenten de grens over. Daarnaast wordt veel met tussenpersonen gewerkt, van de ene koerier naar een andere koerier om uiteindelijk van leverancier naar afnemer te komen.

De onderzoeken verlopen volgens de recherche moeizamer dan in voorgaande Hektorperioden. De drugsdeals vinden minder openlijk en zichtbaar plaats en er wordt door dealers meer versluierd gesproken over de telefoon. Werd voorheen over de telefoon gesproken over kilo's en locaties, de laatste jaren wordt daarover minder openlijk gesproken. Omdat de capaciteit van het rechercheteam is afgenomen, is het daarna volgens haar lastig dezelfde resultaten te bereiken.

Een complicerende factor voor de politie bij de opsporing vormt de landsgrens. Het werken met rechtshulpverzoeken en verschillende politieculturen werkt volgens de politie vertragend. De aanpak van grensoverschrijdende drugshandel vraagt een vorm van specialisme om alle wijzigingen voortdurend te kunnen blijven volgen en daarop waar mogelijk te anticiperen in vervolgonderzoeken.

- Samenwerking
Bij de onderzoeken is regelmatig samengewerkt met andere politiekorpsen in het land en met buitenlandse opsporingsdiensten, met name de Duitse politie. In meerdere zaken heeft dit tot aanhoudingen geleid, zowel elders in Nederland als in Duitsland en een enkele keer in een ander land. De meeste drugs die vanuit Venlo wordt uitgevoerd gaan volgens de teamleider van het rechercheteam de grens met Duitsland over.

Met de Duitse politie verloopt de samenwerking volgens de geïnterviewden bijzonder goed. De toename van rechtshulpverzoeken vanuit Duitsland gericht op de aanpak van de handel in verdovende middelen handel noemen zij opvallend. Er is in 2011 door het Rechercheteam in samenwerking met het Straatteam en de portefeuillehouder internationale betrekkingen van de politie gewerkt aan een meer structurele samenwerking met Duitsland, met name met de politie in het grensgebied van de politieregio Limburg Noord. Tevens is geïnvesteerd in een betere en structurelere informatie uitwisseling tussen de betrokken politiekorpsen. Belangrijk hierbij is de dat vraag van het ene naar het andere land binnen de betrokken opsporingsinstanties op korte termijn wordt opgepakt en dat tot een beantwoording en/of uitvoering van het rechtshulpverzoek wordt overgegaan. In het verleden bleven rechtshulpverzoeken vaak liggen, hetgeen de samenwerking niet ten goede kwam.

Het Rechercheteam heeft zich alleen beziggehouden met verdovende middelen of daarmee gerelateerde zaken. De teamleden draaien wel mee in de reguliere piketdiensten, zoals Leider Plaats Delict (LPD) en Team Grootschalig Optreden (TGO). De tijd die door rechercheurs aan deze taken moeten worden besteed gaat ten koste van de capaciteit van het Rechercheteam. De bestrijding van de drugshandel heeft ondanks het feit dat de Hektorperiode formeel is afgelopen nog steeds de exclusieve aandacht van het Rechercheteam. Wel is het team verhuisd naar het hoofdbureau van politie en geplaatst bij het rechercheclusterr van het district Venlo. De teamleden van het Rechercheteam zijn gelabeld en tewerkgesteld bij het project Hektor. Volgens de teamleider is het niet bekend wanneer deze labeling zal verdwijnen en het project zal opgaan in het reguliere recherchewerk. Diverse geïnterviewden zijn van mening dat de behoefte aan afzonderlijk gelabelde rechercheurs die zich kunnen bezighouden met de opsporing van drugshandel die bovendien volop aan verandering onderhevig is, groot is. Zij zitten eerder aan een uitbreiding van de recherchecapaciteit te denken. Ondanks de al jarenlange succesvolle bestrijding van de drugshandel staat volgens hen de continuïteit van de onderzoeken vaak onder druk.

- Capaciteit
In 2010 - 2011 is de samenstelling van het Rechercheteam een teamleider en vier rechercheurs. Dit is minder dan in voorgaande Hektorperiodes. Tot maart 2007 bestond het team uit tien rechercheurs en tot 2010 uit zeven.

Financiële ontnemingen
Het Bureau Financiële Ondersteuning (BFO) van de politie is in de jaren 2010 en 2011 op dezelfde voet verder gegaan als in de periode 2006-2009. Volgden in het verleden bij relatief veel Hektorzaken ook een ontnemingstraject, in de jaren 2010 en 2011 is dat veranderd. Door het kleinere Rechercheteam van vijf fte wordt er volgens het OM meer gewerkt met een korte klap. De doorlooptijden van de onderzoeken zijn korter, waarbij eerder tot aanhouding wordt overgegaan. Financiële ontneming heeft nog wel steeds prioriteit. Handelaren moeten worden veroordeeld, maar daarnaast dient aannemelijk te worden gemaakt dat er met de drugshandel grote sommen geld zijn verdiend. Het afnemen van het met drugshandel verdiende geld zou bij de dader harder aankomen en meer effect hebben dan een gevangenisstraf van enkele jaren. De aanname is dat drugshandelaren voor het geld werken en een gevangenisstraf op de koop toe nemen. Volgens geïnterviewden van het OM is op het ontnemen van het geld de nadruk gelegd. Veroordeelde drugshandelaren zitten kortere gevangenisstraffen uit, maar financieel zou er harder zijn toegeslagen.

Bij het BFO zijn in 2010 en 2011 minder door de recherche uitgevoerde zaken terecht gekomen waarmee zij aan slag kunnen voor een ontnemingsverzoek. Zij wijten deze afname met name aan de vooral kortdurende onderzoeken die in 2010 en 2011 door de recherche zijn uitgevoerd. Deze onderzoeken leveren minder informatie op over de omvang van de drugshandel, waardoor er voor het BFO minder mogelijkheden en aanknopingspunten zijn voor het berekenen van het wederrechtelijk verkregen voordeel. Het BFO heeft in 2010 en 2011met twee personen aan Hektorzaken gewerkt. Zij zijn niet uitsluitend met Hektorzaken bezig geweest, maar hebben ook tijd besteed aan andere onderzoeken. Ondanks dat hebben zij de werkvoorraad van voorgaande jaren in 2010 en 2011 vrijwel weggewerkt. Verder constateert het BFO dat de doorlooptijden van ontnemingszaken bij het OM lang kunnen zijn. Hierdoor lopen volgens de politie sommige veroordeelde drugshandelaren al weer vrij rond, terwijl de ontnemingszaak nog moet voorkomen. Tegen een enkele persoon lopen volgens de politie ondertussen al weer nieuwe onderzoeken vanwege de handel in drugs.

Naast het werken aan rechercheonderzoeken hebben medewerkers van BFO in 2010 en 2011 tevens assistentie verleend aan het Straatteam van Hektor. In deze zaken ging het om ontneming en witwassen van geldbedragen. Omdat het Straatteam de resultaten van hun acties in 2010 en 2011 niet heeft bijgehouden heeft BFO geen volledig overzicht van de berekende bedragen aan wederechtelijk verkregen voordeel en beslagleggingen.

Anders dan bij de gemeente, waar de hennepteelt een onderdeel van Hektor is geworden, is de aanpak van de hennepkwekerijen bij de politie niet structureel aan Hektor toegevoegd. Wanneer binnen een Hektoronderzoek tegen een wietkwekerij wordt aangelopen, gaat BFO er wel mee aan de slag, maar in andere gevallen gebeurt dat niet.

Internationale samenwerking
Het komt regelmatig voor dat vermogensbestanddelen buiten het zicht van de Nederlandse justitie worden gebracht. Rechercheurs van de politie Venlo, met name van het Bureau Financiële Ontneming (BFO), doen dan ook regelmatig zaken met het buitenland, vooral met Turkije. Van het met drugshandel in Venlo verdiende geld wordt een deel in Turkije geïnvesteerd. Volgens het rechercheteam zijn in veel onderzoeken naar drugshandel de verdachten van Turkse afkomst. Met de Turkse autoriteiten is in de vorige Hektorperioden

door bezoeken van leden van het Van Bommelslaboratorium een goed contact opgebouwd. Door vervanging van de Turkse contactpersonen verloopt het contact volgens hen sinds 2007 moeizamer. Daarbij komt dat de regels en de informatiesystemen in Turkije sterk afwijken van Nederland. Turkije kent bijvoorbeeld geen centrale registratie van vastgoed. De kadasters zijn regionaal werkzaam en niet geautomatiseerd. In 2010 en 2011 is de samenwerking met Turkije niet verbeterd. Dat is niet alleen het gevolg van de omstandigheden in Turkije, maar heeft volgens BFO ook te maken met het onvoldoende gevolg geven aan rechtshulpverzoeken vanuit het buitenland aan Nederland.

Succes- en faalfactoren handhavingsspoor

Een al jarenlang belangrijke succesfactor volgens nagenoeg alle sleutelinformanten is de informatie-uitwisseling en goede samenwerking binnen het gehele Hektorteam, bestaande uit gemeentelijke handhavers, politieteams (straatteam en rechercheteam), BFO, Belastingdienst en OM. Ondanks het opgaan van de het projectteam in de staande organisaties, wat vooral voor de gemeentelijk afdelingen geldt, is de samenwerking een sterk punt gebleven Dat is tegelijkertijd ook het bewijs dat het opgaan van uitvoerende taken in de staande organisaties succesvol is verlopen.

Bevorderlijk voor de informatie-uitwisseling is het voor de Hektoraanpak afgesloten convenant. Op grond hiervan kunnen betrokken partijen de informatie die zij over personen hebben vrijelijk uitwisselen. Daarnaast wordt evenals in de voorgaande Hektorperiode als een sterk punt van Hektor genoemd het vertrouwen dat partijen en met name personen in elkaar hebben. Daarbij speelt mee dat bij de gemeente en het OM een grote continuïteit van personen is. Dat is bij de politie minder het geval maar de wijzigingen in teamsamenstelling - zoals het Straatteam - worden gefaseerd doorgevoerd, zodat er altijd genoeg kennis en ervaring in het team aanwezig is om de nieuwe leden goed te kunnen inwerken.

Daarnaast hebben diverse personen bij verschillende betrokken organisaties hebben gewerkt. Zo zijn medewerkers van het BFO afkomstig van de Belastingdienst en zijn diverse medewerkers van de afdeling Toezicht en Handhaving van de gemeente Venlo werkzaam geweest bij de politie. Minstens zo belangrijk is dat meerdere personen al jarenlang bij Hektor betrokken zijn. Hoewel nog slechts enkele personen vanaf het eerste uur bij Hektor betrokken zijn, geldt vooral voor leidinggevenden dat zij al jarenlang meedraaien. Hierdoor is het onderlinge vertrouwen groot.

Als belangrijkste punt van zorg werd in de vorige Hektorperiode (2007-2009) door nagenoeg alle betrokkenen het mogelijk opheffen van de politieteams genoemd. De aanpak van de afgelopen jaren heeft echter niet geleid tot een opgaan van de beide drugsteams in de staande politieorganisatie. De drugsaanpak is stadsbreed georganiseerd op het niveau van taakaccenthouders per basiseenheid. De samenwerking met het Straatteam is goed tot stand gekomen, mede door de regelmatige uitwisseling van Straatteamleden met medewerkers van basiseenheden.

Kritische succesfactoren

De slagkracht van het nog uit vijf man bestaande Rechercheteam is afgenomen. Door de kortdurende onderzoeken is er minder informatie beschikbaar voor het berekenen van het wederrechtelijk verkregen voordeel. De rol van BFO is hierdoor beperkter geworden, terwijl financiële ontneming een belangrijk mechanisme is voor het ontmoedigen van criminelen.

3.3 Coffeeshopspoor

Na de besluitvorming in de gemeenteraad in 2006 over de handhaving van de huidige situatie over het aantal coffeeshops en de locatie daarvan, is sindsdien de inzet op dit spoor beperkt gebleven. Dat geldt ook voor de jaren 2010 en 2011. De afgelopen jaren is gewacht met het aanpassen van het lokale coffeeshopbeleid op een nadere invulling van het drugsbeleid door het kabinet. Bij het drugsbeleid van de gemeente Venlo voor de periode 2012-2020 worden de uitgangspunten van de adviescommissie Drugsbeleid en de Kabinetstandplannen vertaald in een nieuw lokaal beleid.

Vrijwel alle geïnterviewden vrezen de per 1 mei ingaande maatregelen van het ingezetenencriterium en invoering van de coffeeshops als besloten club. Omdat Duitsers niet langer mogen worden toegelaten tot de coffeeshops zullen zij, zo is de algemene verwachting, hun drugs aanschaffen bij straatdealers en woningen van waaruit in drugs worden gehandeld. Gevreesd wordt dat oude tijden zullen herleven. Geïnterviewden, die de situatie rond de eeuwwisseling in met name het gebied Q4 nog helder voor de geest staat, en dat zijn de meesten, schetsen een beeld van runners en dealers die weer terugkeren naar Venlo en grote drommen Duitsers bedienen die op zoek zijn naar cannabis die zij niet langer mogen kopen in de coffeeshops. Daarnaast heeft de eigenaar van Oase en Roots al aangegeven per 1 mei zijn beide zaken te sluiten. In één van de andere coffeeshops krijgen bezoekers daarentegen te horen dat zij ook na 1 mei van harte welkom zijn en gewoon hun cannabis kunnen blijven kopen. Door de onduidelijke boodschap die Duitsers momenteel krijgen, is de algemene verwachting onder diverse geïnterviewde coffeeshopeigenaren, medewerkers van coffeeshops en politiemensen dat Duitsers voorlopig naar Venlo zullen blijven komen.

Wat er ook precies zal gebeuren, politie en gemeente bereiden zich voor op een forse toeloop van drugstoeristen naar de binnenstad van Venlo. De politie houdt er rekening mee dat na 1 mei een forse extra handhavingscapaciteit nodig zal zijn om Duitse drugstoeristen duidelijk te maken dat het kopen van cannabis in Nederland niet langer is gedoogd. Willen zij softdrugs kopen dan zijn zij aangewezen op het illegale aanbod. Volgens de politie is de strafmaat voor het kopen of in bezit hebben van cannabis in Duitsland lager dan in Nederland. De verwachting is dat het mede daardoor voor veel Duitsers aantrekkelijker is om cannabis in Nederland te blijven kopen dan in eigen land.

4. INSPANNINGEN

In dit hoofdstuk wordt op basis van schriftelijke bronnen en gesprekken met sleutelinformanten ingegaan op de inspanningen (de output) die in periode 2010 en 2011 zijn gedaan voor Hektor. Het coffeeshopbeleid van de gemeente Venlo heeft in 2010 en 2011 geen wijzigingen ondergaan en zal dan ook niet worden behandeld. Uit de procesbeschrijving in het voorgaande hoofdstuk is al gebleken blijkt dat in 2010-2011 de nadruk vooral heeft gelegen op handhaving. De inspanningen in de periode 2010 en 2011 die voor handhaving zijn uitgevoerd, zijn onder te verdelen in drie categorieën: bestuurlijke maatregelen; strafrechtelijke maatregelen; en financiële maatregelen.

4.1 Bestuurlijke maatregelen

In april 2009 heeft de gemeente Venlo de regelgeving voor het sluiten van panden waarvan is geconstateerd dat er in verdovende middelen wordt gehandeld, aangescherpt. Ondanks actieve handhaving heeft de gemeente destijds vastgesteld dat er zich steeds vaker illegale verkooppunten in woonwijken bevinden (gemeente Venlo 2010). Voortaan krijgen illegale verkooppunten alleen nog een waarschuwing wanneer er in kleine hoeveelheden is gehandeld. In alle andere gevallen wordt het pand voor één jaar gesloten.

Waarschuwingen
In 2010 heeft bestuurlijke handhaving geleid tot 43 aanschrijvingen waarin de eigenaar wordt gewaarschuwd dat het pand op last van de burgemeester wordt gesloten indien de handel in drugs vanuit dit pand wordt voortgezet (tabel 4.1). In 2011 zijn aanzienlijk minder eigenaren gewaarschuwd (15 eigenaren). Dergelijke relatief grote fluctuaties in aantallen waarschuwingen van jaar op jaar zien we eveneens in voorgaande Hektorperioden. De 15 waarschuwingen in 2011 is wel relatief laag. Alleen in 2005 was het aantal waarschuwingen met negen nog lager dan in 2011. Op het hoogtepunt van de drugsoverlast in Venlo zijn in 2001 80 eigenaren van panden gewaarschuwd.

Bij de gewaarschuwde eigenaren van panden gaat het in alle jaren vooral om woningen en in mindere mate om detailhandel, horeca- en bedrijfspanden. De stijgende aantallen waarschuwingen sinds 2006 is mede een gevolg van de stadsbrede aanpak. In de stadsdelen Tegelen en Blerick zijn sindsdien meer woningeigenaren gewaarschuwd. Een andere reden is dat de politie in de meeste gevallen van hennepteelt ook een rapportage heeft opgemaakt voor de burgemeester. In 2010 hebben 40 van de 43 waarschuwingen betrekking op hennepteelt. In 2011 ging het om 13 van de 15 waarschuwingen. Hoe de verhoudingen in voorgaande jaren lagen is niet duidelijk. Het incident waarop de waarschuwing betrekking had, is in voorgaande jaren niet op de pandenlijsten vermeld.

Sluitingen
In 2010 en 2011 is in vergelijking met voorgaande jaren het aantal panden dat is gesloten gestegen (tabel 4.1). Deze stijging doet zich reeds sinds 2007 voor. In 2007 zijn slechts drie panden gesloten, maar sindsdien is het aantal jaarlijks gestegen tot 17 in 2010 en 22 in 2011. Het niveau van 2001 toen er 50 panden zijn gesloten wordt echter bij lange na niet gehaald. Er zijn vooral steeds vaker panden buiten de binnenstad van Venlo gesloten, terwijl in Q4 het aantal panden dat daadwerkelijk vanwege drugsoverlast is gesloten verder is afgenomen. Een ander kenmerk is dat de panden zonder waarschuwing vooraf zijn gesloten. De reden hiervoor is dat er sprake was van handel in of de aanwezigheid van grote hoeveelheden softdrugs dan

wel de aanwezigheid van of handel in harddrugs. In 2010 zijn acht panden gesloten vanwege de handel in harddrugs, in 2011 ging het om negen panden. In voorgaande jaren is geen melding gemaakt van de reden van sluiting, waardoor een vergelijking niet mogelijk is.

Verder stijgt het aantal panden dat voor een jaar is gesloten. In 2008 betrof het slechts één pand, in 2009, het jaar waarin de regelgeving van sluitingen op dit aspect is aangescherpt, ging het om vijf panden, in 2010 gaat het om 14 panden en in 2011 om 15.

Tabel 4.1 Bestuurlijke maatregelen met betrekking tot sluitingen panden 2001 en 2005-2011.

	2001	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Waarschuwing:								
- woning	57	7	30	36	18	37	40	11
- detailhandel	15	1	1	0	1	0	0	0
- horeca	7	1	0	1	0	0	0	1
- bedrijfspand	0	0	0	0	3	1	2	2
- overig	0	0	0	0	0	0	1	1
- coffeeshop	1	0	0	0	0	0	0	0
Totaal waarschuwingen	80	9	31	37	22	38	43	15
Sluiting:								
- woning	35	10	4	2	3	10	15	22
- detailhandel	5	6	2	0	1	0	0	0
- horeca	10	0	2	1	0	0	1	0
- bedrijfspand	0	0	0	0	1	0	1	0
- coffeeshop	0	0	0	0	1	0	0	0
Totaal sluitingen	50	16	8	3	6	10	17	22
Ontruiming woning	6	0	0	0	0	1	0	0

Bron: Gemeente Venlo, bewerking INTRAVAL.

Wet Bibob

Het inzetten van Bibob moet worden gezien als ultimum remedium. Dit volgt uit de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit. Het instrument mag alleen in aanvulling op bestaande instrumenten worden toegepast. Ook moet de ernst van het gevaar dat de gemeente wil voorkomen in verhouding staan tot de zwaarte van het Bibob-instrument. Doordat de integriteit van een individuele natuurlijke of rechtspersoon wordt getoetst door de combinatie van persoonsgegevens afkomstig uit politiële, justitiële en financiële bronnen is het een zwaar middel. In Venlo wordt sinds 1 september 2003 gewerkt met de wet Bibob. Sindsdien zijn jaarlijks alle aanvragen Drank- en Horecawet en exploitatievergunningen beoordeeld.

De gemeente Venlo heeft in 2010 17 Bibob-onderzoeken uitgevoerd naar aanleiding van aanvragen voor een Drank- en horecavergunning of exploitatievergunning (tabel 4.2). Bij één aanvraag is de vergunning geweigerd. In een ander geval is de aanvraag buiten behandeling gesteld. Dat gebeurt wanneer niet alle gevraagde gegevens zijn ingevuld of niet alle bijlagen zijn toegevoegd. In 2011 zijn 15 Bibob-onderzoeken uitgevoerd. Bij 11 aanvragen is een vergunning verleend. In twee gevallen is een vergunning geweigerd, eenmaal is een vergunning verleend met extra voorwaarden en één aanvraag is buiten behandeling gesteld. Verder blijkt uit tabel 4.2 dat het aantal geweigerde vergunningen afneemt. Werden in 2006 nog 12 vergunningen geweigerd, in 2010 zijn dit er nog slechts twee en in 2011 drie.

Tabel 4.2 Toepassing Bibob bij aanvragen vergunningen Drank- en Horecawet en exploitatie-vergunningen 2001 en 2005-2009.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Beoordeling	nb	19	14	22	12	17	15
Verleend	nb	5	8	16	5	15	11
Verleend onder voorwaarden (enige mate van gevaar)	0	2	0	0	0	0	1
Geweigerd / ingetrokken (ernstige mate van gevaar)	13	12	6	6	1	1	2
Niet verleend/ buiten behandeling gesteld	0	0	0	0	6	1	1

Bron: Politie Venlo, bewerking INTRAVAL.

4.2 Strafrechtelijke maatregelen

Overtredingen van de Opiumwet vanwege handel in drugs werden door de politie tot 2008 in het BPS onder incidentcodes 384 (softdrugs), 385 (harddrugs), 533 (overlast van/door drugs/medicijnen) en 862 (controle drugs) geregistreerd. Alle incidenten met betrekking tot het gebruik van en de handel in drugs op straat of vanuit panden wordt onder één van deze incidentcodes in BPS geregistreerd. Op 10 november 2008 is de politie overgegaan op een nieuw registratiesysteem van bedrijfsprocessen. In deze zogenoemde Basisvoorziening Handhaving (BVH) worden incidenten, waaronder drugsincidenten, op een andere wijze geregistreerd. Door verschillen in het registreren van werkprocessen en incidenten zijn gegevens uit BPS niet rechtstreeks te vergelijken met gegevens uit BVH. De inspanningen van de politie zijn voor 2009 niet op vergelijkbare wijze te verkrijgen als in voorgaande jaren. Dit betekent dat per 10 november 2008 een trendbreuk heeft plaatsgevonden. In figuur 4.1 ontbreken de incidentmeldingen van de overgangsmaanden, het laatste kwartaal van 2008.

BVH versus BPS
Vanaf 1 januari 2009 zijn de gegevens afkomstig uit BVH. In BVH zijn de incidenten voor harddrugs en softdrugs apart geregistreerd. Anders dan in BPS is onderscheid gemaakt naar het bezit hebben van drugs, de handel in drugs en de vervaardiging van drugs. Voor de vergelijking met voorgaande jaren zijn de drie incidentcodes die betrekking hebben op softdrugs samengevoegd. In tabel 4.3 zijn deze incidenten (bezit, handel en vervaardiging) weergegeven onder softdrugs. Voor de incidenten die betrekking hebben op harddrugs is hetzelfde gedaan. Het BPS-incident Overlast van/door drugs/medicijnen is vergeleken met Overlast in verband met drugs in BVH. En het BPS-incident Controle drugs is vergeleken met Aantreffen drugs (geen verdachte) en Overige drugsdelicten in BVH.

Nagenoeg alle door de politie geregistreerde incidenten met betrekking tot drugs(overlast) zijn in de jaren 2010 en 2011 verder afgenomen. In vergelijking met 2009 is het aantal incidenten fors gedaald: van 905 in 2009 tot 677 in 2011 (tabel 4.3). Hiermee wordt de daling die in voorgaande Hektorperioden reeds is ingezet gecontinueerd. Bij de start van Hektor in 2001 lag het aantal geregistreerde drugsincidenten op 1.613. De afname doet zich met name voor bij het incident overlast door drugs/medicijnen, waarvan de aantallen jaar op jaar dalen. In 2011 is dit incident voor het eerst sinds 2001 toegenomen: van 249 in 2010 tot 304 in 2011. Onduidelijk is waardoor deze overlastmeldingen zijn gestegen.
Incidenten waarbij harddrugs een rol speelt, stijgen tot 2008, daarna nemen ook de harddrugsincidenten af. Harddrugsincidenten maken sindsdien wel een relatief groot percentage uit van de drugsincidenten in Venlo. Had in 2001 7% van de drugsincidenten betrekking op harddrugs, in 2011 is dit verdubbeld tot 14%.

Tabel 4.3 Aantallen drugsincidenten in Venlo, 2001 en 2005-2011

Indicatoren	2001	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Softdrugs	699	343	347	402	376	308	256	174
Harddrugs	117	115	141	145	151	109	107	95
Overlast drugs/medicijnen	955	737	611	522	390	336	249	304
Controle drugs	nb[a]	142	166	227	188	152	110	104
Totaal	1.613	1.337	1.265	1.296	1.105	905	722	677

[a] Voor de evaluatie van Hektor voor de periode 2001-2004 is de incidentcode Controle drugs niet opgevraagd. Vooral het Straatteam heeft onder deze code in de loop van Hektor steeds meer inspanningen geregistreerd.
Bron: Politie Venlo, bewerking INTRAVAL.

In de gemeente Venlo is het aantal personen dat betrokken is bij incidenten met betrekking tot drugsoverlast in 2010 en 2011 verder afgenomen (tabel 4.4). Uit de politieregistratie blijkt dat het aantal personen dat bij drugsoverlastincidenten betrokken is geweest is afgenomen, evenals het aantal personen dat hiervoor is aangehouden. Uit de registratiegegevens blijkt verder dat de afname zich vooral voordoet bij softdrugsincidenten, terwijl de aanhoudingen voor harddrugsincidenten constant is gebleven. In 2010 en 2011 zijn respectievelijk 84 en 82 personen aangehouden voor harddrugsdelicten, terwijl dit voor softdrugsdelicten respectievelijk 81 en 29 zijn geweest. Het aantal dossiers dat door de politie naar het Openbaar Ministerie is gezonden fluctueert jaarlijks tussen de 120 en 160, maar is in 2011 duidelijk gedaald naar 104.

Tabel 4.4 Aantallen verdachten drugsincidenten in Venlo, 2001 en 2005-2011

Indicatoren	2001	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Verdachten drugsoverlast	1.171	732	562	620	538	367	333	247
Aangehouden verdachten	623	297	224	255	208	183	171	116
Inverzekeringstelling	70	65	44	50	63	59	57	46
Ingezonden dossier (OM)	186	143	121	143	163	141	160	104

Bron: Politie Venlo, bewerking INTRAVAL.

Softdrugsincidenten

Uit figuur 4.1 blijkt dat het aantal maandelijkse softdrugsincidenten en het aantal verdachten dat bij een softdrugsincident is aangehouden een grillig patroon laat zien, maar wel een dalende trend heeft. In de periode 2006-2008 is het aantal incidenten min of meer stabiel rond ruim 30 per maand. In het daaropvolgende jaar 2009 dalen de incidenten licht, maar in 2011 en 2010 zet een nieuwe daling in naar gemiddeld rond de 15 incidenten per maand. Het aantal personen dat bij incidenten als verdachte is betrokken laat een vergelijkbare dalende trend zien.

Figuur 4.1 Softdrugsincidenten en aanhoudingen in Venlo 2004-2011, voortschrijdend maandelijks gemiddelde

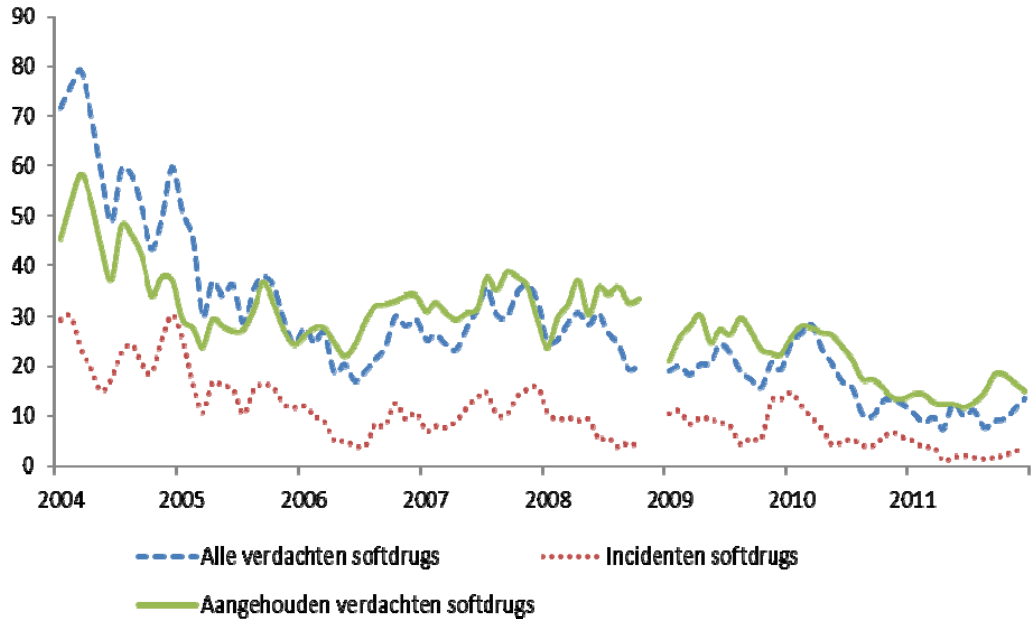

Bron: Politie Venlo, bewerking INTRAVAL.

Straatteam

In 2011 heeft het Straatteam 213 personen aangehouden. Het aantal aanhoudingen in 2010 is niet beschikbaar. Bij de aanstelling van de huidige teamleider van het Straatteam heeft hij met de districtschef afgesproken dat het Straatteam niet langer een aparte registratie bijhoudt van de resultaten die zij boeken. In plaats daarvan is in 2011 maandelijks een Nieuwsbrief Hektor Straatteam verschenen waarin de acties inclusief aangehouden personen zijn beschreven. Voor 2011 hebben wij hieruit het aantal aangehouden personen gehaald (tabel 4.5). Hieruit blijkt tevens dat het Straatteam in 2011 bij vier verschillende incidenten in totaal zeven minderjarigen heeft aangehouden (3% van alle aangehouden personen), waarvan vier in bezit waren van softdrugs. In een geval ging het om gebruik, in een ander geval om doorverkoop van in een coffeeshop gekochte cannabis door een meerderjarige aan twee minderjarigen van 14 en 15 jaar.

Verder wordt een registratie bijgehouden van de inbeslaggenomen partijen drugs, uitgedrukt in grammen, aantallen zakjes, bolletjes of pillen. Door de verschillen in eenheden is niet de totale in beslag genomen hoeveelheid in grammen te berekenen.

Het aantal aanhoudingen door het Straatteam is in de gehele Hektorperiode gestaag gedaald (tabel 4.5). Ook de hoeveelheid inbeslagnemingen van softdrugs en wapens en binnentredingen laten gedurende de Hektorperiode een afnemende trend zien. Grotere hoeveelheden drugs zijn vooral bij huiszoekingen aangetroffen. De sterke fluctuaties bij XTC pillen heeft eveneens te maken met de aantallen die bij een verdachte zijn aangetroffen. Meestal gaat het om een paar pillen, maar in 2011 zijn bij een verdachte bijna 1.500 pillen aangetroffen.

De hoeveelheid in beslag genomen softdrugs neemt in de loop der jaren af, terwijl er steeds vaker harddrugs wordt aangetroffen door het Straatteam . Werd in 2001 180 kilo softdrugs in beslaggenomen en vrijwel geen harddrugs, in 2009 is 17,70 kilogram softdrugs in beslaggenomen en ruim 10 kilo harddrugs. De exacte hoeveelheden in beslag genomen drugs is voor 2001 en 2011 niet beschikbaar. Uit de registratie van het Straatteam blijkt dat

in 2010 enkele grotere partijen cannabis van 600 gram hasj tot bijna 12 kilogram hennep zijn aangetroffen. Bij de grotere partijen in beslag genomen cannabis gaat het in totaal om ongeveer 35 kilogram in 2010 en 115 kilogram in 2011, waaronder 85 kilogram aan half gedroogde henneptoppen. Het totaalgewicht zal na droging derhalve lager zijn. De hoeveelheid harddrugs die is aangetroffen betreft veelal bolletjes en zakjes cocaïne van minder dan een gram tot enkele grammen en wikkels heroïne met een vergelijkbaar gewicht. De grotere partijen harddrugs die zijn aangetroffen betreffen naast een enkele grotere partij XTC-pillen vooral amfetamine. In 2010 is bij elf aanhoudingen of doorzoekingen van woningen in totaal ongeveer 1,2 kilogram amfetamine in beslag genomen. In 2011 is bijna 22 kilogram amfetamine in beslag genomen. Tweemaal ging het om ongeveer 10 kilogram per keer. De toename van de hoeveelheid harddrugs kan een gevolg zijn van de toegenomen aandacht voor harddrugsverslaafden en -dealers, nu de softdrugsproblematiek in Venlo redelijk goed onder controle lijkt.

Tabel 4.5 Inspanningen straatteam politie Venlo, 2001 en 2005-2011

Indicatoren	2001	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
a. Aanhoudingen	672	372	355	364	272	247	Nb	213
b. In beslagnemingen:								
- Softdrugs (kg.)	180,50	44,90	149,70	38,10	33,00	17,70	nb	nb
- Harddrugs (kg.)	0,09	11,67	3,30	5,90	11,50	10,90	nb	nb
- XTC-pillen (aantal)	0	0	192	1.604	58	854	101	1.682
- Paddo's (kg.)	3	0	0	0	0	0	0	0
- Geld (€)	10.442	144.658	23.265	190.564	118.954	44.985	nb	nb
- Wapens	43	34	16	20	10	9	nb	nb
c. Binnentredingen/ doorzoekingen	111	32	19	14	8	19	nb	nb
d. Snelrecht dagvaardingen	295	223	137	215	44	nb	nb	nb

Bron: Politie Venlo, bewerking INTRAVAL.

Rechercheteam

Het Rechercheteam heeft in de periode 2010 en 2011 diverse opsporingsonderzoeken uitgevoerd en aanhoudingen verricht. De resultaten zijn beperkter van omvang dan in voorgaande jaren. Dat is vooral het gevolg van het feit dat het Rechercheteam geringer van omvang is geworden. Het team telt nog vier rechercheurs en een teamleider, tegenover tien rechercheurs in de voorgaande Hektorperioden.

De aandacht van het rechercheteam is uitsluitend gericht geweest op verdovende middelen, waaronder softdrugs en in toenemende mate harddrugs. De hoeveelheden die in beslag zijn genomen zijn in 2010 en met name in 2011 gedaald. Werden in 2010 nog 87,5 kilogram softdrugs en 1.360 hennepplanten in beslaggenomen, in 2011 is dit teruggelopen tot 27,5 kilogram softdrugs en geen hennepplanten (tabel 4.6). In vergelijking met voorgaande Hektorperioden heeft het Rechercheteam relatief veel harddrugs in beslaggenomen: in totaal 32,2 kilogram in 2010 en 14,6 kilogram in 2011. Het aantal aangehouden personen is met negen in 2010 en 11 in 2011 duidelijk afgenomen. De onderzoeken die het Rechercheteam heeft uitgevoerd zijn vanwege het kleinere team beperkter van omvang geweest dan in voorgaande jaren.

Tabel 4.6 Inspanningen Rechercheteam politie Venlo, 2001 en 2005-2011

Indicatoren	2001	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
a. Aanhoudingen[a]	58	18	16	25	29	26	9	10
b. In verzekering stellingen	-	17	14	9	11	12	9	6
c. In bewaring stellingen	14	12	7	6	9	nb	5	5
d. In beslagnemingen								
- Softdrugs (kg.)	115,10	154,54	14,57	36,92	53,30	185,0	87,5	27,5
- Harddrugs (kg.)	0,05	0,00	0,30	13,52	150,00	0,15	32,2	14,6
- Hennepplanten (aantal)	0	0	804	0	0	1.200	1.360	0
- Geld (€)	662.745	68.345	1.157.053	911.913	12.940	100.000	nb	nb
- Goederen (m.n. auto's)	-	2	5	4	6	div.	3	2
- Wapens	0	0	0	6	2	1	0	0
e. Binnentredingen/ doorzoekingen	18	11	12	6	12	9	10	7
f. Ontnemingsvorderingen	1	18	0	8	nb	nb	nb	nb

[a] Er zijn ook verdachten gehoord, die niet zijn aangehouden.
Bron: Politie Venlo, bewerking INTRAVAL.

Justitiële maatregelen

Het Openbaar Ministerie geeft leiding aan de opsporingsonderzoeken en het nemen en afhandelen van vervolgings- en afdoeningsbeslissingen. In de registratie van het parket Roermond zijn de door de politie Venlo aangeleverde zaken in het kader van het project Hektor sinds 2001 aangeduid met Van Bommelslab. Dit blijkt echter in de loop van de het project minder structureel te zijn gebeurd. Niet alle Hektorzaken zijn van een code voorzien. Hierdoor geven de cijfers geen juist beeld meer van de daadwerkelijke afdoeningen door het OM in het kader van Hektor. In overleg met het OM is ervoor gekozen om alle afdoeningen van processen-verbaal opgemaakt terzake van de overtreding van de Opiumwet en voormalig artikel 3.6 van de APV Venlo (Verkoop van drugs op de openbare weg) afkomstig van de politie basiseenheden Venlo-Oost en Venlo-Centrum mee te nemen. Hoewel deze zaken niet één op één zijn toe te schrijven aan de activiteiten van Hektor, geeft dit naar de mening van het OM een reëler beeld dat ook meer recht doet aan de inspanningen van de politie.

Sinds 2009 ligt het aantal verdachten dat het OM mede door de inspanningen in het kader van Hektor heeft ontvangen, op een lager niveau dan de jaren daarvoor (tabel 4.7). Het aantal Opiumwetzaken waarvan de dossiers van verdachten naar het OM zijn doorgestuurd, is afgenomen (tabel 4.7). Deze afnemende trend is voor het eerst duidelijk zichtbaar in 2009. In dat jaar zijn er door het OM 90 Opiumwetzaken afgedaan, een halvering van het jaar daarvoor. In 2010 en 2011 loopt dit enigszins op naar respectievelijk 104 en 108, maar blijven de afdoeningen duidelijk onder de aantallen van voorgaande jaren.

Tabel 4.7 Afdoeningen OM van ingestroomde zaken Opiumwet en APV-Venlo (art 3.6 politie Venlo), 2001 en 2005-2011

	2001	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Dagvaarden	202	149	140	109	120	62	78	71
Lik op stuk	98	6	4	1	-	-	-	-
OM-strafbeschikking	-	-	-	-	-	-	-	7
Onvoorwaardelijk sepot	26	32	14	24	13	8	5	15
Overdracht	13	4	7	8	11	2	8	2
Transactie	86	78	38	28	30	14	6	7
Voegen ad informandum	1	1	1	-	2	-	1	-
Voegen ter berechting	22	4	10	5	10	4	5	3
Voorwaardelijk sepot	-	1	-	-	-	-	-	1
Nog geen afdoening	-	-	-	-	1	-	1	2
Totaal	448	275	214	181	187	90	104	108

Bron: Openbaar Ministerie Roermond, bewerking INTRAVAL.

4.3 Financiële maatregelen

Onderzoeken naar financiële ontnemingen hebben een relatief lange doorlooptijd. In 2010 en 2011 zijn door Bureau Financiële Ontnemingen van de politie van diverse opsporingsonderzoeken van het Rechercheteam de dossiers afgerond, waaronder een onderzoek uit 2007.

In 2010 gaat het om zes onderzoeken met een totaalbedrag aan berekend wederrechtelijk verkregen voordeel van ruim 2,1 miljoen euro. Er is beslag gelegd op geld en goederen voor in totaal 354.616 euro. Daarnaast loopt er bij een van de zaken nog een rechtshulpverzoek met Turkije, waardoor mogelijk nog een beslag kan plaatsvinden.

In 2011 heeft het BFO vijf zaken afgerond. Het totaalbedrag aan wederrechtelijk verkregen voordeel is 330.922 euro. Er is beslag gelegd op 106.767 euro.

Daarnaast heeft het BFO in 2010 en 2011 assistentie verleend aan het Straatteam voor zaken met betrekking tot ontneming en witwassen. In de afgelopen twee jaar is bij vijf personen die veroordeeld zijn voor drughandel een berekening gemaakt van het wederrechtelijk verkregen voordeel. In totaal gaat het om 321.057 euro, terwijl beslag is gelegd op geld en goederen met een waarde van 311.057 euro.

Verder heeft het BFO de gemeente Venlo in diverse zaken geadviseerd over financiële aangelegenheden, onder meer bij het beoordelen van financiële aspecten van Bibob aanvragen. Het BFO heeft in deze verzoeken tijd geïnvesteerd die vooral is besteed aan het bestuderen van de dossiers met zaken waarin de aanvrager van de vergunning voorkomt of kan voorkomen.

Fiscale maatregelen
Naar aanleiding van door de politie verstrekte informatie zijn door de Belastingdienst onderzoeken ingesteld. In overleg met het Bureau Financiële Ondersteuning van de politie zijn rechercheonderzoeken ondersteund. Daarnaast heeft de Belastingdienst zelfstandig fiscale onderzoeken uitgevoerd.

De rol van de Belastingdienst is mede door de afnemende opbrengsten beperkter geworden. Zij hebben geen controles uitgevoerd bij ondernemingen zoals in de beginperiode van Hektor veelvuldig gebeurde. Zij voorzien vooral het BFO van de politie van informatie. Daarbij gaat het om financiële gegeven over loon- en spaartegoeden van personen of omzetgegevens van ondernemingen. De Belastingdienst zegt tevreden te zijn met de resultaten van de samenwerking met de partners van Hektor.

5. RESULTATEN

In voorgaande hoofdstukken zijn de inspanningen besproken die door alle betrokken partijen in het kader van Hektor zijn gepleegd. In dit hoofdstuk wordt aandacht besteed aan de resultaten van Hektor, oftewel de vraag of de situatie in Venlo in de afgelopen jaren is verbeterd. Hiervoor zijn de afgelopen jaren (onder andere in 2012, 2010, 2006 en 2002) gegevens verzameld bij de ondernemers in de binnenstad van Venlo. Tevens is gebruik gemaakt van periodiek uitgevoerde tellingen en enquêtes onder coffeeshopbezoekers (2012, 2009 en 2006). Daarnaast zijn bij de politie drugsmeldingen van bewoners opgevraagd. Voor de ervaringen van de bewoners is gebruik gemaakt van de Integrale Veiligheidsmonitor (CBS 2012). Hiervoor worden om de twee jaar (onder andere in 2011 en 2009) Venlonaren geënquêteerd. Daarnaast zijn in 2012 enquêtes afgenomen onder direct omwonenden van de coffeeshops. Hieronder wordt aandacht besteed aan de resultaten uit de verschillende bronnen.

5.1 Coffeeshopbezoek(ers)

In het voorjaar van 2012 hebben tellingen van coffeeshopbezoeken plaatsgevonden bij de vijf gedoogde verkooppunten van softdrugs in Venlo. In het kader van de voorgaande evaluaties van Hektor (Snippe e.a. 2010; Snippe e.a. 2006) en de verplaatsing van twee coffeeshops naar de periferie (Bieleman e.a. 2006) zijn bij de coffeeshops in Venlo vaker tellingen van coffeeshopbezoeken verricht. De eerste meting is uitgevoerd (in september 2004) vóór de verplaatsing van twee coffeeshops naar de periferie. De tweede, derde en vierde meting hebben respectievelijk één jaar, twee jaar en vijf jaar na de verplaatsing plaatsgevonden (september 2005, september 2006, maart 2009).[1]

Tellingen coffeeshopbezoeken
In Venlo zijn in maart 2012 bij de vijf gedoogde coffeeshops 5.250 bezoeken[2] geteld, terwijl dat er in maart 2009 nog 5.900 waren (zie figuur 5.1); een afname met ruim een tiende (11%). Deze afname is met name zichtbaar bij de coffeeshops in de periferie (afname met 13%), terwijl het aantal bezoeken bij de drie overgebleven coffeeshops in het centrum minder is gedaald (afname met 7%). Na de verplaatsing van twee coffeeshops uit de binnenstad naar de periferie in het najaar van 2004 was het aantal coffeeshopbezoeken in de binnenstad reeds gedaald van 4.500 (in 2004) naar 2.300 (in 2006). In 2006 werden in Venlo de meeste bezoeken gebracht aan coffeeshops, namelijk 8.400.

[1] Tijdens de eerste meting hebben op de afzonderlijke oude locaties van de coffeeshops Oase en Roots tellingen plaatsgevonden. In de tweede meting zijn tellingen uitgevoerd op de gezamenlijke (nieuwe) locatie (het Schwanenhaus), terwijl tijdens de derde en vierde meting opnieuw op de afzonderlijke locaties tellingen zijn uitgevoerd.
[2] Het betreft hier het aantal bezoeken en niet het aantal unieke bezoekers. Er heeft geen correctie plaatsgevonden voor bezoekers die meerdere coffeeshops bezoeken, omdat deze informatie niet voor iedere meting beschikbaar is.

Figuur 5.1 Gemiddeld aantal bezoeken per dag bij de vijf coffeeshops in Venlo, in 2004-2012

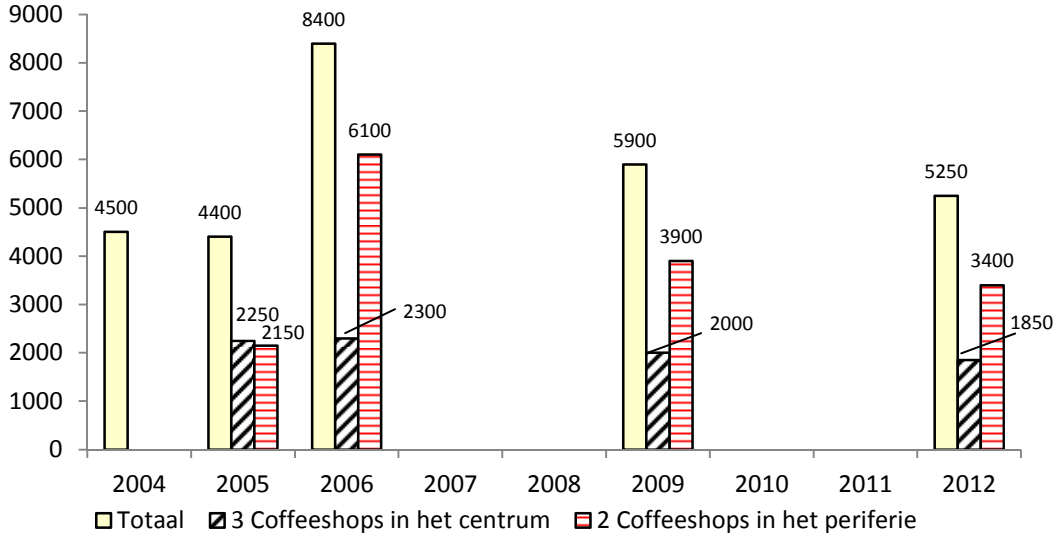

De lichte afname in coffeeshopbezoeken heeft waarschijnlijk niet zo zeer te maken met maatregelen in het kader van Hektor, maar wordt deels veroorzaakt door de financiële crisis. De coffeeshophouders geven aan dat ook de coffeeshops te kampen hebben (gehad) met de gevolgen van de kredietcrisis. Het is minder druk bij de coffeeshops in vergelijking met de periode voor de kredietcrisis. Daarnaast zijn de openingstijden van één van de coffeeshops in de periferie naar beneden gebracht en heeft deze coffeeshop ook aan populariteit ingeleverd. Tevens is het mogelijk dat een deel van de coffeeshopbezoekers alvast anticipeert op de aankomende maatregelen (invoering van het besloten club model bij coffeeshops) en inmiddels bij niet gedoogde verkooppunten zijn of haar softdrugs koopt. In de periode dat de tellingen plaatsvonden kwam ook het nieuws naar buiten dat de twee coffeeshops in de periferie mogelijk gaan sluiten per 1 mei 2012, hetgeen wellicht ook potentiële klanten heeft weggehouden.

Aantal coffeeshopbezoekers

Indien wordt gecorrigeerd voor personen die meerdere coffeeshops op één dag bezoeken is het aantal unieke bezoekers te bepalen. Gemiddeld bezoeken in 2012 per dag 4.700 personen de vijf gedoogde verkooppunten van softdrugs in Venlo. Bij steekproefonderzoek dient rekening te worden gehouden met betrouwbaarheidsmarges. Met een standaardformule is berekend dat de coffeeshops per dag worden bezocht door 4.350 tot 5.050 unieke personen.[3] In 2009 werden de coffeeshops per dag bezocht door 4.450 tot 5.000 unieke personen.

Ervaringen coffeeshopbezoekers

In de enquête onder coffeeshopbezoekers is onder andere naar de woonplaats van de respondenten gevraagd. Minder dan de helft van de bezoekers (44%) woont in Nederland. Hiervan is twee derde (67%) afkomstig uit de gemeente Venlo. Het aandeel Duitse bezoekers lijkt tussen 2009 en 2012 te zijn afgenomen. Ruim de helft (56%) van de bezoekers in 2012 is woonachtig in Duitsland, terwijl in 2009 nog bijna twee derde (64%) van de bezoekers woonachtig was in Duitsland. In 2006 lag dit percentage op 75%. De gemiddelde leeftijd van de coffeeshopbezoekers is 28 jaar, terwijl er geen minderjarigen zijn aangetroffen in de coffeeshop.

[3] De betrouwbaarheidsmarges zijn berekend met de volgende formule: $Z \times \sqrt{p(1-p)/N}$. Het betrouwbaarheidsniveau is 95% ($p = 0{,}05$; $Z = 1{,}96$) en N is de steekproefomvang.

Vervoersmiddel
Figuur 5.2 laat zien dat het merendeel (47%) van de bezoekers in 2012, evenals in voorgaande metingen, met de auto naar de coffeeshop komt. De overige bezoekers komen voornamelijk met het openbaar vervoer (30%), met de fiets (10%), te voet (10%) of met een brommer (2%). De verschillen tussen de metingen zijn niet significant.

Figuur 5.2 Vervoersmiddel coffeeshopbezoekers (2006, 2009 en 2012), in %

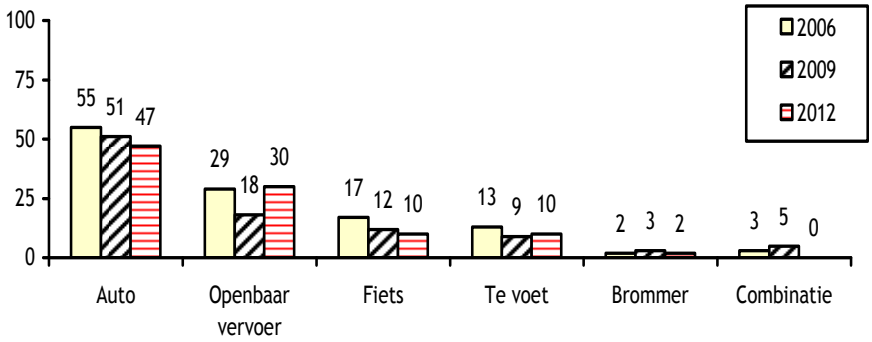

De ligging van de coffeeshop heeft invloed op de wijze waarop de reis naar de coffeeshop wordt afgelegd. Zo komen de bezoekers naar de coffeeshops in de periferie voornamelijk met de auto (59%), terwijl de coffeeshops vlakbij het station voornamelijk worden bezocht door bezoekers die met het openbaar vervoer zijn gekomen (50%).

Mogelijk overlastgevend gedrag
In 2012 is de bezoekers ook gevraagd of zij zich wel eens schuldig maken aan mogelijk overlast gevend gedrag (figuur 5.3). [4] Bijna een vijfde (17%) van de bezoekers steekt wel eens een joint op in de buurt van de coffeeshop, hetgeen mogelijk tot stankoverlast leidt. Daarnaast zegt 9% van alle bezoekers wel eens zijn of haar auto fout te parkeren in de buurt van een coffeeshop. Tevens maken coffeeshopbezoekers zich naar eigen zeggen schuldig aan de volgende vormen van mogelijk overlastgevend gedrag in de buurt van de coffeeshop: rondhangen op straat (13%); afval rond laten slingeren (11%); harde muziek afspelen vanuit de auto in de buurt van de coffeeshop (10%); hard autorijden (10%); en ruziemaken of schreeuwen op straat (5%).

Figuur 5.3 Zelfgerapporteerd mogelijk overlastgevend gedrag in de buurt van de coffeeshops vertoond door respondenten in 2012, in % (n=143-146)

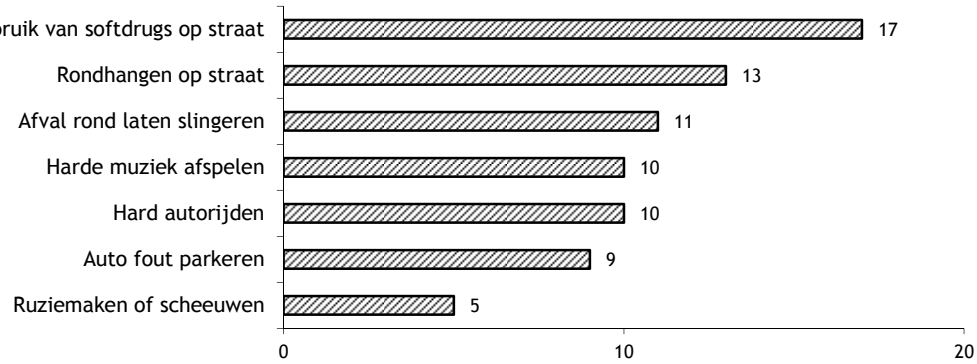

Koopgedrag
In de coffeeshops van Venlo worden minder softdrugs gekocht door de coffeeshop-bezoekers. De geënquêteerde bezoekers kopen in 2012 gemiddeld 2,6 gram softdrugs

[4] In voorgaande metingen is deze vraag niet gesteld.

(gemiddeld 23 euro) bij een coffeeshop in Venlo, hetgeen vergelijkbaar is met het gemiddelde bedrag in 2009. In 2006 werd gemiddeld nog 4,0 gram gekocht. Daarnaast komt bijna een vijfde van de bezoekers die niet in Venlo wonen niet alleen voor de coffeeshop naar Venlo, maar geeft ook geld uit aan andere zaken. Gemiddeld besteden ze 46 euro aan de volgende producten: eten en drinken; benzine; kleding; parkeergeld; en overige zaken (figuur 5.4).

Figuur 5.4 Hoeveel geld besteed je buiten de coffeeshop bij een bezoek aan Venlo?, in euro's (n=16)

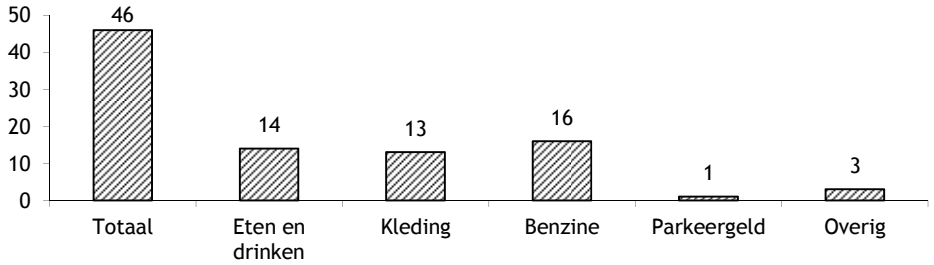

Bijna drie vijfde (59%) van de bezoekers koopt in 2012 meer dan twee keer per week softdrugs, waarvan minder dan een kwart (23%) zegt elke dag softdrugs te kopen (zie figuur 5.5). In 2006 zijn er minder bezoekers dan in 2012 die dagelijks softdrugs kopen. Waarschijnlijk komt dit doordat het aandeel Nederlandse coffeeshopbezoekers is gegroeid. Het zijn namelijk vooral Nederlandse bezoekers die dagelijks softdrugs kopen.

Figuur 5.5 Hoe vaak koop je softdrugs? (2006, 2009 en 2012), in %

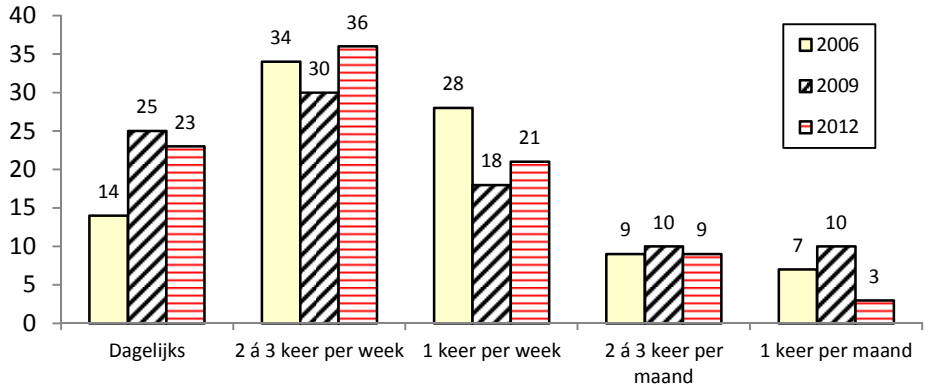

Drie tiende (30%) van de bezoekers in 2012 koopt wel eens softdrugs voor anderen (met name vrienden en bekenden). Dit verschilt nauwelijks ten opzichte van voorgaande metingen, terwijl Nederlanders in 2012 dit vaker zeggen te doen dan Duitse respondenten. Hiervan geeft meer dan 6% aan dat deze vrienden wel eens jonger zijn dan 18 jaar.

Andere (illegale) verkooppunten

In 2012 is ruim een derde (34%) van de bezoekers de afgelopen maand in een andere stad geweest om softdrugs te kopen. Veel genoemde andere steden zijn Eindhoven (31%), Roermond (18%), Nijmegen (18%) en Amsterdam (14%). Het merendeel (86%) van de bezoekers koopt de softdrugs voornamelijk in gedoogde coffeeshops. Dit geldt ook voor de Duitse bezoekers (80%). De constante kwaliteit van de softdrugs is in 2012 de voornaamste reden (58%) om softdrugs in een coffeeshop te kopen, terwijl 12% het belangrijk vindt dat de wiet in de coffeeshop sterker is dan bij niet gedoogde verkooppunten. Het feit dat softdrugs in een coffeeshop als legaal worden gezien, wordt door bijna de helft (46%) van de bezoekers genoemd als reden om softdrugs in een coffeeshop te kopen. Duitse

coffeeshopbezoekers noemen dit vaker als motivatie dan Nederlandsers, terwijl ze ook vaker zeggen dat ze naar de coffeeshop komen omdat er keuze is uit verschillende soorten hasj en wiet. Ook het kunnen opdoen van sociale contacten is een reden om softdrugs voornamelijk in een coffeeshop te kopen (21%), terwijl twee vijfde (40%) de vertrouwde omgeving van de coffeeshops als motivatie aangeeft.

Van de laatste tien keer dat bezoekers softdrugs hebben gekocht, is dat gemiddeld acht keer in een coffeeshop gebeurd. De andere keren kochten respondenten bij niet gedoogde verkooppunten. Ruim een vijfde (22%) van de bezoekers geeft in 2012 aan wel eens softdrugs te kopen van vrienden (zie figuur 5.6). Ook wordt door 10% van de respondenten wel eens softdrugs gekocht op straat, terwijl 17% in dealpanden hasj of wiet koopt. Dit gebeurt zowel in Duitsland als in Nederland. Verder geeft 6% van de respondenten aan zelf softdrugs te kweken. De antwoorden op deze vraag verschillen in 2012 niet significant met die van voorgaande metingen.

Figuur 5.6 Overige verkooppunten van softdrugs naast de coffeeshop (2006, 2009 en 2012), in %

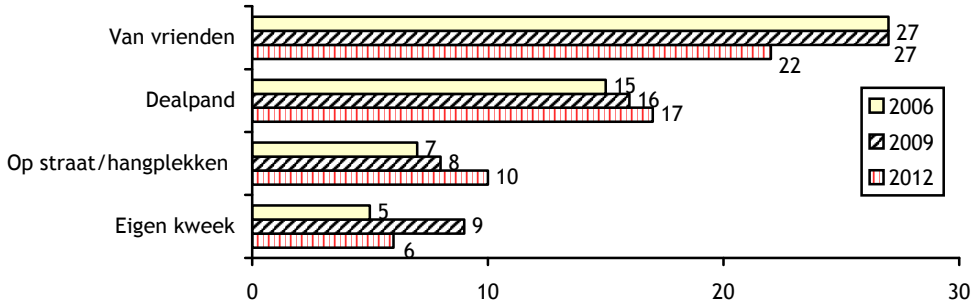

Toekomst

Per 1 mei 2012 worden in Venlo evenals in andere coffeeshopgemeenten in het Zuiden van het land het besloten club criterium en het ingezetenen criterium bij coffeeshops ingevoerd. Personen die niet in Nederland wonen worden dan niet meer toegelaten in de coffeeshops.

Ongeveer een kwart (26%) van de coffeeshopbezoekers die in Nederland wonen zegt zich te laten registreren bij een coffeeshop om softdrugs te kunnen blijven kopen. Bijna drie kwart (74%) van de Nederlandse coffeeshopbezoekers zegt zich niet te laten registreren en geeft aan dan op een andere wijze aan softdrugs te zullen komen.Vervolgens is gevraagd welke consequenties dit heeft voor hun koopgedrag.[5] Bijna een derde (32%) van de Nederlandse bezoekers zegt hasj of wiet dan bij niet gedoogde verkoopunten te zullen verkrijgen, terwijl een tiende denkt te gaan stoppen met blowen (figuur 5.7).

Aan de coffeeshopbezoekers die niet in Nederland wonen is dezelfde vraag gesteld. Van de bezoekers die in Duitsland wonen (niet-ingezetenen) geeft bijna een derde (31%) aan in de toekomst hasj of wiet in Duitsland te zullen kopen, terwijl bijna een vijfde (19%) zegt bij niet gedoogde verkooppunten in Nederland softdrugs te zullen kopen (figuur 5.7). Daarnaast geeft ongeveer een vijfde (19%) aan het op dit moment nog niet te weten. Hun koopgedrag is afhankelijk van het aanbod in eigen land en dat in Nederland, in combinatie met de pakkans in beide landen. Verder zegt 13% onder andere softdrugs te zullen kopen via Nederlandse vrienden die wel lid zijn van de coffeeshop, terwijl 7% in de buurt van coffeeshops Nederlanders zal aanspreken met de vraag of ze voor hen softdrugs willen kopen.

[5] Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

Figuur 5.7 Mogelijke gevolgen van invoering besloten club model bij coffeeshops waarbij onderscheid wordt gemaakt naar ingezetenen en niet-ingezetenen, in %

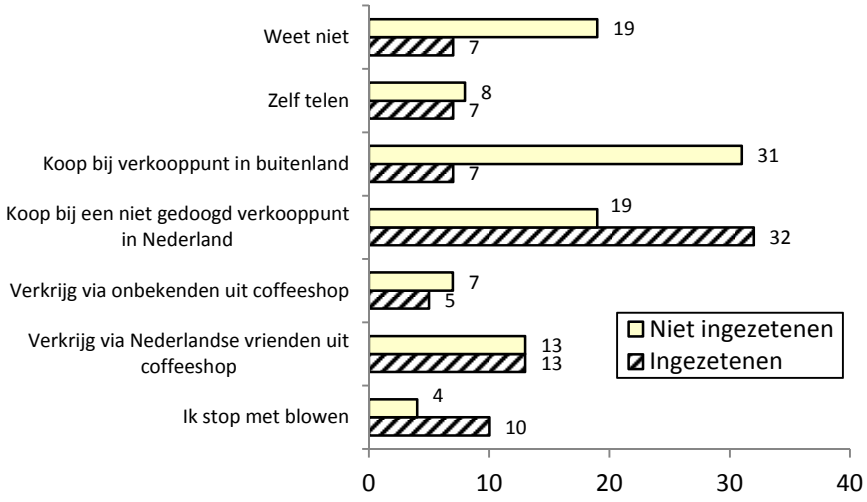

Schatting aantal in Nederland woonachtige bezoekers
Voor het schatten van het aantal in Nederland woonachtige bezoekers van coffeeshops in Venlo is gebruik gemaakt van tellingen van het aantal bezoeken aan coffeeshops en de enquete onder de coffeeshopbezoekers. Informatie uit beide bronnen is gecombineerd om een betrouwbare schatting te kunnen geven van dit aantal bezoekers van de vijf coffeeshops in Venlo. Allereerst is het aantal coffeeshopbezoeken per dag gecorrigeerd voor personen die meerdere coffeeshops op één dag bezoeken. Hiermee is het aantal dagelijkse bezoekers berekend (4.700). Dit aantal is vermenigvuldigd met het percentage bezoekers dat zegt in Nederland woonachtig te zijn (44%). Vervolgens is met behulp van de koopfrequentie van geenqueteerde coffeeshopbezoekers te berekenen dat de vijf Venlose coffeeshops door 8.200 unieke personen worden bezocht. Bij steekproefonderzoek dient rekening te worden gehouden met betrouwbaarheidsmarges. Met een standaardformule is berekend dat de coffeeshops worden bezocht door 7.600 tot 8.800 unieke personen die in Nederland woonachtig zijn.[6]

5.2 Omwonenden

In deze paragraaf worden de ervaringen van de omwonenden van de coffeeshops besproken, onderverdeeld in bewoners en ondernemers.

Ervaringen bewoners
De omvang van onder meer drugsoverlast onder bewoners wordt tweejaarlijks gemeten in meer dan 200 Nederlandse gemeenten in het kader van de Integrale Veiligheidsmonitor, waaronder in 2009 en 2011 ook in Venlo (CBS, 2012). Hiervoor werd drugsoverlast in Venlo gemeten met behulp van de Stadspeiling (onder meer in 2005 en 2001). De vragenlijst die is gebruikt voor de Integrale Veiligheidsmonitor is niet geheel vergelijkbaar met die van de Stadspeiling. Ook zijn minder gedetailleerde vragen over drugsoverlast gesteld. In dit rapport worden derhalve uitsluitend resultaten weergegeven uit de meest recente metingen van de Integrale Veiligheidsmonitor.

[6] De betrouwbaarheidsmarges zijn berekend met de volgende formule: $Z \times \sqrt{p(1-p)/N}$. Het betrouwbaarheidsnievau is 95% ($p = 0,05$; $Z = 1,96$) en N is de steekproefomvang.

Bewoners is gevraagd of drugsoverlast vaak, soms of nooit voorkomt in hun eigen buurt ongeacht of ze er zelf persoonlijk hinder van hebben ondervonden. In Venlo zegt in 2011 9% dat dit voorkomt, terwijl dit percentage in het centrum op 25% ligt (figuur 5.8). Dit is nauwelijks veranderd ten opzichte van 2009.

Figuur 5.8 Voorkomen drugsoverlast volgens bewoners in 2009 en 2011, in %

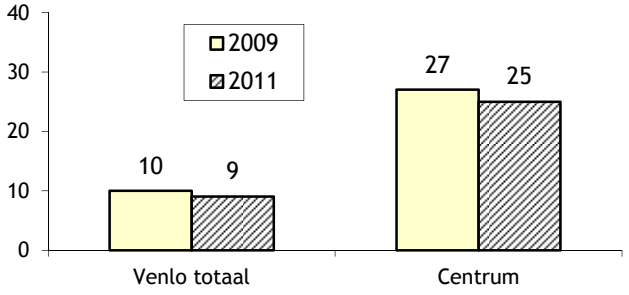

Bron: CBS 2012, bewerking INTRAVAL.

In een aanvullende enquête onder direct omwonenden van de vijf coffeeshops in Venlo is gevraagd waarvan respondenten overlast ervaren. Dit is als open vraag gesteld. De ondervraagden mochten hierop spontaan meerdere antwoorden geven. Bijna de helft (46%) zegt nergens overlast van te ervaren, terwijl bijna drie tiende (29%) drugsoverlast noemt (figuur 5.9). Hierbij moet worden bedacht dat onder drugsoverlast door de respondenten zowel coffeeshopgerelateerde overlast (19%) als overlast in relatie tot harddrugsverslaafden en andere vormen van drugsoverlast (12%) wordt verstaan. Daarnaast worden diverse overige vormen van overlast ervaren.[7] Verkeer- en parkeeroverlast wordt door ongeveer een vijfde (19%) van de omwonenden spontaan genoemd als overlast. Verder zegt een deel van de omwonenden dat ze in de buurt overlast ervaren van rondhangende personen (16%), rondslingerend afval (15%), geluidsoverlast (11%) en wildplassen (6%).

Figuur 5.9 Overlast ervaren door direct omwonenden coffeeshops in 2012, meerdere antwoorden mogelijk, in %

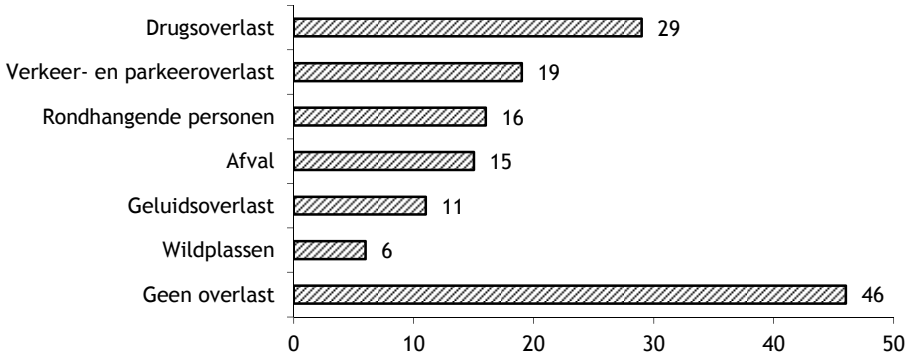

Ervaringen ondernemers

In zowel 2012, 2010, 2006 als 2002 zijn 100 willekeurig gekozen ondernemers in de binnenstad face-to-face geënquêteerd.[8] De helft van de geënquêteerde ondernemers werkt in het gebied Q4+ (Q4 en de Straelseweg en Helbeek), terwijl de andere helft in het overige

[7] Een deel van de overige vormen van overlast kan een relatie hebben met coffeeshops, maar dit is niet expliciet benoemd door de respondenten.
[8] De ondernemers zijn gevraagd naar ervaringen over het voorgaande kalenderjaar.

deel van de binnenstad is gevestigd. In tabel 5.1 staan de gemiddelde indicatorscores van de persoonlijk ervaren drugsoverlast van ondernemers weergegeven. De indicatorscores van twee van de drie vormen van drugsoverlast (overlast coffeeshops/verkooppunten[9]; en overige vormen van overlast[10]) in het gebied Q4$^+$ liggen in 2011 lager dan in 2009, terwijl overlast coffeeshops/verkooppunten in 2011 ook lager scoort in vergelijking met 2001. In het gebied Q4$^+$ scoort de indicatorscore overlast van coffeeshops en overige verkooppunten in 2011 een 1,5 tegenover een 2,7 in 2001. Voor de ondernemers die zijn gevestigd in het overige deel van de binnenstad geldt in 2011 eveneens dat de indicatorscore overlast van coffeeshops en overige verkooppunten lager scoort ten opzichte van 2009 en 2001. De indicatorscore annexatie door gebruikers/dealers/runners[11] is zowel in in het gebied Q4$^+$ als in het overige deel van de binnenstad nauwelijk toe- of afgenomen volgens de ondernemers.

Tabel 5.1 Gemiddelde indicatorscores persoonlijk ervaren drugsoverlast ondernemers binnenstad, 2001, 2005, 2009 en 2011

	Q4 $^+$ Binnenstad				Overige Binnenstad				Totaal Binnenstad			
	2001 n=47	2005 n=47	2009 n=50	2011 n=47	2001 n=54	2005 n=50	2009 n=50	2011 n=57	2001 n=101	2005 n=99	2009 n=99	2011 n=104
Overlast coffeeshops/ verkooppunten	2,7	1,5	2,9	1,5[a,b]	1,9	1,4	1,9	1,3[a,b]	2,3	1,5	2,4	1,4[a,b]
Annexatie door gebruikers/dealers/ runners	2,9	2,3	3,4	2,7	2,7	2,3	2,5	3,0	2,8	2,3	2,9	2,8
Overige vormen van overlast*	2,8	2,0	3,3	2,3[b]	2,3	2,0	3,2	2,5	2,5	2,0	3,1	2,4[b]

* Vervuiling van straat of plein door drugsgebruikers/dealers, vervuiling van portieken/bergingen rondom de onderneming, gebruikte spuiten op straat.
[a] Significant verschil met 2001 (p< 0,05); [b] Significant verschil met 2009 (p<0,05).

Het percentage ondernemers in het gebied Q4$^+$ dat in 2012 aangeeft dat er sprake is van drugstoerisme in de buurt verschilt niet significant ten opzichte van dat in 2009, terwijl het wel significant lager ligt dan in 2001 (tabel 5.2). In het overige deel van de binnenstad is het drugstoerisme in 2011 volgens ondernemers niet significant toe- of afgenomen ten opzichte van voorgaande metingen.

[9] De indicatorscore overlast van coffeeshops en overige verkooppunten van softdrugs bestaat uit de volgende items: verkeer- en parkeeroverlast bij verkooppunten van softdrugs; geluidsoverlast door verkooppunten (scooters, brommers, etc.); stankoverlast door verkooppunten van softdrugs; en samenscholingen van jongeren/bezoekers rondom verkooppunten.
[10] De indicatorscore overige vormen van overlast bestaat uit de volgende items: vervuiling van straat of plein door drugsgebruikers; vervuiling van portieken rondom de onderneming; en gebruikte spuiten op straat.
[11] De indicatorscore annexatie door gebruikers/dealers/drugsrunners bestaat uit de volgende items: samenscholingen van drugsgebruikers; heen- en weergeloop van drugsgebruikers op straat en in of rondom de onderneming; hinderlijk op straat worden aangesproken door drugsgebruikers; ruziemakende, schreeuwende of bedreigende drugsgebruikers op straat en in of rondom de onderneming; en vechtpartijen tussen dealers of gebruikers (met of zonder wapens).

Tabel 5.2 Percentage ondernemers dat van mening is dat drugstoerisme voorkomt in hun buurt *

	Q4 + Binnenstad				Overige Binnenstad				Totaal Binnenstad			
	2001 n=49	2005 n=45	2009 n=48	2011 n=47	2001 n=54	2005 n=49	2009 n=53	2011 n=57	2001 n=103	2005 n=94	2009 n=101	2011 n=104
Ja	88	42	56	43[a]	63	49	28	37	75	46	42	39[a]
Nee	10	51	31	49[a]	26	39	51	51	18	45	42	50[a]
Weet niet	2	7	13	9	11	12	21	12	7	9	16	11
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

[a] Significant verschil met 2001, p < 0,05.
* Door afrondingsverschillen tellen de scores niet exact op tot 100 procent.

Twee vijfde (40%) van de 20 ondernemers in het Q4+-gebied die in 2011 drugstoerisme constateren, zegt dat het extra overlast oplevert (tabel 5.3). Dit percentage verschilt niet significant met voorgaande metingen. Van de 21 ondernemers in het overige deel van de binnenstad die drugstoerisme constateren in 2011, zegt 29% dat het extra overlast oplevert. Dit percentage is significant gedaald ten opzichte van 2009 en 2001.

Tabel 5.3 Percentage ondernemers dat aangeeft dat drugstoerisme extra overlast oplevert *

	Q4 + Binnenstad				Overige Binnenstad				Totaal Binnenstad			
	2001 n=42	2005 n=28	2009 n=27	2011 n=20	2001 n=36	2005 n=23	2009 n=15	2011 n=21	2001 n=78	2005 n=44	2009 n=42	2011 n=41
Ja	41	29	52	40	64	26	60	29[a,b]	51	27	55	34[a,b]
Nee	48	71	37	60	33	65	13	62[a,b]	41	68	29	61[a,b]
Weet niet	12	0	11	0	3	9	27	10	8	5	16	5
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

[a] Significant verschil met 2001, p < 0,05: [b] Significant verschil met 2009, p < 0,05
* Door afrondingsverschillen tellen de scores niet exact op tot 100 procent.

5.3 Politieregistraties

In deze paragraaf wordt ingegaan op de door de politie geregistreerde drugsgerelateerde incidenten en op de niet gedoogde verkooppunten.

Geregistreerde incidenten
Bij de politie zijn de geregistreerde drugsgerelateerde incidenten opgevraagd die hebben plaatsgevonden in de gemeente Venlo.[12] De incidenten worden sinds november 2008 vastgelegd in het registratiesysteem BVH, terwijl daarvoor gebruik werd gemaakt van het registratiesysteem BPS. De gegevens in BVH zijn niet volledig vergelijkbaar met gegevens uit BPS.[13] Hieronder worden daarom uitsluitend de gegevens uit BVH (2010 en 2011) weergegeven.

[12] Onder incidenten wordt het volgende verstaan: aangiften; meldingen van politie; en meldingen van burgers. Binnen drugsincidenten worden de volgende categorieën gehanteerd: bezit harddrugs; handel e.d. harddrugs; vervaardigen harddrugs; bezit softdrugs; handel e.d. softdrugs; vervaardigen softdrugs; aantreffen drugs; overige drugsdelicten; en overlast in verband met drugs.
[13] Het bedrijfsprocessensysteem BPS is in het kader van een landelijke uniformisering eind 2008 gefaseerd opgevolgd door de Basisvoorziening Handhaving (BVH). De overgang naar dit nieuwe systeem is gepaard gegaan met de nodige problemen. Inmiddels is gebleken dat BVH matig gebruiksvriendelijk is (Algemene Rekenkamer 2011). Het systeem is omslachtig, terwijl het slecht aansluit bij de taken die ermee vervuld moeten worden. Bovendien bestaan aanwijzingen dat agenten BVH mijden of incidenten 'lichter' classificeren, zodat ze met een boete kunnen worden afgedaan en niet hoeven te worden geregistreerd in BVH. Er zijn verder nadelige effecten waarneembaar voor de beleidsinformatie van de korpsen en voor de criminaliteitsstatistieken. Door deze verschillen in het

In 2011 ligt het aantal geregistreerde drugsincidenten op 597, terwijl in 2010 531 drugsincidenten bij de politie zijn geregistreerd (figuur 5.10). In het centrum van Venlo staan in 2011 129 incidenten met betrekking tot drugs geregistreerd, terwijl er in 2010 144 drugsincidenten zijn vastgelegd.

Figuur 5.10 Aantal geregistreerde drugsincidenten (2010 en 2011)

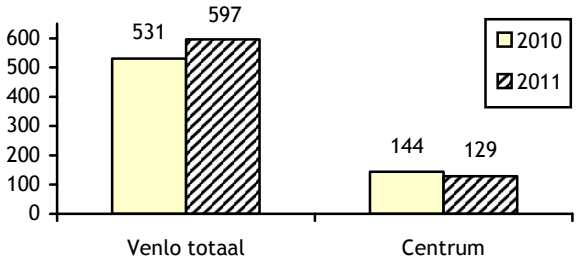

Bron: politie Limburg-Noord, bewerking INTRAVAL.

Niet gedoogde verkooppunten

Niet gedoogde verkooppunten van softdrugs zijn alle publieke en private verkooppunten anders dan officieel gedoogde verkooppunten (coffeeshops), waar softdrugs worden verkocht en eventueel gebruikt. In deze niet gedoogde verkooppunten worden vaak grotere hoeveelheden dan de maximale verkoophoeveelheid van 5 gram per klant verkocht, zoals bij coffeeshop het geval is. De verkoop van drugs blijkt onder meer uit de verklaringen van de verdachten die voor het in bezit hebben van softdrugs door het straatteam van de politie in Venlo zijn aangehouden. Leden van het straatteam houden tijdens observaties personen aan die panden in de binnenstad van Venlo bezoeken, waarvan de politie vermoedt dat er in drugs wordt gehandeld.

Het berekenen van het aantal drugspanden in Venlo vindt stapsgewijs plaats. Allereerst zijn alle unieke drugspanden geteld waarover een melding in BVH over de (vermoedelijke) verkoop van drugs is terug te vinden. Vervolgens is gekeken naar de panden waarbij een aanhouding is verricht. In de achtereenvolgende stappen is het aantal drugspanden voor zowel de gehele gemeente Venlo als het gebied Q4 vastgesteld.

Uit figuur 5.11 blijkt dat het aantal vermoedelijke (soft- en of hard)drugspanden is afgenomen. In 2001 waren er vermoedelijk 116 drugspanden in heel Venlo. Meer dan de helft van deze drugspanden bevond zich in het gebied Q4. In 2005 is het aantal vermoedelijke drugspanden gedaald naar 12. De helft (zes) van deze drugspanden bevond zich toen in gebied Q4. In 2010 waren er in heel Venlo twee vermoedelijk drugspanden, waar in softdrugs werd gehandeld. Deze bevonden zich niet in gebied Q4. In 2011 zijn er zowel in Venlo als in Q4 geen (vermoedelijke) drugspanden aangetroffen.

registreren van werkprocessen en incidenten zijn gegevens uit BPS niet volledig te vergelijken met gegevens uit BVH.

Figuur 5.11 Aantal vermoedelijke (soft- en of hard)drugspanden in Venlo en Q4 in 2001 - 2011

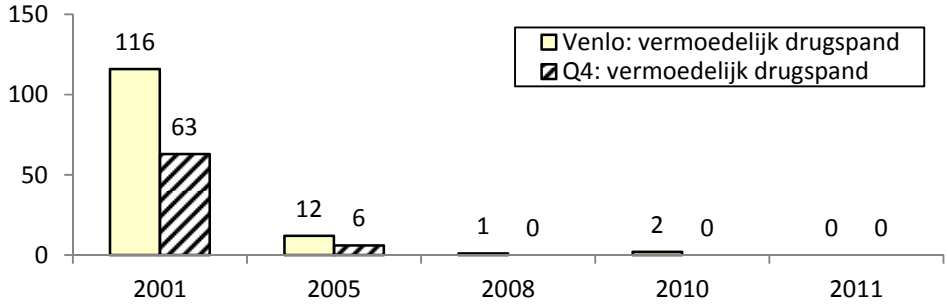

Bron: politie Limburg-Noord, bewerking INTRAVAL.

Verder zijn in Venlo in 2011 34 hennepplantages opgerold, terwijl dat aantal in 2010 op 53 lag. Deze plantages waren niet gelegen in het gebied Q4, terwijl zo'n 15% wel in het centrum van Venlo was gevestigd. Meer dan de helft van de plantages is aangetroffen in Blerick. Ook het aantal aangehouden dealers is in Q4 vanaf 2001 sterk gedaald (figuur 5.12). In 2001 werden in Q4 107 mensen aangehouden voor het dealen van drugs, terwijl in 2005 en 2008 het aantal drugsdealers is afgenomen tot respectievelijk 22 en 5. In 2011 is geen enkele dealer meer aangehouden in het gebied Q4.

Figuur 5.12 Aantal aangehouden straatdealers in gebied Q4, 2001 - 2011

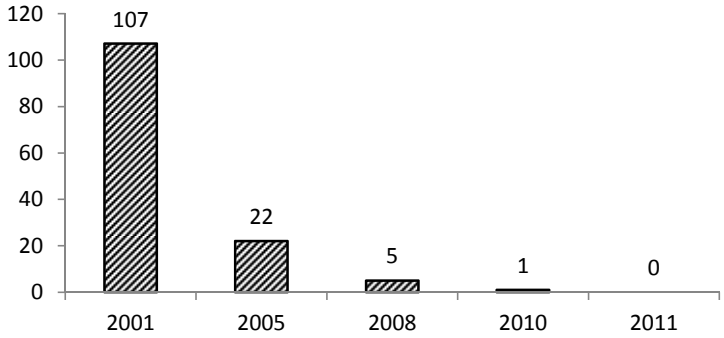

Bron: politie Limburg-Noord, bewerking INTRAVAL.

In overige delen van Venlo zijn nog wel dealers aangehouden. In 2010 zijn 17 dealers elders aangehouden (figuur 5.13). Hiervan handelde het grootste deel in softdrugs, terwijl in 2011 veel meer harddrugsdealers zijn aangehouden. Van de 22 aangehouden dealers, handelden er toen 19 in harddrugs.

Figuur 5.13 Aangehouden dealers in Venlo in 2010 en 2011

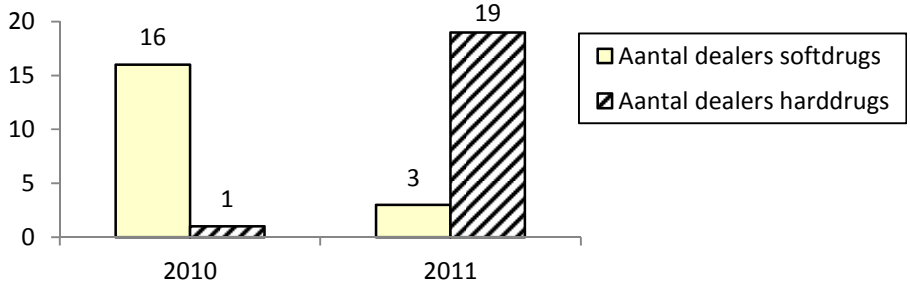

Bron: politie Limburg-Noord, bewerking INTRAVAL.

Naast deze dealers zijn er ook nog personen aangehouden met een grote hoeveelheid soft- en of harddrugs in hun bezit, waarvan niet kon worden vastgesteld dat ze hierin hebben gehandeld. Onder grote hoeveelheden soft- of harddrugs wordt verstaan: meer dan 30 gram softdrugs of meer dan 2 gram harddrugs (of vijf bolletjes). Deze grote hoeveelheden zijn doorgaans niet alleen voor eigen gebruik bestemd. In 2011 waren dit 12 personen, terwijl dit aantal in 2010 op 13 lag.

5.4 Gevolgen drugsoverlast

In deze paragraaf komen de gevolgen van drugsoverlast voor bewoners en ondernemers aan de orde. Hierbij gaat het om: onveiligheidsbeleving en slachtofferschap van criminaliteit. Daarnaast bespreekt deze paragraaf de ontwikkeling in de bevolkingsopbouw en het aantal ondernemingen in het gebied Q4.

Bewoners
Uit tabel 5.4 blijkt dat de gemiddelde score van de bewoners in de binnenstad op het kencijfer buurtdreiging[14] in 2011 niet verschilt ten opzichte van die in 2009. Voor de gehele gemeente ligt de score voor buurtdreiging lager en is de afgelopen jaren eveneens nauwelijks veranderd.

De onveiligheidsgevoelens van de bewoners in de binnenstad zijn in 2011 niet significant veranderd ten opzichte van 2009 (tabel 5.4). In 2011 voelt bijna twee vijfde (38%) van de bewoners zich wel eens onveilig in de eigen buurt. Voor de hele gemeente Venlo liggen de onveiligheidsgevoelens van bewoners lager dan in de binnenstad, die de afgelopen jaren eveneens nauwelijks zijn veranderd.

Tabel 5.4 Gevolgen drugsoverlast: Buurtdreiging en onveiligheidsbeleving in de gemeente Venlo en centrum, in een kencijfer (op een schaal van 1 tot 10) en in %

		Binnenstad		Gemeente	
		2009	2011	2009	2011
Kencijfers (Schaal 1-10)	Buurtdreiging	2,8	3,0	1,3	1,3
Onveiligheids gevoelens (in %)	Wel eens onveilig	32	40	28	29
	Vaak onveilig	4	5	3	4
	Wel eens onveilig in eigen buurt	31	38	22	23

Bron: Integrale veiligheidsmonitor (2009 en 2011).

Zowel het slachtofferschap in de binnenstad als dat in de gehele gemeente is nauwelijks veranderd (tabel 5.5). In 2011 zeggen bewoners vergeleken met 2009 bijna net zo vaak slachtoffer te zijn geweest van geweldsmisdrijven, vermogensdelicten of vernielingen.

Tabel 5.5 Gevolgen drugsoverlast: slachtofferschap in de gemeente Venlo en Binnenstad, in %

	Binnenstad		Gemeente	
	2009	2012	2009	2012
Slachtofferschap Geweldsmisdrijven	10	7	6	5
Slachtofferschap Vermogensdelicten	17	16	14	13
Slachtofferschap vernielingen	29	19	15	14

Bron: Integrale veiligheidsmonitor (2009 en 2011).

Uit de aanvullende enquête onder direct omwonenden van de vijf coffeeshops in Venlo

[14] Bij buurdreiging is gevraagd naar het voorkomen van geweldsdelicten, tasjesroof, drugsoverlast, dronken mensen op straat en vrouwen en mannen die op straat worden lastiggevallen.

blijkt dat ruim drie kwart (77%) tevreden is over het wonen in de buurt (figuur 5.14). Tevens is de respondenten gevraagd om de waardering van de (woon)omgeving in een rapportcijfer uit te drukken. De direct omwonenden van de vijf coffeeshops waarderen hun woonomgeving met een 6,9. Uit de Integrale Veiligheidsmonitor blijkt dat bewoners in het centrum van Venlo een 7,1 geven voor hun woonomgeving (CBS 2012).

Figuur 5.14 Tevredenheid omwonenden van coffee-shops over wonen buurt in 2012, in %

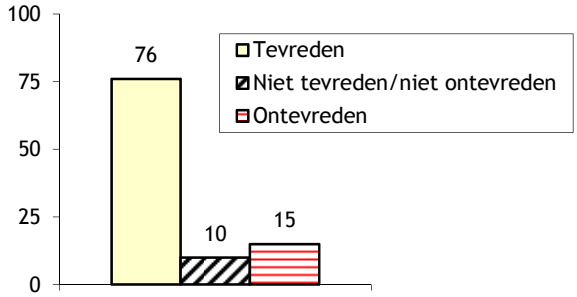

Ondernemers

Uit tabel 5.6 blijkt dat volgens de ondernemers in de binnenstad tussen 2009 en 2011 buurtverloedering en verkeersproblematiek zijn afgenomen, terwijl drugsproblematiek en buurtdreiging nauwelijks zijn veranderd. Volgens ondenemers in Q4^{+} is buurtverloedering afgenomen tussen 2009 en 2011, terwijl de overige indicatoren nauwelijks zijn veranderd. Voor de ondernemers in het overige deel van de binnenstad lijken de meeste vormen van buurtproblematiek nauwelijks te zijn veranderd met uitzondering van van verkeers-problematiek die in 2011 2,7 bedraagt tegenover 3,9 in 2009.

Tabel 5.6 Gemiddelde indicatorscore op een schaal van 1 tot 10 voor ernst buurtproblematiek ondernemers binnenstad, 2001, 2005, 2009 en 2011

	Q4 $^{+}$ Binnenstad				Overige Binnenstad				Totaal Binnenstad			
	2001 n=47	2005 n=47	2009 n=50	2011 n=47	2001 n=54	2005 n=50	2009 n=50	2011 n=57	2001 n=101	2005 n=99	2009 n=99	2011 n=104
Drugsproblematiek	4,9	2,3	3,7	2,9[a]	3,6	2,6	3,1	3,2	4,2	2,5	3,4	3,1[a]
Verkeersproblematiek	3,8	2,9	3,8	3,3	3,4	2,5	3,9	2,7[b]	3,6	2,7	3,8	3,0[a,b]
Buurtverloedering	3,7	3,4	4,1	3,1[b]	3,6	3,1	3,5	3,4	3,7	3,3	3,8	3,3[3]
Buurtdreiging	3,0	2,7	3,0	2,5	2,9	2,6	2,6	2,9	2,9	2,8	2,8	2,7

[a] Significant verschil met 2001, $p < 0,05$: [b] Significant verschil met 2009, $p < 0,05$.

Het percentage ondernemers in het gebied Q4^{+} dat plekken in de buurt vermijdt uit veiligheidsoogpunt is in 2011 significant gedaald ten opzichte van voorgaande metingen (2001, 2005 en 2009). In het overig deel van de binnenstad is dit percentage in 2011 nauwelijks veranderd ten opzichte van 2009, maar ligt het wel aanzienlijk lager dan in 2001 (figuur 5.15).

Figuur 5.15 Ondernemers die bepaalde plekken vermijden uit veiligheidsoogpunt in 2001, 2005, 2009 en 2011, in %

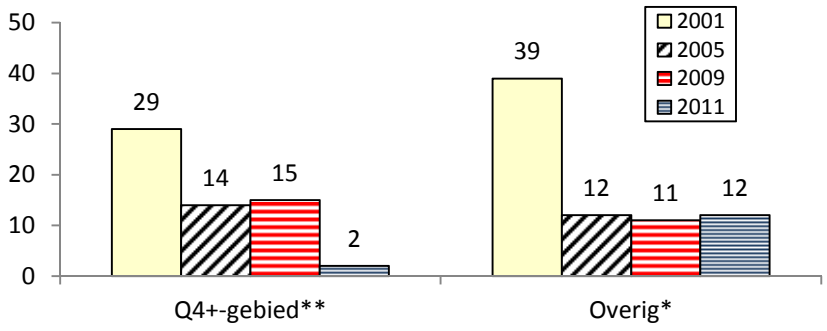

* Significant verschil tussen meting 2011 en 2001 (p < 0,05).
** Significant verschil tussen meting 2011 en vorige metingen (p < 0,05).

Slachtofferschap

Het aandeel ondernemers in de binnenstad dat slachtoffer is geweest van vermogensdelicten, geweldsdelicten en vandalisme is in 2011 niet of nauwelijks veranderd ten opzichte van 2009, 2005 en 2001 (tabel 5.7). Ook in het gebied Q4$^+$ zijn nauwelijks veranderingen zichtbaar. Ruim drie vijfde (64%) van de ondernemers in het gebied Q4$^+$ is in 2011 slachtoffer geweest van vermogensdelicten, hetgeen vergelijkbaar is met het overige deel van de binnenstad. Het aantal ondernemers in het gebied Q4$^+$ en in het overige deel van de binnenstad dat slachtoffer is geweest van geweldsdelicten ligt in 2011 ongeveer op een kwart, terwijl eveneens ongeveer een kwart slachtoffer is geweest van vandalisme.

Tabel 5.7 Slachtofferschap ondernemers van vermogens- en geweldsdelicten en vandalisme in binnenstad in afgelopen twaalf maanden, 2001, 2005, 2009 en 2011, in %

	Q4 $^+$ Binnenstad				Overige Binnenstad				Totaal Binnenstad			
	2001 n=49	2005 n=49	2009 n=53	2011 n=47	2001 n=54	2005 n=52	2009 n=55	2011 n=57	2001 n=103	2005 n=101	2009 n=108	2011 n=104
Vermogensdelicten	**49**	**65**	**52**	**64**	**70**	**69**	**56**	**65**	**60**	**67**	**55**	**64**
Diefstal	42	57	51	64	64	64	51	63	54	60	51	64
Poging tot inbraak	13	19	9	9	11	12	6	9	12	15	7	9
Inbraak	6	4	4	4	9	2	4	4	8	3	4	4
Diefstal uit bedrijfsvoertuig	8	0	0	0[1]	4	4	0	2	8	2	0	1[a]
Diefstal van bedr.voertuig	2	0	2	0	4	0	2	0	3	0	2	1
Geweldsdelicten	**18**	**31**	**23**	**23**	**17**	**31**	**24**	**28**	**18**	**31**	**23**	**26**
Bedreigd in onderneming	16	29	23	21	15	31	22	26	16	30	22	24
Diefstal met geweld of bedreiging	6	6	6	2	4	6	6	5	5	6	6	4
Slachtoffer van mishandeling	2	2	4	2	2	4	2	0	2	3	3	1
Vandalisme	**31**	**18**	**21**	**19**	**43**	**29**	**29**	**33**	**37**	**24**	**25**	**27**
Vandalisme/vernieling	31	17	21	19	43	29	29	33	37	23	25	27
Brandstichting	0	2	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0

[a] Significant verschil met 2001 (p< 0,05).

Achtergrondkenmerken bewoners binnenstad

Een concentratie van de drugshandel in de binnenstad tast de kwaliteit van de woonomgeving aan. De verwachting was dat door de aanpak van de drugshandel en de realisering van enkele nieuwbouwlocaties de binnenstad voor de huidige, maar zeker ook

voor potentiële bewoners, aantrekkelijker zou worden. Het profiel van de bewoners in het gebied Q4 is daardoor mogelijk veranderd.

Uit de bevolkingsgegevens van de gemeente Venlo blijkt dat de bevolkingsopbouw nauwelijks is veranderd. In het gebied Q4 wonen weinig kinderen, terwijl relatief veel personen tussen de 25 en 39 jaar oud of ouder dan 65 jaar zijn (tabel 5.11). Het aandeel personen tussen de 25 en 39 jaar oud is in het gebied Q4 in 2012 ten opzichte van 2001 iets gestegen. Verder wonen in Q4 relatief veel allochtonen, met name Turken en personen met een overige, niet westerse etniciteit. Dit is in 2012 nauwelijks veranderd ten opzichte van voorgaande jaren. Daarnaast telt Q4 relatief veel alleenstaanden (29,5%). Dit percentage is sinds 2001 (41% alleestaanden) fors afgenomen. Het percentage gezinnen (met kinderen) is relatief laag in Q4, maar neemt wel (weer) toe.

Tabel 5.8 Achtergrondkenmerken bewoners gemeente Venlo en Q4, per 1-1-2001, per 1-1-2005, per 1-1-2009 en per 1-1-2012, in %

		Venlo				Q4			
		2001	2005	2009	2012	2001	2005	2009	2012
Leeftijd	tot 15	17,4	17,0	16,1	*15,9*	5,5	6,0	4,9	6,9
	15-24	11,5	11,4	11,4	*11,2*	14,5	16,2	11,4	10,7
	25-39	22,3	20,8	18,2	*17,6*	28,7	32,2	32,9	34,5
	40-64	33,9	35,3	37,4	*37,4*	27,9	26,4	31,7	29,0
	65 e.o.	14,9	15,5	16,9	*17,8*	23,4	19,3	19,2	19,0
	Totaal	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*
Etniciteit	Nederlandse	76,0	74,6	74,7	74,2	66,3	67,0	65,7	64,6
	Turkse	3,7	4,2	4,0	4,1	7,1	7,7	6,1	5,9
	Marokkaanse	2,6	3,0	2,9	3,0	2,5	2,8	1,5	1,3
	Overige niet-westerse	2,7	3,5	3,8	3,9	6,9	7,9	8,2	6,7
	Duitse	9,2	8,6	8,2	8,0	8,5	8,2	9,3	7,0
	Overig westerse	5,8	6,1	6,4	6,8	8,7	6,4	9,2	14,5
	Totaal	*100*	*100*	*100*	100	*100*	*100*	*100*	*100*
Huishouden	alleenstaand	12,2	12,8	14,0	14,3	41,0	40,7	37,1	29,5
	gezin zonder kinderen	21,0	21,3	22,3	22,4	17,7	13,2	16,0	17,5
	gezin met kinderen	49,4	47,4	46,1	45,0	11,0	14,8	11,9	14,8
	onvolledig gezin	7,7	8,5	9,0	9,5	10,4	8,5	11,9	11,7
	overige, m.n. niet-gezins huishoudens	9,6	8,0	8,6	8,8	20,0	22,8	23,1	26,5
	Totaal	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*

Bron: GBA gemeente Venlo, bewerking INTRAVAL.

Bedrijfsvestigingen

Uit de registratie van bedrijfsvestigingen blijkt dat in de periode 2001-2011 het aantal bedrijven in de gehele binnenstad is toegenomen (zie tabel 5.9). In Q4 is het aantal bedrijven tussen 2001 en 2009 echter afgenomen, waarna het vervolgens in 2011 verder is afgenomen tot 137. De verdeling naar soort onderneming is in de loop der jaren veranderd. In Q4 behoort in 2011 minder dan twee vijfde van de ondernemingen tot de detailhandel, terwijl dat in 2001 meer dan de helft was. Ook het aandeel horecaondernemingen is afgenomen tussen 2001 en 2011. Het aantal ondernemingen dat behoort tot de categorie overig is gestegen (45% in 2011 tegenover 20% in 2001). Hiertoe behoort een groot aantal kunstenaarsateliers dat in de wijk is gekomen om enerzijds leegstand in panden te voorkomen en anderzijds de cultuurfunctie van het gebied Q4 te versterken.

Tabel 5.9 Ondernemingen naar soort in binnenstad (postcode gebied 5911) in 2001, 2005, 2009 en 2011, in %

		2001	2005	2009	2011
Q4		n = 182	n = 139	n = 164	n = 137
	Groothandel	2	2	2	2
	Detailhandel	52	55	42	39
	Horeca	26	22	17	14
	Overig	20	20	40	45
	Totaal	*100*	*100*	*100*	*100*
Overige deel binnenstad		n = 552	n = 626	n = 692	n = 753
	Groothandel	3	5	5	5
	Detailhandel	45	37	34	36
	Horeca	18	17	15	13
	Overig	34	41	46	46
	Totaal	*100*	*100*	*100*	*100*
Binnenstad		n = 734	n = 765	n = 856	n = 890
	Groothandel	3	4	5	4
	Detailhandel	47	41	36	37
	Horeca	20	18	15	14
	Overig	30	37	45	45
	Totaal	*100*	*100*	*100*	*100*

Bron: gemeente Venlo, bewerking INTRAVAL.

6. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

De afgelopen jaren is de aanpak van Hektor 2007-2009 gecontinueerd. Dit heeft geleid tot een verdere afname van de drugsoverlast in de Venlose binnenstad. Bewoners en ondernemers geven in 2011 wederom aan minder overlast te ervaren dan in voorgaande jaren. Deze positieve ontwikkeling gaat gepaard met een verdere daling van geregistreerde drugsincidenten. De illegale handel in softdrugs blijkt nagenoeg te zijn verdwenen uit de binnenstad van Venlo. Verder is het aantal bezoeken aan de coffeeshops in Venlo licht gedaald, terwijl het aantal Duitse bezoekers een afnemende tendens lijkt te vertonen.

In dit hoofdstuk worden puntsgewijs de belangrijkste bevindingen en conclusies besproken. Deze worden behandeld aan de hand van de hoofdvragen die betrekking hebben op:
- de beoogde aanpak;
- de resultaten van Hektor in 2010 en 2011;
- de succes- en faalfactoren van de aanpak;
- ontwikkelingen in het coffeeshopbezoek door jeugdigen mede in verband met dealen op straat in Venlo;
- mogelijkheden om successen van Hektor te verenigen met huidige kabinetsplannen in een nieuw lokaal beleid.

De bevindingen zijn gebaseerd op de volgende bronnen: beleidsdocumenten; interviews met medewerkers van betrokken organisaties; registratiegegevens van de politie, gemeente en Openbaar Ministerie; observaties, tellingen en enquêtes bij coffeeshopbezoekers in Venlo; en enquêtes onder bewoners en ondernemers in de binnenstad van Venlo.

6.1 Aanpak

Is de beoogde aanpak gerealiseerd?

Bij de realisatie van de beoogde aanpak wordt onderscheid gemaakt in het proces en de geleverde inspanningen.

Proces
Voor de procesevaluatie van Hektor 2010-2011 is het verloop van de diverse beoogde onderdelen in kaart gebracht. Daarbij is gekeken naar de organisatie van Hektor en de sporen handhaving en coffeeshopbeleid.

Organisatie
- De organisatiestructuur aan het einde van de vorige Hektorperiode is in 2010 en 2011 gecontinueerd. Sinds de gemeentelijke reorganisatie van 1 juni 2009 maakt Hektor onderdeel uit van de staande organisaties. De projectleider Hektor van de gemeente Venlo zit de bijeenkomsten van het Handhavingsoverleg en het Van Bommelslaboratorium voor.

Handhavingsspoor
- De bestuurlijke en strafrechtelijke handhaving is in 2010 en 2011 grotendeels in ongewijzigde vorm voortgezet. Alleen het Hektorrechercheteam is in capaciteit

teruggebracht tot een teamleider en vier rechercheurs. In de vorige Hektorperiode was de capaciteit van het Rechercheteam al teruggebracht van tien naar zeven leden.

- Per 1 januari 2011 is in de gemeente Venlo gestart met een geïntensiveerde aanpak van de hennepteelt.
- De politie heeft in internationaal verband goed en succesvol kunnen samenwerken met de Duitse autoriteiten, terwijl de samenwerking met Turkse autoriteiten moeizamer verloopt. Dat heeft deels te maken met de omstandigheden in Turkije, maar is ook een gevolg van het feit dat aan buitenlandse rechtshulpverzoeken aan Nederland niet altijd gehoor wordt gegeven.
- De beperktere capaciteit van het Rechercheteam heeft geleid tot een aangepaste werkwijze. Door het team worden vooral kortlopende opsporingsonderzoeken uitgevoerd. De huidige capaciteit is onvoldoende voor langerlopende onderzoeken.
- Het Straatteam bestaat uit tien personen, inclusief de teamleider. Ten opzicht van de voorgaande Hektorperiodes is de capaciteit ongewijzigd gebleven. Mede door een roulatiesysteem van medewerkers van de basiseenheden is de samenwerking haast vanzelfsprekend geworden.
- Het Straatteam is in de hele gemeente en daar buiten, tot in Venray en Roermond aan toe, actief geweest. Meer dan in voorgaande Hektorperioden ligt de nadruk op opsporing. Hierdoor zijn zaken tijdrovender en lastiger geworden. Voor de leden van het Straatteam betekenen deze veranderingen dat zij over voldoende opsporings-vaardigheden moeten beschikken. Wanneer zij dit onvoldoende hebben zouden zij daartoe moeten worden opgeleid. Volgens de politie zou meer in opleidingen moeten worden geïnvesteerd, met name in vaardigheden die nodig zijn voor het uitoefenen van opsporingsbevoegdheden.
- Bibob is veelvuldig toegepast. Het komt wel steeds minder vaak voor dat na een aanvraag een vergunning wordt geweigerd.

Coffeeshopspoor

- Het coffeeshopbeleid is in 2010 en 2011 ongewijzigd gebleven.

Inspanningen

Inspanningen zijn in 2010 en 2011 vooral geleverd in het kader van het handhavingspoor. Voor het coffeeshopspoor zijn in 2010 en 2011 geen nieuwe inspanningen gedaan.

- Het totaal aantal panden in Venlo dat is gesloten vanwege drugshandel is sinds de start van de stadsbrede aanpak in 2007 gestegen. In de jaren 2010 en 2011 heeft die stijging zich doorgezet. De toename lijkt mede een gevolg van de toegenomen aandacht voor de hennepteelt.
- De mogelijkheden om Drank- en Horecawetvergunning-aanvragen en exploitatie-vergunningen te weigeren lijken af te nemen. Onduidelijk is wat hiervan de reden is. Een mogelijkheid is dat door criminelen wordt geanticipeerd op de wet Bibob en dat de vergunningaanvrager zelf geen crimineel verleden heeft. Een andere mogelijkheid is dat personen met een criminele achtergrond uitwijken naar gemeenten waar Bibob niet wordt toegepast.
- De drugsincidenten in Venlo zijn afgenomen, zowel wat betreft softdrugs als harddrugs. Tevens zijn er minder verdachten voor drugsincidenten aangehouden. Met name in 2011 is het aantal personen dat als gevolg van een softdrugsdelict is aangehouden sterk afgenomen, terwijl de aanhoudingen voor harddrugsdelicten constant zijn gebleven. Wel is het aantal overlastmeldingen van drugs bij de politie in 2011 licht gestegen, maar ligt nog onder het niveau van 2009.
- De inspanningen van het Straatteam in de periode 2010 en 2011 zijn lastig in te schatten, omdat het team de directe resultaten van deze inspanningen niet langer op

dezelfde wijze als in voorgaande Hektorperioden heeft geregistreerd. De hoeveelheid door het straatteam in beslag genomen drugs lijkt met name in 2011 te zijn gestegen. Dit is voornamelijk het gevolg van enkele grotere partijen die bij verdachten zijn aangetroffen. Uit de maandelijkse Nieuwsbrief waarmee het Straatteam in januari 2011 is gestart blijkt dat het aantal aangehouden personen ten opzichte van 2009 licht is gedaald.

- Door de beperktere capaciteit van het Rechercheteam zijn de inspanningen navenant verminderd. Het team heeft in de jaren 2010 en 2011 minder aanhoudingen verricht. De hoeveelheid in beslag genomen softdrugs is lager dan in 2009, maar vertoonde ook in voorgaande Hektorperioden een grillig verloop. De hoeveelheid in beslag genomen harddrugs dor het Rechercheteam is relatief hoog.
- Door de keuze voor een klein Rechercheteam dat kortlopende onderzoeken uitvoert, komt er minder informatie beschikbaar op basis waarvan het BFO de omvang van wederrechtelijk verkregen voordeel kan berekenen. Het BFO had in 2010 en 2011 nog voldoende werkvoorraad van eerder uitgevoerde rechercheonderzoeken liggen, maar deze werkvoorraad is nagenoeg weggewerkt.

6.2 Resultaten

Zijn de beoogde resultaten op de verschillende sporen bereikt?

Hieronder worden de voornaamste resultaten van de aanpak van Hektor 2010 en 2011 weergegeven.

Coffeeshopbezoek en -bezoekers

- Het aantal coffeeshopbezoeken is licht gedaald tussen 2009 en 2012 van gemiddeld 5.900 in 2009 naar 5.250 in 2012. De afname is met name zichtbaar bij de coffeeshops in de periferie. Deze lichte afname in coffeeshopbezoeken heeft waarschijnlijk niet zo zeer te maken met maatregelen in het kader van Hektor, maar wordt deels veroorzaakt door de financiële crisis. Tevens is het mogelijk dat een deel van de coffeeshopbezoekers alvast anticipeert op de aankomende maatregelen (invoering van het besloten club model bij coffeeshops) en inmiddels bij niet gedoogde verkooppunten zijn of haar softdrugs koopt (in Nederland en/of Duitsland) of al is gestopt met het kopen van softdrugs.
- Gemiddeld bezoeken per dag 4.700 personen de vijf gedoogde verkooppunten in Venlo, vergelijkbaar met 2009. Het aandeel Duitse coffeeshopbezoekers lijkt tussen 2009 en 2012 enigszins te zijn afgenomen (deze afname is niet significant, maar een afnemende tendens lijkt aanwezig).
- Het gedrag van bezoekers bij coffeeshops en bij niet gedoogde verkooppunten is tussen 2009 en 2012 nauwelijks veranderd. Gemiddeld kopen bezoekers 2,6 gram softdrugs bij een coffeeshop in Venlo.
- Als het besloten club model wordt ingevoerd zegt bijna drie kwart van de Nederlandse coffeeshopbezoekers zich niet te registreren en geeft aan dan op een andere wijze aan softdrugs te zullen komen, namelijk bij niet gedoogde verkooppunten of via vrienden. Het is echter wel de vraag of zij zich allen daadwerkelijk niet zullen registreren.
- Rekening houdend met de bezoekfrequentie zijn er in de regio Venlo tussen de 7.600 en 8.800 unieke coffeeshopbezoekers die in Nederland woonachtig zijn. Twee derde (67%) van deze bezoekers is afkomstig uit de gemeente Venlo. Wanneer alle in Nederland woonachtige bezoekers zich laten registreren bij de invoering van het Besloten club-criterium met een maximum ledenaantal van 2.000 zijn tenminste vier coffeeshops nodig.

- Van de bezoekers die in Duitsland wonen (niet-ingezetenen) geeft bijna een derde aan in de toekomst hasj of wiet in Duitsland te zullen kopen, terwijl bijna een vijfde zegt bij niet gedoogde verkooppunten in Nederland softdrugs te zullen kopen. Daarnaast geeft ongeveer een vijfde aan het op dit moment nog niet te weten. Hun koopgedrag is afhankelijk van het aanbod in eigen land en dat in Nederland, in combinatie met de pakkans in beide landen.

Drugsoverlast

- In Venlo is het aantal bij de politie geregistreerde drugsincidenten tussen 2009 en 2011 licht gestegen, terwijl in het centrum sprake lijkt van een lichte afname in geregistreerde incidenten.
- In 2011 zijn er zowel in Venlo als in Q4 geen drugspanden aangetroffen, hetgeen vergelijkbaar is met enkele jaren geleden. Verder zijn in 2010 diverse softdrugsdealers aangehouden, terwijl in 2011 voornamelijk harddrugsdealers zijn aangehouden.
- Er zijn in 2010 en 2011 volgens de politieregistraties in BVH 87 hennepplantages opgerold. Een klein deel was in het centrum gelegen, terwijl meer dan de helft is aangetroffen in Blerick.
- Bewoners in het centrum van Venlo ervaren in 2011 ongeveer evenveel drugsoverlast als in 2009. Het slachtofferschap van diverse delicten en de onveiligheidsgevoelens zijn eveneens niet gewijzigd. Van de direct omwonenden van coffeeshops zegt bijna de helft nergens overlast van te ervaren, terwijl bijna drie tiende drugsoverlast noemt. Hierbij moet worden bedacht dat onder drugsoverlast door de respondenten zowel coffeeshopgerelateerde overlast als overlast in relatie tot harddrugsverslaafden en andere vormen van drugsoverlast wordt verstaan. Het gemiddelde rapportcijfer dat direct omwonenden van coffeeshops voor hun buurt geven is met een 6,9 vergelijkbaar met dat van bewoners in de binnenstad van Venlo.
- Ondernemers in de binnenstad lijken in 2011 minder overlast te ervaren van coffeeshops en overige verkooppunten in vergelijking met 2009, terwijl ook minder ondernemers van mening zijn dat drugstoerisme extra overlast oplevert. Het slachtofferschap (vermogensdelicten, geweldsdelicten en vandalisme) is nauwelijks veranderd.
- Uit de bevolkingsgegevens van de gemeente Venlo blijkt dat de bevolkingsopbouw in Q4 nauwelijks is veranderd, met uitzondering van een toename in het aandeel alleenstaanden. De registratie van bedrijfsvestigingen laat zien dat het aantal bedrijven in Q4 is gestegen. De toename wordt vooral verklaard door de tijdelijke vestiging van culturele ondernemers.

6.3 Succes- en faalfactoren

Welke factoren hebben bijgedragen aan het behalen van de doelstellingen, wat waren faalfactoren?

In deze paragraaf wordt aan de hand van de verzamelde informatie ingegaan op de succes- en faalfactoren. De succesfactoren van de voorgaande Hektorperiode zijn onverkort geldig.

Succesfactoren

- Een belangrijke succesfactor is de goede informatie-uitwisseling en samenwerking binnen het gehele Hektorteam.
- Een ander sterk punt dat wordt genoemd is het vertrouwen dat partijen en met name personen in elkaar hebben. Daarbij speelt mee dat er continuïteit is in personen en dat diverse personen bij verschillende betrokken organisaties hebben gewerkt.

Geïnterviewden van verschillende partijen geven aan dat betrokkenen elkaar een succes gunnen.

- De bestuurlijke handhaving is onderdeel geworden van de staande organisaties zonder dat aan slagkracht is ingeboet. Het stadsbreed werken van gemeentelijk handhavingspartijen is een uitwerking van de inbedding in de staande organisaties. De samenwerking tussen Straatteam en basiseenheden is eveneens op goede wijze tot stand gebracht. Expertise die is opgedaan in het gebied Q4 wordt succesvol elders in de stad ingezet en door de politie ook regionaal toegepast.

Faalfactoren

- De capaciteit is een knelpunt, met name de capaciteit bij de politie. De problematiek is beheersbaar geworden, de zichtbare illegale handel op straat en vanuit panden is onder controle. In hoeverre dit ook geldt voor de georganiseerde drugshandel en hennepteelt is onduidelijk. De capaciteit van het Hektorrechercheteam is beperkt en onvoldoende voor grotere, langdurige onderzoeken. Dat geldt tevens vaak voor de Regionale Recherche. Overigens kon ook in de hoogtijdagen van Hektor, toen de capaciteit met name bij het rechercheteam groter was, de georganiseerde drugshandel niet afdoende worden aangepakt. Onderzoeken naar de georganiseerde drugshandel worden door capaciteitsgebrek en/of onvoldoende prioritering niet altijd uitgevoerd.
- Gevreesd wordt dat door het landelijk beleid, waardoor per 1 mei coffeeshops een besloten club worden en niet ingezetenen niet langer in de coffeeshops hun cannabis mogen kopen, de overlast op straat weer zal toenemen. De verwachting is dat een deel van de Duitse drugstoeristen in de binnenstad van Venlo op zoek zal gaan naar softdrugs en dat er weer meer drugsrunners actief zullen worden. Vrijwel alle betrokkenen vrezen dat hierdoor de goede resultaten die de afgelopen tien jaar met Hektor zijn bereikt teniet worden gedaan en de oude situatie met straathandel en verkoop vanuit drugspanden en overlast voor omwonenden zal terugkeren.

6.4 Coffeeshopbezoek door jeugdigen

Wat zijn de ontwikkelingen met betrekking tot het coffeeshopbezoek onder de Venlose jeugd, aantallen straatdealers in Venlo en een eventueel onderling verband tussen beiden, mede gerelateerd aan de inspanningen van Hektor?

In deze paragraaf wordt ingegaan op het coffeeshopbezoek van de Venlose jeugd, straatdealers en het verband tussen beide.

- Het lijkt erop dat de Venlose jeugd niet in de coffeeshops komt. Tijdens het veldwerk zijn geen minderjarigen aangetroffen in de coffeeshops, terwijl ook bij de controles van de politie in de coffeeshops in 2011 geen minderjarigen in de coffeeshop zijn aangetroffen. Dit is waarschijnlijk mede een verdienste van het lokale coffeeshopbeleid. Sancties op overtreding van het Jeugd-criterium zijn hoog. Na één overtreding volgt een sluiting van drie maanden, terwijl na iedere volgende overtreding een sluiting van een jaar volgt. Coffeeshopeigenaren letten hierdoor extra goed op de leeftijd van de bezoekers. Een van de eigenaren heeft uit voorzorg de leeftijdsgrens van zijn coffeeshop verhoogd naar 21 jaar.
- Uit onderzoek weten we dat jongeren in steden met coffeeshops ook wel indirect hasj of wiet uit coffeeshops verkrijgen (Bieleman e.a. 2011). Zij komen vaak via meerderjarige vrienden, familieleden of schoolgenoten aan hasj of wiet. Deze tussenpersonen kopen de hasj of wiet vaak in een coffeeshop. Uit de enquêtes onder coffeeshopbezoekers blijkt ook dat enkele respondenten soms hasj of wiet kopen voor

minderjarigen. Ook het Straatteam van de politie heeft bij een voorval een meerderjarige aangehouden, die in één van de coffeeshops in Venlo wiet had gekocht voor twee minderjarigen.

- Uit onderzoek onder hangjongeren in Venlo blijkt dat door minderjarige jongeren in de openbare ruimte wordt geblowd (Vincent van Gogh GGz 2010). Volgens dit onderzoek is de actief blowende jongere gemiddeld 17 jaar, terwijl de incidentele blowers jonger zijn. De jongeren is niet gevraagd hoe zij aan cannabis zijn gekomen.

6.5 Aanbevelingen

Zijn er mogelijkheden de successen van Hektor en de huidige kabinetsplannen te verenigen in een nieuw lokaal beleid?

Tien jaar Hektor heeft een schat aan ervaring en kennis opgeleverd bij met name handhavende instanties. Waar andere gemeenten vaak worstelen met de handel vanuit woningen, winkels en horeca, worden deze in Venlo op grote schaal gesloten. Straatdealers en runners worden zodra zij zijn gesignaleerd in observatie genomen door de politie en direct aangehouden wanneer er voldoende bewijsmateriaal is verzameld. Het BFO en de Belastingdienst gaan vervolgens na welke financiële maatregelen getroffen kunnen worden. Met name het ontnemen van wederrechtelijk verkregen voordeel doet criminelen daadwerkelijk pijn. Geld is de drijvende kracht achter hun handelen en wanneer ze daar worden geraakt, zullen zij voortaan voorzichtiger zijn, het elders voortzetten of wellicht zelfs stoppen met de drugshandel. Deze kennis en ervaring kan worden benut wanneer per 1 mei de coffeeshops niet langer toegankelijk zijn voor buitenlandse drugstoeristen, die zo is de verwachting dan in grote getalen in het centrum van Venlo op zoek zullen gaan naar cannabis. Naast de inzet van de ervaring en capaciteit van Hektor, zal dan ook meer capaciteit nodig zijn om de orde te handhaven in Venlo, zeker de eerste tijd.

Verstrekken informatie aan drugstoeristen
Buitenlandse drugstoeristen lijken momenteel onvoldoende voorbereid op de veranderingen die komen en wat dit voor hen betekent. Dat komt enerzijds door het ontbreken van voorlichting aan drugstoeristen door zowel de Nederlandse als de Duitse overheid. Anderzijds krijgen de bezoekers van coffeeshops een dubbele boodschap. Zij krijgen te horen dat zij na 1 mei niet langer welkom zijn in de coffeeshops, maar tegelijkertijd krijgen zij van een coffeeshopeigenaar te horen dat zij daar wel cannabis kunnen blijven kopen. Dit leidt tot verwarring onder bezoekers. Aanbevolen wordt zo spoedig mogelijk een campagne te houden waarin op ondubbelzinnige wijze wordt duidelijk gemaakt dat buitenlanders na 1 mei niet langer in een coffeeshop cannabis mogen kopen. Wanneer de Rijksoverheid dit niet of in onvoldoende mate doet, zal de gemeente Venlo zelf actie moeten ondernemen. Hierbij kan zij gebruik maken van de contacten die zij reeds heeft met omliggende gemeenten aan beide zijden van de grens.

Extra handhavingscapaciteit
Per 1 mei zal in ieder geval extra handhavingscapaciteit moeten worden vrijgemaakt. De verwachting is mede gezien de nog geringe en onduidelijke communicatie reëel dat Duitse bezoekers naar Venlo blijven komen. Wanneer zij op dat moment niet in de coffeeshops terecht kunnen zal een deel van deze bezoekers op een andere wijze aan cannabis proberen te komen. Die kans achten zij waarschijnlijk het grootst in de binnenstad. Extra capaciteit bij de politie is gewenst om de straathandel en wellicht handel vanuit panden direct de kop in te kunnen drukken. Op dat moment kunnen de opgedane ervaringen met de bestrijding van illegale drugshandel in de afgelopen jaren haar vruchten afwerpen. Het Straatteam telt

momenteel tien leden, maar met alle voormalige leden van het Straatteam die getraind zijn in het bestrijden van drugshandel en vaak weer werkzaam zijn in de basiseenheden is het contingent handhavers dat effectief kan worden ingezet relatief groot.

Lokale (on)mogelijkheden
Bij het ombuigen van de landelijke richtlijnen naar een lokaal beleid dat meer is toegesneden op de Venlose problematiek moet worden beseft dat deze richtlijnen dwingend zijn opgelegd door het Rijk. Er bestaat weinig vrijheid voor lokale overheden om de nieuwe maatregelen aan te passen aan de lokale situatie. Wel hebben zij, naast de beleidsvrijheid om coffeeshops al dan niet toe te laten, de mogelijkheid om nadere criteria op te stellen in de vorm van bestuursrechtelijke voorwaarden. Zo kunnen zij bij het verlenen van gedoogbeschikkingen c.q. vergunningen voorwaarden stellen aan zaken als locatie, parkeerfaciliteiten, toezicht omgeving door coffeeshops en verkoop (hoeveelheid, frequentie, openingstijden en dergelijke). Verder kan de gemeente het aantal coffeeshops bepalen, waarbij zij rekening zal moeten houden met het aantal (potentiële) Nederlandse coffeeshopbezoekers. Gezien het huidige aantal van 7.600 tot 8.800 unieke Nederlandse bezoekers, fluctuaties en toekomstige ontwikkelingen is een aantal van vier à vijf coffeeshops dan aan te bevelen.

Voorlichting jongeren intensiveren
Tevens dient rekening te worden gehouden met softdrugsgebruik onder de Venlose jongeren tot 18 jaar die geen toegang hebben tot de coffeeshop. De jongeren zien zelf vaak de gezondheidsrisico’s van middelengebruik niet in, terwijl bekend is dat het veelvuldig roken van softdrugs, evenals het drinken van alcohol, schadelijk is voor de ontwikkeling van de hersenen (en het lichaam) van jonge mensen tot 23 jaar. Het feit dat wettelijk gezien alleen meerderjarigen toegang hebben tot coffeeshops, geeft al aan dat het gebruik van softdrugs door minderjarigen wordt ontmoedigd. Het is derhalve aan te bevelen om bij jongeren een leefstijl zonder middelengebruik verder te bevorderen. Hierbij kan worden gedacht aan (een impuls van) voorlichting op scholen, waarbij een accent wordt gelegd op het versterken van de weerbaarheid en het oefenen in het maken van eigen verantwoorde keuzes. Tevens kan worden gedacht aan voorlichting in coffeeshops aan jonge bezoekers. Dit betekent dat in alle coffeeshops in Venlo goed voorlichtingsmateriaal beschikbaar moet zijn en dat het personeel van de coffeeshops voldoende deskundig dient te zijn om bezoekers goede informatie over de effecten en risico's van cannabisgebruik door jongeren te verschaffen. In de gemeente Rotterdam is bijvoorbeeld een cursus productkennis voor coffeeshoppersoneel verplicht gesteld.

Illegale drugshandel verder aanpakken
Voor de aanpak van de illegale drugshandel op langere termijn zal Hektor zich verder moeten ontwikkelen door definitief over te gaan van een projectorganisatie naar een samenwerkingsverband tussen gemeente, politie, OM en Belastingdienst. De kennis en ervaring die de afgelopen tien jaar is opgedaan kan daarvoor worden gebruikt. Bij de gemeente is dit reeds gerealiseerd. Bij de politie zal echter een gespecialiseerd team werkzaam moeten blijven om de kleinschalige drugshandel van straatdealers en runners vroegtijdig de kop in te drukken en te voorkomen dat deze handel uitgroeit tot handel op grotere schaal. Daarnaast zal de aanpak niet beperkt moeten blijven tot de bestrijding van straathandel, maar dienen ook de netwerken achter de drugshandel te worden aangepakt door politie en justitie. De aanpak kan in dat geval niet beperkt blijven tot Venlo.

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

Adviescommissie drugsbeleid (2009)
Geen deuren maar daden. Nieuwe accenten in het Nederlandse drugsbeleid. Ministeries van VWS, Justitie en BZK, Den Haag.

Bieleman, B., H. Naayer, A. Nienhuis (2006)
Coffeeshops naar de periferie. Evaluatie verplaatsing twee coffeeshops. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.

Bielman, B. S. Biesma, J. Snippe, A. Beelen (2009)
Drugsgerelateerde overlast. Literatuurstudie. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.

Bieleman, B., R. Nijkamp (2009)
Coffeeshopbezoekers in Venlo 2009. Tellingen en enquête coffeeshopbezoekers Venlo. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.

Bieleman, B., R. Nijmamp, K. de Haan (2011)
Lokaal balanceren. Onderzoek coffeeshopbeleid gemeente Groningen. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.

Bieleman, B., R. Nijkamp, M. Sijtstra (2011)
Monitor coffeeshopbeleid Rotterdam 0-, 1- en 2-meting. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.

Fijnaut, C, B. de Ruyver (2008)
Voor een gezamenlijke beheersing van de drugsgerelateerde criminaliteit in de Euregio Maas-Rijn. Tilburg/Gent.

Gemeente Venlo (2001)
Hektor. Gemeente Venlo, Venlo.

Gemeente Venlo (2001)
Stadspeiling Venlo 2001. Gemeente Venlo, Venlo.

Gemeente Venlo (2005)
Stadspeiling Venlo 2005. Gemeente Venlo, Venlo.

Gemeente Venlo (2006)
Werkplan Hektor 2006. Gemeente Venlo, Venlo.

Gemeente Venlo (2007)
Werkplan Hektor 2007-2009. Gemeente Venlo, Venlo.

Gemeente Venlo (2007)
Jaarverslag 'Hektor 2006'. Gemeente Venlo, afd. Veiligheid en Handhaving, Venlo.

Gemeente Venlo (2008)
Jaarverslag 'Hektor 2007'. Gemeente Venlo, afd. Veiligheid en Handhaving, Venlo.

Gemeente Venlo (2009a)
Jaarverslag 'Hektor 2008'. Gemeente Venlo, afd. Veiligheid en Handhaving, Venlo.

Gemeente Venlo (2009b)
Stadspeiling Venlo 2009. Gemeente Venlo, Venlo.

Gemeente Venlo (2009)
Jaarverslag 'Hektor 2009'. Gemeente Venlo, afd. Veiligheid en Handhaving, Venlo.

Groene Goud, Het (2009)
Het Groene Goud, jaarverslag 2008. www.hetgroenegoud.info

INTRAVAL (1996)
Drugsoverlast: conceptualisering en inventarisatie. Notitie in het kader van een onderzoek naar drugsoverlast in Nederland in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken, Directie Politie. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.

Klein Haarhuis, C.M., M.M.J. van Ooyen-Houben, E. Kleemans, F.L. Leeuw (2005)
Kennis voor beleid. Een synthese van 58 (evaluatie)onderzoeken op het gebied van rechtshandhaving. Cahier 2005-5. WODC, Den Haag.

KLPD (2009)
Landelijk verdachtenbeeld 2008. Een analyse van verdachten op basis van gegevens uit HKS. Korps Landelijke Politiediensten, dienst Ipol, Zoetermeer.

Kruyer, F. (2003)
Het antwoord op middencriminaliteit; informatie-uitwisseling dient verbeterd. In: Algemeen politieblad, nr 4.

Leeuw, F.L. (2003)
Reconstructing program theories: methods available and problems to be solved. American journal of evaluation 24 (1) p. 5-20.

Limburgse burgemeesters coffeeshopgemeenten (2009)
Limburg trekt zijn grens. Gemeente Maastricht, Maastricht.

Ministerie van Justitie (2009)
Jaarverslag 2008, Bureau BIBOB. Ministerie van Justitie, dienst Justis, Den Haag.

Ministerie van Justitie (2010)
Jaarverslag 2009, Bureau BIBOB. Ministerie van Justitie, dienst Justis, Den Haag.

Snippe, J., F. Oldersma, B. Bieleman (2002)
Monitor drugsoverlast Nederland 1996-2002. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.

Snippe, J., B. Bieleman (2002)
Monitoring drugsoverlast Venlo. Indicatoren en nulmeting. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.

Snippe, J., B. Merkelijn, M. Bezema, L. Griesheimer, A. Kruize, B. Bieleman (2002)
Monitoring drugsoverlast Venlo. Aanvullende onderzoeken. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.

Snippe, J., B. Bieleman, A. Kruize (2004a)
Hektor in Venlo. Monitoren drugsoverlast Venlo. Tussenmeting. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam

Snippe, J., B. Bieleman, H. Naayer, C. Ogier (2004b)
Preventieve doorlichting cannabissector c.a.. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.

Snippe, J., B. Bieleman, H. Naayer, A. Kruize (2005)
Hektor in Venlo. Eindevaluatie: Inspanningen, proces en resultaten 2001-2004. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.

Snippe, J., H. Naayer, B. Bieleman (2006)
Hektor in 2005. Evaluatie aanpak drugsoverlast in Venlo. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.

Snippe, J. B. Bieleman (2008)
Drugshandel in Venlo (samenvatting). St. INTRAVAL, Groningen/Rotterdam.

Snippe, J., R. Nijkamp, J. Bloemendal, B. Bieleman (2010)
Hektor 2006-2009. Evaluatie aanpak drugsoverlast in Venlo. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.

Snippe, J, K. de Haan, B. Bieleman (2011)
Evaluatie coffeeshopbeleid Haarlemmermeer. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.

T.M.C. Asser Instituut (2005)
Experimenteren met het Gedogen van de Teelt van Cannabis ten Behoeve van de bevoorrading van Coffeeshops. Internationaal rechtelijke en Europees rechtelijke aspecten. T.M.C. Asser Instituut, Den Haag.

Tweede Kamer (2000)
Notitie 'Het pad naar de achterdeur'. Vergaderjaar 2000-2001, 24077, nr. 75.

Tweede Kamer (2005)
Drugsbeleid. Vergaderjaar 2004-2005, 24 077, nr. 163.
Tweede Kamer (2009)
Drugsbeleid. Vergaderjaar 2008-2009, 24 077, nr. 232.
Tweede Kamer (2009)
Drugsbeleid. Vergaderjaar 2008-2009, 24 077, nr. 239.
Tweede Kamer (2011)
Drugsbeleid. Vergaderjaar 2011-2012, 24 077, nr. 267.
Weenink, A.W., S. Huisman (2003)
Poolse bendes in Nederland. Voorlopige bevindingen. In: Justitiële verkenningen, jaargang 24, nr 4, pp. 81- 91.